

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 780. Kiadóhivatal 708.

A botránytéma.

Budapest, szeptember 22.

Mikor a budapesti egyetemről szó kerül, az sohasem jelenti azt, hogy beszélni kell róla, mindig csak azt, hogy már nem lehet hallgatással mellőzni. Mert az egyetem nem kulturtéma, hanem botránytéma. A közvélemény egészséges ösztönének és jó izlésének szabad betudni, hogy botránytészege lévén az egyetem, addig kerüli a róla való beszédet, amíg csak lehetséges. Ha pedig már nem lehet tovább hallgatni, akkor egyszerre végez minden felgyülemlett jelenséggel, úgy tesz az egyetemmel, mint a házasszonyok, mikor nagymosást és nagytakarítást rendeznek. Gyorsan, egyszerre kell rajta átessni, mert sokáig nem bírnák az ember idegei.

Most a budapesti egyetem azért aktuális, mert a megüresedett geográfiai tanszéket gróf Zichy János nem a nagyhirű Cholnoky Jenővel, hanem egy nagybecskerekeli piarista paptanárral, Czirbusz Gézával töltötte be. Tehát megint a katolikus pap a győztes. És úgy lehet, hogy mikor a szintén megüresedett magyar irodalomtörténeti tanszéket fogják betölteni, megint valami katolikus papra esik gróf Zichy János választása. Az ország szabadelvű közvéleményének meg kell ütköznie ezen a makacs következetességen, ezen

a palástolható rendszeren. A kultuszminiszter ur nem tudja és nem akarja megérteni, hogy a magyar oktatásügy nemzeti és nem felekezeti kérdés, hogy a magyar oktatásügy nem szolgálható az ő buzgó katolikus gondolkodásával. De megvalljuk, hogy mi ebben a legújabb jelenségben nem látjuk az egyetem botrányát, legfőleg szerencsétlenségét. Ez a jelenség inkább gróf Zichy Jánosra nézve jellemző s beletartozik abba a strófába, mely a kultuszminiszter ur kilátásba helyezett szabadelvűségéről már eddig is csinos panaszgyűjteményt tartalmaz. S erről a panaszos strófáról már is tulsokat kellett beszélnünk. Mit ér, ha újból egy verset sirunk a szabadelvű kormány kultuszminiszterének furcsa szabadelvűségéről? Azért gróf Zichy János megint el fog menni valami katolikus püspöki alapítás ünneplésére és azért gróf Zichy János a tudós professzorok listájából megint ki fog halászni egy katolikus papot.

Más az, amit ebből a legújabb ügyből kifolyóan az egyetem botrányának látunk. Az a gerincztelen megalkuvás, mely már a tanszékek betöltésére vonatkozó kijelölésekben megnyilatkozik. Ez az egyetem maga az, mely a mindenkori miniszter egyéni izlését tülontul tekintetbe veszi s mely a tudományos szempontot és az egyetem nivóját alája rendeli a miniszter megalégedésé-

nek. Már a kijelölésnél teszik könnyűvé a kultuszminiszternek, hogy egyéni izlése szerint választhasson a jelöltek közül. Maga ez az egyetem tette lehetővé, hogy Zichy Czirbusz Gézát, a piaristát, nevezhesse ki. Ha most például gróf Csáky Albin a kultuszminiszter, akkor bizonyára a jelöltek közé se kerül a piarista pap. De mert Zichy a miniszter: az egyetemi tanár urak feluton elébe mentek az ő gusztusának. Ez az igazi botrány. S hogy ez így történhetik, ez viszont rávilágít az egész egyetem férge voltára, rávilágít arra a problémára, hogy mért nem tud a budapesti egyetem olyan hirre vergődni, mint más kultúr-országok egyetemei s hogy miért tudott ennek a budapesti egyetemnek hirben a kolozsvári egyetem is fölébe kerekedni.

A miért-re a válasz nagyon egyszerű. Csak meg kell vizsgálni, hogy fedik-e egymást a magyar tudomány világitó nevei és a budapesti egyetem világitó nevei? Nem fedik egymást. A magyar tudomány elég szegény világitó nevekben, de még ezek közül is alig-alig találunk néhányat a budapesti egyetem tanárainak névsorában. Nem akarunk ebből az igazságból nagyon is messzemenő következtetéseket levonni. Elismerjük, hogy ez a két névsor a külföldön se fedik egymást tökéletesen. Nem minden nagy tudós vonható be az egyetembe s jó középszerűségekre talán a világ minden egyetemének szüksége

Ujjé, Budapesten de jó!

Írta: Vértessy Gyula.

(Utánnymás tőse.)

Az én kedves Aladár pajtásom, még a szokottnál is elegánsabbul volt öltözve s az arczáról valami kérkedő büszkeség sugárzott.

— Te szabadságon vagy, ugy-e?

— Honnan tudod?

— Látom. A hivatalnokember, mikor szabadságot kap, egyszerre átalakul; az arczáról eltűnik a megszokott alázatos szerénység és a járása is másforma lesz, mint mikor még hivatalba vagy hivatalból siet. Ilyenkor büszkéek vagytok és elégedettek s arczotokra van írva:

— Ur vagyok! Szabad ember, akinek nem parancsol senki. Reggel fekszem, délben kelek, nem dolgozem semmit, de azért kapom a fizetésemet.

— Látszik a járásodon is, hogy nincs dolgod. A czéltalan eszoszogatás bizonytalan-sága, lassúsága rávall a szabadságon lévő urra, akinek nincs semmi dolga és aki czéltalanul ödönghet az utcákon. Ej, jó dolgok is van nektek, hivatalnok uraknak. Irigyléreméltóan jó dolgok. Mennyi szabadságod is van?

— Hát hét.

— Boldog ember. Bizonyára már holnap a Tátrában hűsölsz vagy a tengerben lubizkolsz vagy Siófokon kopaszatod magadat. Azt hiszem, nem töltesz egy napot se

itt Pesten a szabadságból? Mert ez a mi szép fővárosunk rettenetes ám nyáron.

— Én nem találom rettenetesnek. Sőt ellenkezőleg. Budapest ilyenkor a legkedvesebb.

— Csak úgy mondd te ezt. Mint az udvarias szerető, aki válás előtt dicséri ő nagyságát.

— De én nem akarok válni. Éppen ez okoz nekem rossz órákat, hogy azzal az elhatározással jöttem ide, hogy innen megvelek valahová nyaralni és ime majd egy hét óta itt vagyok már és nem tudok elmenni.

— Azt már igazán nem értem, hogy lehet kedve valakinek itt nyaralni.

— Mindjárt megérted. De előbb menjünk be egy pohár sörre. Ott majd megértetem veled a dolgot.

Bementünk egy pompás hűvös kerthe-lyiségbe. Fel volt loesolva a föld és a sűrű babérfák meg leanderek alatt kedveskedő bizalmaskodással hivatgattak a kis fehér asz-talok.

Letelepedtünk s pár pillanat múlva jó-képi sörfiu hozta kőkorsóban a habzó ba-jor sört.

— Hát nem jó itt lenni? — kérdezte Aladár, nagyot huzva a korsóból.

— Itt jó. De csak nem ülhet az ember reggeltől estig itt.

— Reggeltől estig nem. De délben is, meg estefelé is, mikor meleg van. Ámbár az idei nyár nem is szolgál valami sok meleg-gel. Ha pedig meleg van, hát ide jövök. Ta-

lállok én ilyen helyet a vidéken? Ilyen sört, ilyen kiflit, ilyen pörköltet? Szó sincs róla. És találok olyan kényelmet, mint az itteni szállodámban? Zs lehet akármelyik fürdőben is olyan pompásan fürödni, mint itt a Ru-das- vagy a Császárfürdő uszodájában? De-hogy is lehet.

— Nohát, én azért csak azt mondom, hogy akinek pénze van meg szabadsága, az nyáron menjen el innen.

— Minek elmenni, ha itt is jó?

— Hiszen jó, jó, de valahol a Tátrában mégis csak jobb.

— Hogyne, hogy megfagyjon az ember.

— Vagy valahol a tenger mellett.

— Hogy ehetetlen és drága ételekkel kinlódjam s hogy a guta ütögessen minden fürdéskor, mert nem kapok kabint vagy sátrat, s hogy végezetül halálra soványodva és koldussá fosztva jöjjenek haza.

— Hát akkor eredj utazni.

— Nem vagyok bolond, hogy egész nap rázassam magam a vonatokon, s ne aludjam soha jól és rontsam el a gyomromat a rossz kosztal. S azonfelül ne halljak egy magyar szót se és szótárral kinlódjam mindenfelé. Nem ettem meszet.

— Körülbelül igazad van.

— Igazam, hát! Az emberek csak di-vatból járnak el fürdőzni, nyaralni, utazni, hogy őszszel eldicsekedhessenek vele, hogy hol jártak. Ha nem lenne szegény, őszszel bevallani, hogy sehol se voltunk, hát oda-haza ülnék nyáron is. Vagy legfeljebb fel-

van. De a budapesti egyetem ebből a szempontból unikum. Itt az igazi tudósok, ha száz évig küzdenek érte, akkor sem tudnak katédrához jutni. Itt valami nevezhetetlen irtózat csukja el az ajtókat az igazi tudósok elől. Nagy ritkán üresedik egy katédrára. (Mert, zárójelek között utalunk rá, a budapesti egyetemen katédrát nem ürit se öregség, se gyöngeség, se tehetetlenség; itt nincs nyugdíjazás, csak halál.) Ha aztán nagynehezen megüresedik egy katédrára, akkor besurran az elhalt professzor fia vagy veje, ha pedig ilyen nincs, akkor valami jelentéktelenség, akit éppen a miniszter vagy más befolyás támogat. Innen van, hogy a magyar tudomány világitó nevei alig-alig kerülnek tekintetbe, ellenben az egyetemen az apákat követik a fiúk, a névteleneket a névtelenek, a kidölt öregeket a már öregekné születtettek. Az ilyen testület persze ösztön szerint irtózik az igazi tudósoktól és alkalomadtán nem azt lesi, hogy hol van legvilágítóbb név, hanem azt, hogy melyik névvel kötelezi le a minisztert. Ecce: ezért kapott Zichy János olyan jelöltlistát, melyből nehézség nélkül halászhatta ki az ő lelkének gyönyörűségét, a piarista papot.

Nem a kinevezés, hanem a kijelölés körül volt a botrány. A kinevezés jellemzi a minisztert, de a jelölés jellemzi az egyetemet. És az egyetem jellemzése a szomorubb.

Budapest, szeptember 22.

A honvédelmi miniszter utazása. Hazai Samu Honvédelmi miniszter ma reggel Eperjesre érkezett. A miniszter meglátogatta dr. Vályi János püspököt, valamint Krayzél Aladár polgármestert. A miniszter a déli vonattal elutazott.

A Justh-párt értekezlete. A függetlenségi és 48-as párt e hónap 26-án hétfőn este 6 órakor értekezletet tart.

Jönne minden okos ember ide nyaralni Budapestre.

— Hát te csakugyan itt akarsz maradni?

— Nem tudok elmenni. Minden nap elhatározom, hogy másnap megyek s mégis csak maradok. Kényelmes, kedves és kellemes itt lenni.

— De a levegője csak nem valami ózondus ilyenkor a pesti utazóknak? Ezt már csak nem hitetheted el magaddal.

— Bánom is én a levegőjét. Az én tudóm ép, bírja a rossz levegőt is. Különbem is én egészséges emberről beszélek. Annak nem kell elmenni sehová, aki beteg az országba, hogy menjen és gyógyítsa magát. De nem is olyan rossz ez a pesti levegő; meg azután husz perc alatt kint lehet az ember a legszebb erdőben, a Zugligetben vagy a Hűvösvölgyben és szívhatja az ember a legtisztább erdei levegőt és járhat az ember olyan erdei utakon, aminők fürdőhelyeken sincsenek.

S ezek a csodaszép budai nyári esték! Átrándul az ember Budára valakivel, egész délután kint mászkál a hegyekben s estére pompásan megvaesorázik a Politikusnál vagy a Márványmenyasszonynál! Jó ételek; a vendégek csupa szép asszonyok, szép lányok, s micsoda libák!

— Jó, jó, de ezek csak az esték! De mit csinálsz nappal? Meggyulsz a szobádban.

— Olyan hűvös a szobám, mint valami klimatikus gyógyhely. Meg azután még valamit mondok én neked. Tudod, nekem jogászkoromból rengeteg sok pajtásom van itt, akikkel az esztendő többi részében beszélni

Vidéki tőzsdék.

Budapest, szeptember 22.

Az aradi kereskedők elhatározták, hogy Aradon gabona- és értéktőzsdét létesítenek.

Ez mindenesetre örvendetes mozgalom. Nem kell bővebben magyarázni azt, hogy a tőzsde minő nagy jelentőségű intézmény az egész kereskedelemre, hisz a tőzsde nem egyéb, mint egy központi piac, ahol minden áru vevőre talál s minden vevő megkapja azt az árut, amelyre szüksége van. A kereskedelmet igazán nagyarányúvá, országos jellegűvé csak a tőzsde teheti, mert csak a tőzsde teheti lehetővé azt, hogy a helyi termelés világ-piacot találjon s hogy a vevő számára is ne csak a helyi termelés produktumai álljanak rendelkezésre.

Azért mi a tőzsdei intézménynek hivei vagyunk s minden támadással szemben, mely eddig a tőzsdét rosszakaratulag érte, mindig védelembé is vettük. Mi voltunk az elsők, akik néhány évvel ezelőtt, mikor Miskolcra az első vidéki tőzsde létesült, örömmel üdvözlöttük s akik a tőzsdeintézmény decentralizálásában az egész hazai termelés és kereskedelem hasznát sejtettük. Igaz, hogy a miskolci tőzsde nem felelt meg egészen a várakozásoknak. Nem tudott akkora jelentőségre szert tenni, mint kellene. Sokan ennek okát abban látják, hogy már alakulása pillanatában teljesen alárendelte magát a budapesti tőzsdének. Nemcsak a szervezetét vette át, de alapszabályában azt is kimondta, hogy a tőzsdei szokásokat tartja magára nézve kötelezőnek. Ez helyes határozat volt. Egyrészt azért, mert a budapesti tőzsdének négy évtizedes multja garancia arra, hogy a vidéken létesítendő tőzsdéknek is minden tekintetben például szolgálhat, másrészt azért, mert helyesebbet a miskolci tőzsde alapítói sem tudtak volna kidolgozni. Sem a szervezést jobban megcsinálni, sem a szokásokat job-

ban megállapítani. Ha tehát a miskolci tőzsde nem egészen felel meg a várakozásoknak, ennek nem a tőzsde vezetősége az oka, hanem az, hogy az érdekkör aránylag kicsiny. De a nagyváradi és temesvári érdekeltség már nagyobb, ott a tőzsde már expensivebben működhetik és talán az aradi tőzsde is jobban meg fog felelni céljának.

Az aradi tőzsde létesülését tehát mindenki örömmel üdvözölheti, mert nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy egy új kereskedelmi gócpont létesüljön, ami az ország egyik nagy és gazdag vidékének kereskedelmi és gazdasági fellendülését fogja elősegíteni.

De az aradi tőzsdével kapcsolatban egy másik nevezetes körülményre is rá akarunk mutatni. Az aradvármegyei gazdasági egyesület igazgatóválasztmánya ugyanis legutóbb tartott ülésén foglalkozott az Aradon létesítendő áru- és értéktőzsde ügyével. A választmány elhatározta, hogy támogatja a tőzsde létesítését, ha az új tőzsde tanácsában a gazdaközönségnek a kereskedőkkel egyforma jogot biztosítanak. Az helyes, hogy teljes paritást kívánnak, bár nem igen tudjuk, hogy mint értik ezt. Ha azt értik, hogy az aradi tőzsde tanácsában ugyanannyi gazda legyen, mint kereskedő, ezt értjük. Veszedelemet sem látunk ebben, mert végre a tőzsdetanácsban nem lehet amugysem agrárius politikát folytatniok. De ha azt értik paritás alatt, majd a tőzsde választott bíróságában fogják egyoldalú agrárérdekeiket szolgálni s hogy ott fogják a nagy harcukat megvívni a határidőüzlettel szemben, akkor előre látjuk kudarcukat. Nem tudjuk ugyan, hogy az aradi tőzsde vezetősége minő választ fog adni a gazdag egyesület kívánságára, de kétségtelen, hogy az egész aradi tőzsde sorsa ezen a válaszon fordul meg. A bécsi és berlini gabonátőzsdék teljesen jelentéktelenné súlydtek a gabonahatáridőüzlet eltörlésével s ma a budapesti tőzsde Európa vezető gabonátőzsdéje a határidőüzlet révén. Ezt az aradi tőzsde vezetőinek sem szabad figyelmen ki-

— Dehogyan; hiszen ismersz, én nem kötőre magam egyhöz. Ugy-e, ostobaság is lenne?

— Miért lenne? Sőt ez az egy mentené ki azt az ostobaságot, hogy nem megy el valahová jó levegőre, pihenni. Mert ez ráféc mindenkire. Még a legégszégesebbre is. Nohát mentsd meg előttem a reputációd, hogy nem a sörök, meg a nyári szerelmek kedvéért, de valaki kedvéért maradtál itt.

— Jól van hát, vallok, — nyögte ki végre — van itt valaki, aki miatt nem tudok innen elmenni. Mindennap elbucszom tőle s minden másnap újra csak nála vagyok. Szégyenlem magam magam előtt is, ő előtte is, de hiába minden szégyen és restelkedés.

— És így azután, hogy némileg menteged magad önmagad előtt is, igyekszel elhítni magaddal, hogy újjé Budapestén nyáron de jó! Hát hiszen így jó is. Csakhogy akkor tedd hozzá mindig: újjé, Budapestén de jó, ha az embernek van itt olyan valakije, akit csak nyáron láthat. Mert csakugyan többet ér a rossz levegő szép szeretővel, mint egyedül szívni a legózondusabb levegőt. Hát te csak maradj itt, de én megyek.

— Hová?

— Oda, ahol legalább levegő van. Mert az is alapigazság ám, hogy ha pedig senkije sincs már az embernek még nyárra se, hát legalább jó levegőjü helyre menjen el halodkolni...

sem érdemes. Mind leházasodtak és így mindtel szakítani kellett. Mert először is unalmasak, utálatos nyárspolgárok lettek, másodsor pedig, aki közülök esunya feleséget vett el, azért haragudott, hogy miért nem mulattattam a feleségét, aki pedig szépet, azért, hogy minek mulattatom. Szóval, a régi pajtások mind komiszak lettek. De csak nyárig. Mert nyárra megint átalakulnak a szalmaözvegyesség révén a régi kedves fiukká, akikkel nagyokat lehet mulatni. Bolond, aki nem itt nyaral, ha csak nem beteg.

— Csakhogy az itteni mulatók nyaralások után, hamarosan beáll ám majd becses lábaidba a podagra és a sörtől, meg egyéb italozásoktól majd halálra romlik a veséd.

— Bánom is én! Akkor majd gyógyitom magam! De addig élek. Bolond, aki reggel arra gondol, hogy este lesz. Most még jó a tudóm is, vesém is, hát itt nyaralok. S hol van annyi nyári szerelem, mint itt. Az ember egy kis fantáziával Shiráz rózsaberkeiben képzelheti magát. Aki asszonynépség itt marad nyáron, az mind valóságos kezes bárányka. Ezekért is érdemes itt maradni.

— Sok okot felhoztál, amiért itt maradsz. Szinte gyanusan sokat. Ugy látszik, szükségét érezted, hogy menteged magad, amiért itt maradtál. Ez gyanus. Mintha a sok okkal az egy igazi okot akarnád el-leplezni.

— Dehogyan is. Azért maradok itt, mert újjé, Budapestén de jó!

— Nem egy valaki kedvéért?

Ugy látszik, megcsiptem a legényf, mert zavarba jött:

viül hagyniok, ha egyáltalán arra törekszenek, hogy az aradi tőzsdének valami jelentősége legyen.

A trónörökös és Héderváry.

— Két delegáció lesz. —

Tisztul a horvát helyzet.

Budapest, szeptember 22.

Politikai körökben, pártkülönbség nélkül, mostanság sok szó esik arról a mellékről, amely legutóbb a trónörökös részéről a magyar miniszterelnököt érte, s a kínos ügy fölött, amelynek éle Magyarország ellen irányul, egyhamar nem is lehet napirendre térni. Tudvalevően *Khuen-Héderváry* a német császár bécsi időzése alatt nem mint magánszemély járt fönn az osztrák fővárosban, hanem ott a magyar kormányt s ezzel hivatalosan a magyar államot képviselte, s mégis megtörtént, hogy a magyar szent korona várományosa egy estélyre, amelyen *II. Vilmos* is megjelent, az osztrák miniszterelnököt meghívta, de a magyar miniszterelnököt nem elfelejtette-e, számszándékkal tette-e, ki ellen irányult e tüntetés, arra magyarázatot kaptunk aligha kapunk, a főhercegi Sphinx aligha fog magyarázattal szolgálni, ő nem felelős tetteiért s nincs is, aki érte felelősséget vállaljon.

De hallgat az elsősorban érdekelt miniszterelnök is, még csak olyan félhivatalos közlönyt sem adott ki, mint akkor, amikor a német császár megérkezése után őt nem, hanem szintén csak *Bienerth* bárót fogadta kihallgatáson; akkor azt üzenté a miniszterelnök: Nyugodt lehetsz, édes hazám, nekem nem volt jelenteni valóm, azért nem mentem a császár elé, míg az osztrák kollega a *Parkring* átkereszteléséről referált... Vajjon *Ferencz Ferdinánd* nem azért tartotta-e fölöslegesnek Héderváry meghívását, mert ő már Magyarországot átkeresztelte Ausztria nevére? Elég, gondolta, ha a bírodalmat, amely egységes, egy miniszterelnök, az osztrák képviseli, az egyik vazallus ország tartományi főnöke, egy Landmarschallra mi szükség sincs!

Megbízható forrásból ezzel az afférral kapcsolatban egy igen érdekes és jellemző epizódról értesültünk. Kedden volt a főherceg estélye, amelyre Héderváryt nem hívta meg, szerdán azonban összejáratottak *Tschiersky* német nagykövet dejeuner-jén. Szemközt ültek egymással. Amikor a trónörökös megpillantotta a magyar miniszterelnököt, félre nem érthető célzással és kissé gunyos nyomatékkal kérdezte meg tőle:

— Sind Sie heute gekommen?

(Ma jött meg?)

— Nein, Hoheit, ich war schon gestern hier! (Nem, felség, én már tegnap itt voltam!) — felelte hangos, hangszólással Héderváry.)

Nagyon pikáns párbeszéd ez. *Ferencz Ferdinánd* kétségtelenül még jobban meg akarta forgatni a kést Héderváry megsebzett szívében, mert hiszen kizárt dolog, hogy kedden dél előtt, a német császár fogadásánál ne látta volna meg a diszmagyarban megjelent miniszterelnököt s így érthető Héderváry kissé pikkírozott válasza.

Magyar körökben egyébként úgy fogják föl a trónörökös brüsszeli fellépését *Khuen* szemben, hogy általa, illetve ezen a révén nem

is annyira az ő személyét, mint a kormánypártot vezérlő közlegényt, *Tisza István* grófot s mindazokat az elemeket, akik a Lloyd-klub falain belül vagy kívül vele rokonszenveznek, akarta sérteni, Magyarország bécsi és hazai ellenségei, az osztrákok és keresztényszociálisták és a mi nemzetiségeink informálják állandóan *Ferencz Ferdinándot*, aki mostani taktikájával a legfényesebben beigazolta, hogy ő Magyarországot — akár a koalíció, akár a munkapárt van uralmon — tekintetbe nem veszi, annak különállását, függetlenségét elismerni nincs szándékában. Nem az bántja őt, hogy *Kossuth*, *Andrássy* s *Apponyi*, vagy *Héderváry Zichy* s *Tisza* állnak a többség élén, hanem az, hogy Magyarország még mindig szabadon él s szabad is akar maradni!

Ma közös miniszteri értekezlet volt, amelyen elhatározták, hogy az 1910. és 1911. évre vonatkozó közös költségvetésekkel két delegáció fog foglalkozni. Az első delegáció, amely az 1910. évre vonatkozó közös költségvetést fogja tárgyalni, október közepén Bécsben fog ülésezni. A másik delegáció időpontjának megállapítása, valamint a döntés a fölött, vajjon az 1911. évi közös költségvetés elintézésére indennitást fog-e a kormány a delegációtól kérni, vagy pedig a költségvetést egészében letárgyalhatja — még véglegesen nem határoztak. Valószínű azonban, hogy a kormány nem kér indennitást, hanem egészében letárgyalhatja az 1911. évre szóló közös költségvetést a delegációkkal, mert e költségvetés tervezete már egészen elkészült és teljesen kidolgozva kerül a delegációk elé. A második delegációs szessziót is alkalmasint még ez évre hívják össze Budapestre, mivel az újabb közösügyes ess-lexet a kormányok elkerülni óhajtanak. Az első delegáció elnöke, hír szerint, *Láng Lajos* lesz. A másodikikon egy főrend fog az elnöki székbe kerülni.

Közös miniszteri értekezlet.

Lukács László pénzügyminiszter ma reggel a Semmeringről Bécsbe érkezett s nyomban felkereste a Bank-gassei magyar házban a hétfő óta Bécsben időző *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnököt s vele hosszasan tanácskozott. Féltriz órákor a két kormányfő a Ball-piaztzra ment, a közös miniszteri értekezletre. A konferencián *Aehrenthal* Lexa Alajos gróf külügyminiszter elnököt s a tárgya az 1910-es és 11-es közös költségvetésnek, valamint a delegációk időpontjának megbeszélése volt. A tanácskozáson a magyar kormány részéről *Héderváry* gróf miniszterelnök és *Lukács László* pénzügyminiszter, az osztrák kormány részéről *Bienerth* báró miniszterelnök és *Bilinski* lovag pénzügyminiszter, továbbá báró *Schönaich* lovassági tábornok, közös hadügyminiszter, báró *Burián* közös pénzügyminiszter és *Montecuccoli* gróf tengernagy, tengerészeti parancsnok vettek részt. A jegyzőkönyvet *Günther* udvari és miniszteri tanácsos írta. A miniszteri értekezlet, amelyet délután fél kettőkor rövid időre megszakítottak, három órákor újra összeült; a tanácskozás este fél hat óra után ért véget. A külügyminisztérium az értekezlet eredményéről ezt közli:

„A miniszteri értekezlet mindenekelőtt az ez évi delegációs ülésnek határidejének végleges megállapításával foglalkozott; elhatározták, hogy a delegációknak október tizenkettődikére való egybehívását hozták javaslatba. A miniszteri értekezlet további tárgyalása a mostani követő delegációk elé terjesztendő 1911. évi közös költségvetésre vonatkozó tájékoztató megbeszélés körül forogott. Végül a közös pénzügyminiszter tett az értekezletnek a bosznia-hercegovinai igazgatás folyó ügyeiről közlést.

A mai közös miniszteri értekezletnek tisztán formális jellege volt, amennyiben az azon résztvevő

miniszterek a közös költségvetéshez már régebben hozzájárultak.

Héderváry miniszterelnök a közös miniszteri értekezlet után visszatért a magyar házba. Este feleségével együtt *Aehrenthal* gróf közös külügyminiszter ebédjén vett részt. A miniszterelnök holnap tér vissza Budapestre.

A hadügyi költségvetés.

A mai közös minisztertanácskozás két részből állott. Elsősorban az 1910. évi közös költségvetést vitatták meg, de ez csak formális tanácskozás volt, mivel a parlamentek ezeket a tételeket már megszavazták. Idetartoznak az annexió költségei és a Törökországak fizetett összegek. 1910-re a hadsereg túlkövelése aránylag csekély, alig lépi túl 5—6 millióval a rendes költségvetést. Ami az 1911 évi közös költségvetést illeti, a közös hadügyi kormány képviselői közölték terveiket az osztrák és magyar kormányokkal a hadsereg és haditengerészet fejlesztését illetőleg. A hadsereg számára nem nagy a túlkadás. Ellenben a haditengerészet parancsnoka kér egy *Dreadnought* építésének költségeit é. egy második *Dreadnought* összegének nagyjából részét. Ez a kérdés még nem jutott konkrét stádiumba, csak informatív jellegű volt e részben a tárgyalás. A két pénzügyminiszter utalt arra, hogy az államok pénzügyi helyzete csak a legsürgősebb haditengerészeti rendkívüli szükségletek teljesítését engedi meg. A hadügyi kormány a tengerészeti költségeket illetően a delegációk ider ülészaka elé említtvát fog terjeszteni.

Aehrenthal a királynál.

Gróf *Aehrenthal* közös külügyminiszter holnap vagy holnapután kihallgatáson jelenik meg a király előtt, hogy a közös miniszteri értekezlet megállapodásait legfelsőbb jóváhagyás alá terjeszse.

A banktárgyalások.

Lukács László pénzügyminiszter a mai közös miniszteri értekezlet után *Bilinski* lovag osztrák pénzügyminiszterrel tanácskozást folytatott, amelyen a banktárgyalások kerültek szóba. *Lukács* az éjjel visszautazott Budapestre.

Itt említjük meg, hogy a német császár *Lukács* pénzügyminiszternek a vörös sasrend nagykeresztjét adományozta és megbízta gróf *Brochdorff-Rantzau* budapesti német főkonzult, hogy a rend jelvényeit a pénzügyminiszternek adja át.

Osztrák iparosok s a magyar kormány.

Bécsből jelentik, hogy gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök a magyar palotában ma délelőtt az alsó-ausztriai iparegyesület küldöttségét fogadta, amely köszönetét fejezte ki azért, mert a magyar kormány annyi előzékenységet és jóindulatot tanúsított az alsó-ausztriai iparegyesületnek budapesti látogatása iránt. A küldöttség szónoka rámutatott arra, hogy az iparegyesület akciója a gazdasági közösség érdekében történik. Gróf *Héderváry* azt felelte a küldöttségnek, hogy a bécsi vendégeket Magyarországon nagyon szívesen fogadják látni s hogy a magyar kormány örömmel támogatja ezt az akciókat, amely kifejezésre juttatja a monarchia két államának érdekössességét. A küldöttség a miniszterelnök feleletét letszéssel vette tudomásul, azután *Lukács László* pénzügyminiszternél tiszteltgett.

A küldöttség itteni fogadtatásáról dr. *Kolatsch* Rudolf a küldöttség vezetője egy laptudósítóval a következőket közölte:

— Az alsó-ausztriai iparegyesület budapesti utazása tanulmányut, amelynek az a célja, hogy az utóbbi időben a közélet terén megnyilvánult új áramlatokat és fejlődéseket megismerje. Az egyesület tagjai ezenfelül a monarchia két államának — amelyek egymásra vannak utalva — közös gazdasági érdekeit és törekvéseit fogja hangsúlyozni és a magyar kereskedőkkel és iparosokkal ebben a szellemen eszmecsere szándékozik folytatni. Mindkét részlől gazdasági közlekedésre kell törekedni és a ten-

gerentuli husbehozatalának szükségessége iránt magyar ipari és kereskedelmi körökben érdeklődést kell kelteni, ez akciónak Budapesten támogatást szerezni.

A Ház munkarendje.

A legközelebbi napokban minisztertanács lesz, amely a képviselőház munkaprogramjának megállapításával fog foglalkozni. Ez alkalommal állapítják meg végérvényesen, vajon a delegációk bécsi ülésének ideje alatt a képviselőház üléseznek-e vagy sem.

Tomasich bán pártot alakít.

Az Eszéken vasárnap tartandó választói gyűlés lefolyása elé egész Horvátországban nagy várakozással tekintenek. Tomasich bán a belügyi és a közoktatásügyi osztályfő kíséretében megy el Eszékre. A választógyűlésen előbb Pinterovics Antal mondja el beszámolóját és kifejti az új egységes kormányzati párt megalakításának szükségességét, azután a gyűlés meg fogja hívni a bán és felkérni, hogy a kormány terveiről nyilatkozzék. Tomasich bán nyíltan és részletesen szándékozik ama körülményekről nyilatkozni, amelyek elengedhetlenül szükségessé teszik, hogy a bán egy, a közjogi alapon álló egységes pártra úgy a horvát Saborban, mint a magyar országgyűlésben támaszkodhassék. A bán ez alkalommal hangsúlyozni fogja azt is, hogy az új kormányban szívesen látja a horvát-szerb koalíció mindama független és komoly tagjait, akik hajlandók vele az ország érdekében kifejtendő pozitív munkában közreműködni. — A horvát-szerb koalíció választási bizottsága ma folytatta tanácskozását. Eddig 62 kerületre nézve állapodott meg a felállítandó jelöltek személyére nézve. — Supilo Ferenc hírszerint nem lép fel többé Delnicében, amelyet eddig képviselt, sőt mint mondják, egyáltalában nem szándékozik többé mandátumot vállalni.

Nem lesz postásstrájk.

Az utolsó időben az a hír keringett, hogy a postások harcra készülnek, mert — állítólag — a megígért fizetésrendezést eddig mindenféle kifogással halogatták s ezért szeptember huszonhetedikén, amikor a parlament megkezdi munkásságát, tüntető menetben vonulnak föl az országháza elé s ha ezzel sem érnének célzt, akkor karácsonykor, vagyis a posta legkritikusabb idejékor sztrájkba lépnek. Ma azután Follert Károly, a posta- és táviró elnökgazgatója, a sztrájkról szóló kószá híreket határozottan megczáfolta. Arra a kérdésre, hogy rendezik-e a postások fizetését, az elnökgazgató ezt válaszolta:

— Ö exzellenziájára a kereskedelmi miniszter föltétlenül rendezni fogja a postások fizetését. Ezt megígérte nekik és ígértét be is fogja váltani. A postásoknak tehát nincs okuk az elégedetlenségre, de nem is adták eddig ennek a jelét s fogalmam nincs róla, hogy ki csempészheti a nyilvánosság elé a hamis információkat. Kétségtelen, hogy valaki folyton piszkálja a mi derék postásainkat, hogy a fegyelmetlenségre rábírija őket. Hanem ez aligha fog sikerülni azoknak, akik az erőszaktól várják boldogulásukat. A kereskedelmi miniszter a jövő évi, vagyis az 1911-évi költségvetésbe állította bele a postások fizetés rendezését. Tehát egészen bizonyos, hogy a postások anyagi baján hamarosan segítve lesz. Csak természetes, hogy a kegyelmes ur nem ismételtgetheti folyton, hogy az ígértét beváltja. Elég, ha egyszer kijelentette s a fizetés rendezésének terminusát kitűzte.

Az elnökgazgató végül még kijelentette, hogy a sztrájkról szóló híreknek semmi alapjuk sincsen s nem is tapasztalta, hogy a postások között az elégedetlenség lappangana. Sőt ellenkezőleg az a kilátás, hogy a jövő évi költségvetés az ügyekkel is foglalkozik, megnyugtatóan hat rájuk és bizalommal néznek jövőjük elé.

Adatok az oláh-kérdéshez.

— Mallás József röpirata. — Christea püspök a tulzók táborában. —

Budapest, szeptember 22

L

Mallás József dévai lakos, Hunyad vármegye törvényhatósági bizottságának tagja szerény 11 oldalas terjedelmű, de tartalmánál figyelmünkre érdemes röpiratot adott ki „A román kérdésről”.

Mallás maradandót nem jósol a Tisza Istvánék és az ugynevezett „mérsékelt oláhok“ által megindított béke-akciónál. Mallás szerint, akinek tényleg volt alkalmja megösmerni a harc-tér-szinhely: föld-, természet- és néprajzi, szellemi és politikai életét; — az izzó tüzü parázstömeget a rászórt hamuval eloltani nem lehet. A békejelszavak alkalmasak lehetnek a hátsó gondolatoknak, a becsapásra és kijtűzésre számító titkos terveknek ideig-óráig leplezésére, de nem a „kérdés“ becsületes megoldására. Mallás ezt a becsületes megoldást „Erdély azon férfainak kezébe öhajtja letenni, kiket egyrészt Erdély magyarsága, másrészt annak románsága meg fog nevezni, hadd vitassék meg e két, Erdély földjének szeretetétől egyformán áthatott fél a maga igazát, hadd állapodjék meg e kettő a megköthető béke feltételeiben és ország-világ meglátása: becsületes munka lesz mindnyájunk jutalma.”

Majd így folytatja:

— Így kerülne egymással szembe a magyarul gondolkodó (sovén magyar) Bánffyék a románul gondolkodó (tulzók román) Vlădékkel. — Becsületes és tiszta munkát ez a két „vezető elem“ végezhetne egyedül, mert ezek annyira jól ismerik egymást, hogy a becsapás ki volna zárva! S nagy, őszinte egyezséget kötnének! Vagy ha pedig a szűkebb hazájuk szeretete és egymás iránti jóakarata ellenére sem sikerednék az egyezés, akkor más ut nem marad hátra, mint a fajok harcát igaz férfi módon végignézni, hadd pusztuljon Erdély magyarsága, vagy annak románsága, de így élnünk többé nem lehet.”

Ez a végkövetkeztetése Mallás József becsületes magyar röpiratának, melynek igazságai elől lehetetlen elzárkózni! Az ellenséges szláv, mint germán néptömegektől körülözlött, körülzajlott, egyformán elszigetelt, nyelv- és néprokon-ság nélkül kivált, egyenlően fenyegetett magyarságnak, mint oláhságnak az volna a létérdeke, hogy megértsek egymást és az agyarkodó fajok világharcát vállalva vívják meg.

Fájdalom, a józan létpolitikának ezt a sok lemondást, önmegtartóztatást, mérsékletet és becsületes megértést kívánó diadalát — legalább még ez idő szerint — reménylenünk sem lehet; így tehát csakugyan addig is igaz férfi módon állanunk kell ezt a szörnyű harcot. Magasabb kulturánk-kal, biztosabb szellemi- és anyagi elhelyezkedésünkkel kell szüklátékörü oláh testvéreinket meggyőzni, rátanítani, hogy Magyarország még mindig Magyarország és itt a vezérszó, a vezetőerő még ma is a magyaroké, tehát boldogulásokat ők is csak mil-léttünk, velünk érhetik el.

II.

Mallás röpiratától az őszinteséget, számos leginkább kendőzgetni szokott, ugynevezett „kínos igazságnak“ nyílt feltárását eltagadni nem lehet. Ami szívet nyomta magyarul kitalálta Mallás. Persze forró kását talált mindazoknak, akik lágy békehangokat pengetnek erüedt hangu kobzaikon, pedig a forrongó élet nem zibbad el a zsongító daloktól. Innét is, onnét is felrivalg a szilaj harci tüllök. Békeüldések helyett fegyverüket csiszolják, minduntalan fegyverüket villentják fel a nehezen visszafojtott belső tüztől lobogó harcosok. Itt van például a Christea karánsebesi püspök esete is. A nagy tudású, nagyműveltségű, fiatal oláh főpapot bizonyosan a „szükséges garancziák“ mellett erősítették meg püspöki székében. Mégis miket tapasztalunk?

Egyik délmagyarországi lapjárunk éppen most költött bokrétát Miron püspök eselekedeteiből.

A választások idején Christea Miron utazott el, hagyta szabadjára papságát, hogy a püspöki aulából is minél zavartalanabban tolják az ugynevezett nemzetiségi jelöltek kordóját.

Christea Miron püspök nyilatkozta ki inter-juv alakjában — szemben a Mangréákkal, — hogy „a magyarországi román-ajku nép hivatott politikai képviselőjének a román nemzetiségi pártot tartja.”

Christea Miron püspök egyházmegyéjében üldözik „azokat a román papokat és román felekezeti tanítókat, akik elég vakmerők voltak, elmaradt népük kulturális fejlődése érdekében, Magyarországon a magyar ügy mellé állani.”

Christea Miron püspök egyházmegyéjében vesztette el kenyerét egy agg, betyenesztendő oláh pap, mert a választások alkalmával nem támogatta Maniuel: piros lobogóját.

Christea Miron püspök, a magyar kormányzás által garantált karánsebesi püspök volt az is, aki ujabban oláhhul kezdett levelezgetni a magyar köz-igazgatási hatóságokkal.

Mivel pedig az ifju tüzes Christea püspök (aki egyébként kedvence a jó öreg Metianu érseknek is!) — őszintébben nyilvánítja ki népe forrongó vágyait, lázas törekvését, mint a mérsékelték, mi a settenkedő mérsékelték békeakciójától tartós nyugalmat nem remélünk. Ám próbálják ki, akik még idáig nem okultak a politikai czigányélet „lévadásraiból.“ Tehát ne csak vigyázva kössünk vásárt, hanem tanuljunk is az oláhságtól. Tanulja meg a magyar saját erejét gyarapítani! Mert aki már egyszer erős, az inkább lehet méltányos is a gyengébbel.

M. P.

Budapest, szeptember 22.

Pénzügyi lezárolás Horvátországgal. A Magyarország és Horvátország közt eszközizendő évi lezárolás munkálatai most indulnak meg a pénzügyminiszteriumban. A horvát kormány küldöttei Vrankovics kormánytanácsos, Zeininger főszámtanácsos és Braun zimonyi adótárnok a fővárosba érkeztek és ma jelentkeztek a pénzügyminiszteriumban.

A belügyi államtitkárok munkaköre. Gróf Khuen-Hedervary Károly a belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök a belügyminiszterium államtitkári teendőinek ellátását illetőleg a következőket rendelte el: A vármegyei (II.), rendőri (V.) és gyámügyi (VIII.) főosztályok, valamint a közegészségügyi közigazgatási (VII. a.) és a közegészségügyi és orvosi szakügyi (VII. d.) alosztályok Jakabffy Imre államtitkár; a városi (III.), községi és anyakönyvi (IV.), közrendészeti és kihágási (VI.) és a törvényelőkészítő (X.) főosztályok dr. Némethy Károly államtitkár; a közjogi és községi illetégségi (I.) és a gyermekvédelmi (XII.) főosztályok, valamint a kórházi és elmeorvosiintézeti (VII. b.) és a betegápolási és gyógyszerészeti (VII. c.) alosztályok dr. Bozserődj Viktor államtitkár; az elnöki osztály, valamint a közjótékonyági (IX.) és a kivándorlási (XI.) főosztályok és számvetéségi személyi ügyei Horváth Emil államtitkár felülvizsgálata alá tartoznak. A fegyelmi tanácsok elnöke Jakabffy Imre államtitkár, helyettes elnöke dr. Némethy Károly államtitkár. A törvényelőkészítő főosztály (X.) főnöki teendőit dr. Némethy Károly államtitkár látja el. A városi (III.) főosztály főnöki teendőinek ellátásával dr. Samassa Adolf osztálytanácsos bízott meg. A városi (III.) főosztály közigazgatási (III. a.) és háztartási (III. b.) alosztályokra osztottatott fel.

Az adók behajtása. Egyenes adókban és járulékaiban előirányzott a pénzügyminiszterium ez év augusztus havára 20,068,500 koronát, ezzel szemben befolyt 46,817,195 korona, tehát 26,748,695 koronával több, mint amennyit előirányoztak és 6,528,122 koronával több, mint amennyi az 1909. év augusztus havában bejött. A január-augusztusi időszakra előirányoztak 160,548,000 koronát, befolyt pedig az említett időszak alatt 138,439,056 korona, tehát 22,108,944 koronával kevesebb az előirányzott összegnél, ami a közel hét és fél hónapig tartott ex-lexben találja magyarizátát.

KÜLFÖLD.

A meghiusult török kölcsön.

Franciaellenes hangulat Törökországban.

Konstantinápoly, szeptember 19.

A török sajtóban általános a felháborodás Franciaország ellen. Djavid bey pénzügyminiszter credménytelen kölcsöntárgyalásai miatt. A „Le jeune Turc“ az ifju-törökök hivatalos organuma, legutóbbi számában megszólaltatja e tárgyban Nadji beyt, az „Egység és Haladás“ bizottságának társelnökét. Nadji bey Clesen kikel a francia sajtó ellen, megvádolja a legtekintélyesebb francia lapokat, hogy az „Ottoman Bank“ szolgálatába szegődtek és a kölcsön ügyéből a török nemzet becsületét és méltóságát megtámadó politikai kérdést esiklaltak.

Az Ottoman Bank eddig kényelkedve szerint kiuzsorázhatta Törökországot, s mielőtt Djavid bey a bank ellen foglalt állást, Franciaország még Törökország értékes barátságának feláldozása árán is a bank érdekeinek védelmére kelt.

— Igen fájdalmasan csalódtunk — mondja többek között Nadji bey — Franciaországban, honnan mindig az igazságosság szavát hallottuk és ahonnan nem egyszer ígérték érdek nélküli barátságot, amiért viszonzásul legészintébb barátságunkkal feleltünk. De az utóbbi események ugy bizonyítják, hogy ennek a barátságnak ölelése inkább fojtogató, mint érdek nélküli. Djavid bey a kölcsön ügyében teljesen korrektül járt el, s az ország elismerésével találkozik.

Ellenben hiába hozta volna magával nemcsak Franciaország, de egész Europa összes milliárdjait, mert ha ezért a török nemzeti méltóságán csak a legkisebb esorba esett volna, méltó megbótrákozás és visszautasítás fogadta volna.

A Temps, Gil Blas, Débats chauvinizmussal vádolja meg az „Egység és Haladás“ bizottságot, Nadji bey visszavág azzal, hogy a legutóbbi török forradalmat összehasonlítja az 1793 évi és azt követő francia forradalmi eseményekkel, mely a bizottság mérsékletét és szabadságérzetét igazolja. Nagyon helyesen figyelmezteti a francia sajtót, hogy legyen óvatosabb, mert magatartásával Franciaország pozícióját a Keleten helyrehozhatatlanul elronthatja.

Az általános hangulat jelenleg annyira franciaellenes, hogy az angol, de főleg a német érdekek — sőt csodálatosképpen még az osztrákok is, — sietnek e nem várt fordulatot kiaknázni. Például a németeknek már sikerült is a francziákat oly területről kizzeríteni, hol eddig a legkorlátlanabb hegemoniát élvezték és amely csak a közelmúlt eseményeknek hatása ingat meg. A mi éhhetetlenségünk természetesen ezuttal is a legjobb alkalmakat elszalasztja, amikor Törökországban keresveresnek hazánkkal összekötöttéseket.

Az ébredő ifju-török birodalom napról napra jobban kibontakozik politikai álmaiból és politikai ideáljait elég reális érzéssel viszi át az életbe, miután már elég tapasztalatot gyűjtött a barátságok értékének és öszinteségének megbírálásában. Hozzánk öszinte barátsággal közeledik, fogadjuk ezt az értékes barátságot, mely országunknak csak javára lehet.

*

A kölcsön további fejleményeiről a következő tudósítást laptuk:

Londoni jelentések szerint az a párisi hír, hogy egy pénzesoport Cassel Ernesttel élen szerződést kötött a török kölcsönnek Londonban és a kontinensen való elhelyezése dolgában, valótlán. Valószínű, hogy a török pénzügyminiszter legutóbbi londoni látogatása folyamán ígéretet kapott arra nézve, hogy a török kormány a National Banc részéről támogatásban fog részesülni, ha a párisi kölcsöntárgyalások meghiusulnak. Mégis lehetségesnek tartják, hogy dacára a huza-vonának, a török és a francia kormányok közötti tárgyalások kielégítő befejezést

fognak nyerni. A „Liberté“ szerint a Cassel-csoporttal 83¼ árfolyamon jött volna létre a török kölcsön, míg a francia csoporttal 86 árfolyam alapján folytak a tárgyalások. A „Temps“ másrészt jelenti, hogy Hakki bég a Cassel-csoporttal feltételes szerződéstervezetet kötött.

A Reuter-ügynökséget párisi illetékes részről felhatalmazták annak közlésére, hogy a török kormány a kölcsön elhelyezésekor a szó szoros értelmében zsarolást akart elkövetni Franciaországon. A zsarolás szót hangsúlyozza a sugalmazott jelentés és megjegyzi, hogy a Reuter-ügynökség fel van hatalmazva ennek a nyilatkozatnak az angol sajtóhoz való eljuttatására. Noha a francia pénzesoporttal létrejött szerződést csak ideiglenesnek mondják, a francia kormány azt véglegesnek tekintti, de egy hajszálnyira sem hajlandó tágitani az abban megszabott politikai és pénzügyi feltételektől. Ma londoni illetékes részről is kijelentik, hogy korai az a híresztelés, mely azt ujságotla, hogy Cassel és a török kormány között már létrejött a szerződés a kölcsön tárgyában. Az angol külügyi kormány iparkodik a francia külügyminiszteriumnak Törökország ellen támadt elkedvetlenedését enyhíteni, amiért a porta Angliához fordult kölcsönért. A külügyminisztérium közölte a francia kormánnyal, hogy a brit kabinetnek semmi köze a Cassel-csoporthoz.

Állítólag a megállapodás a nagyvezir és Cassel között csak ideiglenes és október előtt nem léphet életbe. Van egy második meg egyezés is, amely ugy rendelkezik, hogy a kölcsön elhelyezése után Cassel a jövő évben egy pénzesoporttal további 3 millió török fontnyi kölcsönt vesz át.

Berlini jelentések szerint az ifjutörök párt egy vezére ma ugy nyilatkozott, hogy Hakki, pasa nagyvezir lemondása befejezett dolog és utóda Said pasa lesz. Ez arra vall, hogy az ifjutörök bizottság nem hajlandó Dsavid pénzügyminisztert feláldozni, sem a francia kormánynak nem fog engedményeket tenni. E hír kapcsán berlini illetékes helyen kijelentik, hogy Hakki pasa tényleg le akar mondani, de szó sem lehet arról, hogy Said pasa lesz az új nagyvezir, mert az ő egész politikai multja a régi regimben gyökerezik. Majdnem bizonyos, hogy Nedimed, a jelenlegi igazságügyminiszter veszi át a nagyvezirséget, aki Hakki pasát távollétében helyettesítette. Konstantinápolyban hire jár, hogy a kormány a kamara legutóbbi ülészán hozott határozat értelmében 75 esztendőre bérbé akarja adni egy vállalkozó társaságnak, melyet egy syriai ember képvisel, Abdul Hamid volt szultán nagyterjedelmű földbirtokait, amelyek Mossul, Bagdad, Bassora, Zleppó, Beyrut és Syria vilajetekben fekszenek. A társaság a kormánynak 100 millió frankos kölcsönt hajlandó sokkal kedvezőbb feltételekkel folyósítani, mint bármely eddigi államkölcsön feltételei. A kölcsönt a földbirtokok eladásának jövedelméből akarják visszafizetni. — A Sabah értesülése szerint az államtanács ez ügyben kedvező jelentést készített.

Bienertth köszönete. Báró Bienertth miniszterelnök a kiegyezési értekezlet eredményes lefolyása alkalmából a tartományi főmarsallnak és a helytartónak a legszivesebb köszönetét és szerencsekívánatait fejezte ki és azt a reményét nyilatkoztatta, hogy azok a várakozások, amelyek a létrejött megegyezéshez fűződnek, teljes mértékben valóra fognak válni.

Törökország és a hármasszövetség. Az orosz kormány kijelentette a pétervári török nagykövetnek, hogy nem tudja megéteni, miért erősíti meg Törökország a Boszporust, miért szaporítja flottáját és miért czirkálnak hadihajói folytonosan a fekete tengeri kikötők körül. Ezek a dolgok csak árthatnak az Oroszország és Törökország között való jó egyetértésnek, mert Oroszország mind ebben ellene való ellenséges tüntetést lát s annak jelül veszi, hogy Törökország czéltudatosan készíti elő a hármasszövetséghez való csatlakozását. Az orosz kormány nagyon jól tudja, hogy közép-európai nagyhatalom támogatja Törökországot ebben a szándékában és egy közép-európai nagyhatalom vezeti Törökországot. A török nagykövet

erre az előterjesztésre kijelentette, hogy kormányának nemcsak az az óhajtása, hogy Oroszországgal barátságot tartson fenn, hanem az is, hogy ez a barátság egyre melegebb, szivesebb legyen, mert Törökország soha sem kívánta annyira a béke fontartását, mint most.

Tartománygyűlések összehívása. Bécsből jelentik, hogy a hivatalos lap holnapi száma császári pátenst közöl, amely Morvaország tartománygyűlését szeptember 28-ára, Csehországot szeptember 30-ára, Dalmáciát október 3-ára, Krainát, Görcz és Gradiskát, valamint Isztriát október 5-ére és a tiroli tartománygyűlést október 14-ére hívja egybe.

Taft és Roosevelt. A newhaveni gyűlés Roosevelt és Taft között még jobban kiélesítette az ellenséges indulatot, amely már eddig is észlelhető volt. Rooseveltet meglepte, hogy Taft oly kevéssé hallgat az ő tanácsára belső politikai kérdésekben. Roosevelt néhány kedves eszméjét makacsul ellenezte. Taft kijelentette, hogy semmi kedve sincs arra, hogy Newyork állam republikánus pártjának viszálykodásába Sherman ellen és Roosevelt javára beavatkozzék. Taft azt is értécsére adta Rooseveltnek, hogy nemcsak név szerint, hanem valósággal vezére akar lenni a republikánus pártnak. A köztársasági elnök végül tudatta, hogy nincs kifogása az ellen, hogy 1912-ben az elnöki állásra ujra jelöljék és nem szándékozik Roosevelt elől meghátrálni.

Óváció Bielhlaveknak. Bécsből jelentik, hogy a tartománygyűlés ülése után a keresztényszocialista klub pártkonferenciát tartott, amelyen élénk óvációban részesítette Bielhlaveket porének szerencsés kimenetele alkalmából. Az ünneplés után szóba került a Hraba-ügy és kijelölték a vizsgálóbizottság tagjait.

A német szocialisták vizsgálja. Magdeburgból jelentik, hogy a szocialdemokrata pártgyűlés tegnap rendkívül viharosan lefolyt ülésén ténst szavazásról a következőket jelentik: dr. Frank badeni képviselő zárószavában fölhangzott ama megjegyzése következtében, hogy senki sem mondhatja meg, minő magatartást fognak a jövőben a badeni képviselők a költségvetésben tanusítani, a radikális többség az elnökség határozati javaslatának elfogadása után elfogadta Zuvdjl élesebb javaslatát, amely Bebelnek a pártelnökség nevében tett nyilatkozatát tartalmazza. E nyilatkozat szerint a határozatok ismételt figyelmen kívül hagyása esetén egész rövid uton a kizáró eljárás intézkedéseit alkalmazzák. Dr. Frank kijelentette, hogy a kisebbség a javaslat rögtönös tárgyalásában nem vesz részt és hatvankilenc más delegátussal együtt elhagyja a termet. Zuyajl javaslatát után 228 szavazattal 64 ellen elfogadták. Bebel a gyűlést már előzőleg elhagyta.

Az Unió és Kina szövetsége. Pekingből táviratozzák, hogy Csai-Csun herceg látogatásának az Egyesült-Államokban rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak. Beavatott körökben elterjedt hír szerint, a herceg kíséretében lévő tengerészeti küldöttség csak takaróul szolgál a hercegnek egy fontos politikai küldetéséhez, amelynek első sorban az a célja: megtudni, minő föltételek közt kötne az Unió szerződészerű szövetséget Kínával: másodsor, hogy milyen álláspontot foglalnának el egy vasutak építésére fordítandó nagy kínai kölcsön tekintetében.

Franciaország és Brazília. Clemenceau volt miniszterelnök, aki ez idő szerint Rio de Janeiroban időzik, onnan táviratozott Pichon külügyminiszternek közölve, hogy a brazíliai szenátus nyilvános ülésben kifejezést adott Franciaország iránt érzett meleg rokonszenvének és a két állam közti barátság szorosabbra fűzése iránt táplált óhájának. Az ülésen gyakran éltették Fallières elnököt és Franciaországot. Pichon választáviratában köszönetet mondott Clemenceaunak a francia befolyásnak Braziliában való erősítése és a két köztársaság közti barátság megszilárdítása érdekében kifejtett működéséért.

Amerika szaporítja a hadseregét. A világfelfegyverzés molochjának Amerika is nagyobb áldozatokkal akar szolgálni. Leonard Wood tábornok, az Egyesült-Államok vezérkari főnöke egy interv-

juvöló ujságírónak kijelentette, hogy *Taft* elnökkel megegyezett az Unió hadsereglétszámának szaporítása dolgában. A hadsereg békeleltetését a törvényileg engedélyezett maximumra fogják felemelni.

A kolera.

— Mohács veszedelme. — Kolerafészkek országjárta. —

Budapest, szeptember 22.

Az ország különböző részéből érkező jelentések megdöbbentő képét rajzolják a járványoknak. Most már kolerafészkek egész sorozatával van teleszórva az ország. Legveszedelmeesebb köztük Mohács, ahol hivatalos jelentés szerint eddig *harminczhat koleramegbetegedés és tizenkilenc haláleset fordult elő*. Kimutatható, hogy az a szerencsétlen szénteleg volt az ősfészke, a kolerának, hogy innen indult ki a Duna közvetítésével az országos fertőzés. A mohácsi hatóságok megdöbbentő indolenciát árultak el akkor, amikor ezt a telepet kellően nem fertőtlenítették és nem izolálták. Immár a járvány olyan területre terjedt, hogy aligha fojthatja el akármilyen szigorú ellenőrzés, még akkor is, hogy ha a mi rendezetlen közigazgatásunk képes volna ilyen szigorú ellenőrzésre. Mai híreink a következők:

Budapest veszedelme.

Uj kolerásbetegek.

Budapesten ma *ujabb kolerabetegeket állapított meg a tisztí főorvos*. A Szabolcs-utca 13. számú ház második udvarának egyik lakóját, *Návoll József* kocsist, tegnap koleragyánus tünetek között a járványkórházba szállították. *Návoll* szeptember 19-én érkezett Rácsalmásról Budapestre és tegnap hírtelen rosszul lett. Ürülékének bakteriológiai vizsgálatánál kétségtelenül megállapították az *ázsiai kolera*t. A beteg különben elég jól érzi magát. Az orvosok véleménye szerint a járványkórháznak egy másik betege, *Kökény János* is, minden valószínűség szerint *kolera*s. *Kökényt* a Fehérvári-utról szállították be a Szent Gellért-kórházba. Megállapították, hogy ezombaton és vasárnap Páiban, egy Kiskőrös melletti községben tartózkodott. Amennyiben tehát kolerabetegek bizonyulna, vidékről jövő fertőzés elete forog fenn.

A belügyminiszter jelentése.

A belügyminisztérium a következő kolera-jelentést közli:

A székesfőváros területén tegnap jelentett három, nem fővárosi eredetű megbetegedésen kívül a következő koleraesetek fordultak elő: *Zrbas János* munkás Békásmegyerről, aki a Bécsi-ut 204. sz. téglagyári házi kórházból szállítottatott a Gellért-kórházba és szállítás közben meghalt. *Novott József* bocsis, aki szeptember 19-én Bácsalmásról jött, a Szabolcs-utca 13. sz. házban meg szállt és onnan betegén 21-én szállítottatott a Gellért-kórházba. *Kökény József* napszámos, aki 18-án a rahi községhez tartozó szőlőkben tartózkodott, utóbb éjjeli szálláson a budafoki-ut közelében lévő városi kislakásokban volt és a budafoki-ut 25. sz. alatt épülő házból szállítottatott a Gellért-kórházba. Az utóbbiak sem budapesti eredetű fertőzések.

Magyarovits Mladen tisztí főorvos ma délután megjelent *Jakubffy Imre* belügyi államtitkárnál és jelentést tett a budapesti kolerajárványról.

Kolera-értekezlet.

Dr. Bárczy István polgármester ma délután négy órára a központi városház tanácstermébe értekezletet hívott össze a koleraival kapcsolatos különböző kérdések megvitatására.

Dr. Bárczy István arra való hivatkozással, hogy a hírlapokban a vízvezetékí vizre vonatkozólag különböző hírek jelentek meg, felkérte a megjelent szakértőket, hogy a víz fertőzésének lehetőségéről tüzetesen nyilatkozzanak.

Az értekezlet mindenekelőtt örvendetes tudomásul vette *dr. Preisz Hugó* egyetemi magán-tanár, az állami bakteriológiai intézet vezetőjének

megjelent hírlapi nyilatkozatát, amely szerint a fővárosi vize semmiféle aggodalomra nem ad okot és hogy a vízművek tökéletes szűrőberendezése mellett a koleraveszedelem a víz részéről gyakorlatilag kizártnak tekinthető, még abban az esetben is, ha a Duna vize fertőzött.

Dr. Vass Bernát, a bakteriológiai intézet vezetője kijelentette, hogy a több éven át megújított vizsgálat szerint a Duna vizének a vezeték vizére való hatása elenyészően csekély, sőt nézete szerint ugyanez a tapasztalat áll még a vízáradások idejére is. Tehát a Duna felől a fertőzés lehetőségét ugyszólván kizártnak tartja.

Kajlinger Mihály udvari tanácsos kijelentette, hogy a Duna vize útján ő is kizártnak tartja a fertőzést. Az évtizedeken keresztül folytatott vizsgálatok ugyanis beigazolták, hogy az egész partvonal és így a kutmellékek is már az üzembetétel első napjain bedugulnak és ily módon a beszűrődés lehetetlen, mit különben a depresszió-vonalak is határozottan igazolnak. Ugyanezek a vonalak igazolják azt is, hogy a Duna altalajában, amelybe a mi kutaink be vannak süllyesztve, a beszűrődés a kutakból oly nagy távolságban történik meg, hogy az ott beszűrőremlt víz a Duna altalajában hetekig, sőt hónapokig mozog, míg a kutakig ér. Azért nevezik a Duna felől kapott vizet Duna-altalajviznek és nem Duna-viznek. Hangsúlyozta végül, hogy a természetes kavicsréteg a legjobb biztosíték a fertőzés terjedése ellen és biztos óvszer a Duna esetleges szennyes vizé ellen is. Hivatkozott még a régi budai és pesti vízművekre, amelyek harmincz-negyven év óta kifogástalan, tiszta vizet szolgáltatnak.

Dr. Magyarovits Mladen tisztí főorvos bejelentette, hogy a vízvezetékí vizet naponta a legszorgosabban vizsgálják meg és pedig úgy kémiai, mint bakteriológiai eljárással. Ennek a vizsgálatnak az eredményét naponként bejelentik és a jelentések szerint az a víz mindenkor teljesen kifogástalan volt.

Többek hozzászólása után az értekezlet örömmel állapította meg, hogy a főváros vízvezetéké, amely a multban a legnagyobb járványoknak elmentálott anélkül, hogy egyetlen egyszer is fertőzött lett volna a vize; ez alkalommal is teljes biztonságot nyújthat a fővárosi közönségnek annyival is inkább, mert a hatóság a legmesszebbmenő szigorúsággal követ el mindent, hogy a vízvezeték vizét mai tiszta állapotában megóvja.

Az értekezleten szóba került még a légymányosi holt Dunáig kérdése is. Miatán a fertőzés gyanúja alatt álló hajók ezen a helyen voltak vesztégár alatt, az értekezletből kifolyólag figyelmeztetik a közönséget, hogy az összekötő vasuti hid alatt elterülő légymányosi téli kikötő vizét semmiféle célra ne használja. Tudomásul vette az értekezlet, hogy a polgármester minden intézkedést megtett, hogy ebben a tekintetben a legszigorubb ellenőrzést gyakorolják.

A koleraival kapcsolatos intézkedések megbeszélése után a polgármester bejelentette, hogy a tanács mai üléséből sürgős elterjesztést tett a szerdai közgyűlésnek, amelyben felhatalmazást kér arra, hogy a fővárosban nagy számban levő tűrhetetlenül túlszűfolt lakásoknak megszüntetése érdekében még a téli idők beállta előtt megfelelő számú lakást építtessen és bocsásson rendelkezésére a közönségnek. Ezeknek a lakásoknak az építése már a koleraveszedelemre való tekintettel is nagy fontossággal bír.

Az értekezlet behatóan tárgyalta ezt a kérdést és örömmel üdvözölte a polgármester tervét. A vita során különösen azokat a kérdéseket vitatták meg, amelyek a lakások típusaira vonatkoznak és megvitatották azt is, hogy mely helyeken építsék a házakat és főleg, hogy a szükségletet mi módon kellene megállapítani.

Utnak indult hajók.

A Szondy- és Dráva-hajókat, amelyek vesztégár alatt állottak, ma feloldották a vesztégár alól, mert a rajta levő emberek ürülékéi bacillusmenteseknek bizonyultak. Felmentették a vesztégár alól a Kolowrat hajót is, amely ma ment át a fővárosra. A kolerajárványának egy érdekes epizódja, hogy a Dunagőzhajózási Társaság a 806-os számú uszályos számát 821-re változtatta. A társaság ezzel az intézkedéssel a kellemetlen emlékeket akarta elmosni, amelyek az első kolera hajóhoz fűződnek.

Kórházak és védelmi intézkedések.

A dologkórház fiókkórházának betegeit tudvalevőleg a Telepi-utcai iskolába helyezték át; míg a Szent László- és Szent Gellért-kórházban fekvő skarlátos betegeket a dologkórház fiókkórházába vitték. Az áthelyezés folytán a fiókkórházban egy rapidíjas alorvosi és négy rapidíjas segédorvosi állás szervezését határozta el a tanács.

A dunai hajókon teljesítendő egészségügyi vizsgálatok megejtése céljából a főváros tanácsa

ma tartott ülésében öt hatósági orvos alkalmazását engedélyezte.

A kolera-gyanus hajók fertőtlenítésére és a hajószemélyzet megfigyelésére szolgáló vesztégár állomáshelyül a tanács a m. kir. államvasutak ferencvárosi teherpályaudvarának, illetve széntarakodó területének az összekötő vasuti hid alatt levő részét jelölte ki.

A budapesti honvédkerületi parancsnokság megkeresést intézett a főváros tanácsához, hogy a honvédegenység közül esetleg koleraiban megbetegedettek részére a honvédehelyőrségi kórház mögött elterülő tércn barakk-céljaira területet engedjen át. A főváros tanácsa ma tartott ülésében erre a célra kilencszáz négyszögöl területet engedett át és elhatározta, hogy a vízvezetékét is odavezeti.

A mohácsi kolerafészkek.

Harminczhat kolerabeteget — tizenkilenc kolerahalál.

Husztagu polgárörseg czirkál a mai naptól kezdve Mohács utcáin. A polgárörseg csendőrfedezet mellett benéz minden házba, hogy nincs-e kolerabeteget. Sok helyen ugyanis eltitkolták a megbetegedést és csak az utolsó pillanatban fordultak orvosi segélyhez. Ez a titkolódzás segíthette elő oly nagy mérvben a járvány elharapódzását. Végre valami intézkedés történt arra is, hogy a kolerabacillusokkal telt Dunavíz helyett, egészségesebb ivóvizet kapjon. A vészbizottság vízfordókat rendelt meg, ezek a kocsi bejárák majd a községet és sterilizált Dunavizet szállítanak minden házhoz. A község képviselőestülete tegnap teljes rendelkezési jogot adott a járvány-bizottságnak a járvány idejére. Ma négy újabb koleramegbetegedés történt Mohács-on. Az új betegek ezek: *Németh Julia* tízéves leány, aki a széntelegen betegedett meg, *Béregi Istvánné* földmivesasszony, *Bercsár Lukács* napszámos és *Csupics Marian* munkás. Mivel a járványkórházban hely nincsen, a betegeket szigoruan elkülönítve a lakásaikon hagyták. A járvány-bizottság ma délelőtt ülést tartott, amelyen kimondotta, hogy a Rókus-utcai óvodát átalakítják járványkórházzá. Hét ágyat nyomban fel is állítottak az új kórházban.

A kolerabetegek közül ma ötven halt meg. Az új halottak: *Weigert Ilona* tízenhároméves leány, *Antunics István* munkás, *Laklig Mátyás* bérkocsis, *Reitzer György* vasuti munkás felesége és *Schanetterbacher Margit* másfél éves leányka.

Hivatalos megállapítás szerint Mohács-on eddig harminczhat koleramegbetegedés történt, amiből tizenkilenc végződött halállal. A veszedelmet nagyban fokozza az a körülmény, hogy járványkórház hiányában a betegeket nem tudják megfelelőleg elkülöníteni és kezelni.

Pánik a kolera miatt.

Természetes, hogy a kolera-nak ez a föl-tartóztathatatlan terjedése nagy riadalmat keltett: valóságos pánik van Mohács-on. A nép körében irtózatos a riadalom, a tudatlan sokáczok a járvány miatt az urakat és a zsidókat *vádolják*. Felélednek a vad mende-mondák mérkezett kutakról és a legképtelenebb mesék terjednek el. Valósággal fanatizálva vannak az emberek és a helyzet olyan, hogy az elvakult népet a hatóságok alig lesznek képesek féken tartani. Attól tartanak, hogy lázadás lesz Mohács-on. A fenyegető veszedelem miatt a mohácsi vészbizottság ma százhusz csendőrt kért kirendelni a lázongók megfékezésére.

Remélik, hogy Keserits apátplébánosnak, a járványbizottság elnökének, papjai segítségével sikerült a félelemtől elvakult népet lecsillapítani. *Dr. Vida Lajos* községi orvos ma fenyegető levelet kapott, amelyben azt írják, hogy az urak meg fogják lakolni, mert a járványkórházban megölik az embereket.

Védőintézkedések.

A belügyminiszter kiküldöttjének jelentése alapján egy szállítóhajó-barakot, négy járvány-orvost, újabb fertőtlenítő gépet, a „Gondviselő” egyet áttal felajánlott négy ápolónőt küld Mo-

hásra. Kibővített a járványkórházat. A mohácsi nagy szenttelepen a fertőzés tovább terjedése ellen a legszigorubb intézkedések történtek.

Mohácsról a belügyminiszternek az oda kiküldött közegészségügyi főfelügyelő a következőket jelenti egyebek között:

Megtörténtek a legszigorubb intézkedések abban a tekintetbe, hogy a lakosság ne használja ivásra és mosásra a Duna és a fertőzött kutak vizét. Megjelöltettek a jó ivóvizet szolgáltató kutak és ezek vize zárt tartókban szállítatik távolabbi helyekre. Mohács az elítelt betegek felkutatása céljából kerületekre osztott és ezeket a kerületeket az arra kijelölt naponta nagy szigorral végigvizsgálják.

Pécs város közegészségügyi bizottsága ma délután Kelemen Mihály dr. nyugalmazott főorvos elnöklésével ülést tartott. A bizottság fölkéri a budapesti hadtestparancsnokságot, hogy a mohácsi újonczok bevonulását halasztza el.

A vidék.

Kolerás esetek.

Pozsony megyébe a Duna veszedelmes hullámai megint becipelték a kolerát. Pénteksurban, egy Kisduna melletti községben tegnap megbetegedett Bódis Mihály korcsmai csapos, akit azonnal a közeli Szempczre, a járványbarakkba szállították. A korcsmát, ahol Bódis alkalmazva volt, lezárták és dezinficiálták.

Kereskes Pál közegészségügyi felügyelő, Zsigald Aladár megyei főorvos, Füzek Sándor főszolgabíró és Hartmuth Károly járásorvos ma délelőtt Szempczre utaztak, megvizsgálták az ottani járványkórházban fekvő Bódis Mihály gazdasági cselédet. A vizsgálat megállapította beteg koleragyanyus voltát. Bódis állapota tegnaptól mára rosszabbodott. A bizottság Szempczről kocsin Pénteksurra ment, hogy azon házakat, ahol Bódis tartózkodott, megvizsgálják, vajjon megfelelően fertőtlenítették-e?

A jánoshalmi állomáson a Mohácsról megszökött szem munkások közül nyolczat tegnap elfogtak és beszállították őket a járványbarakkba. Közülük egy Dobos Mihály szem munkás még aznap este meghalt. Ma bevezolta fel dr. Schossberger Jakab orvos és megállapította, hogy béihuruban halt meg. A megfigyelés alatt álló szökevényeket valószínűleg még a mai nap folyamán szabadon bocsátják.

Fejér vármegye alispánja Nagyperkátáról táviratot kapott, hogy ott Kőszegi György földmives koleragyanyus körülmények között meghalt. Kőszegi öccse és az anyja megbetegedtek. Lauschmann főorvos Kruskovszky járásorvossal együtt nyomban a helyszínre utazott s megállapították, hogy egy a halott, mint a betegek koleragyanyusak. A váladékok nyomában felküldték a bakteriológiai intézetbe megvizsgálás végett. Kőszegiéket elkülönítették, a házat fertőtlenítették.

Ráczalmáson Kocsis Ferencz gyanus körülmények között rosszul lett és megbetegedett. Lauschmann tiszti főorvos megvizsgálta és koleragyanyusnak találta. Megtették a kellő intézkedéseket.

Kalocsán újabb koleratünetes megbetegedés nem fordult elő. A járványkórházban tegnapelőtt történt haláleset miatt a városban még mindig nagy az izgalom.

A hácsalmási járványkórházban a kolerabetegség gyanúja miatt ápolt mohácsi szem munkások ápolónője, Tóbiás Istvánné, aki tegnap koleragyanyus tünetek között megbetegedett, ma már jobban lett. A Mohácsról megszökött szem munkások állapota, akik öt nap óta vannak Bácsalmáson megfigyelés és ápolás alatt, normális és serumi aggodalomra nem ad okot. A koleratünetek egytá jobban visszaféjődnek.

Adán ma délelőtt Volford Károly, ötvenhat éves adai lakos kolera nostras tünetei között megbetegedett. Dr. Burti Győző főorvos konstatálván a betegséget, az egészségügyi bizottság a legszélesebb körű óvintézkedéseket rendelte el. A Duna Gözhajózási Társaság 6513. számú uszályhajóját, amely köszénrakománnyal Mohácsról jött, Adán község előtt feltartóztatták, hogy a kellő óvintézkedéseket megtegyék. A hajó fertőtlenítésére Sztrilich főszolgabíró jelent meg a járásorvossal.

Majdanka máramarosmegyei községben, amint a lapok megírták, koleragyanyus megbetegedések fordultak elő. Kozma Sándor vármegyei főorvos azonnal kiszállt a helyszínén s a legelkiismeretesebb vizsgálatot tartotta, azonban a jelentett gyanus megbetegedések nem bizonyultak kolerának. Máramarosban különben főleg a dr. Kozma Sándor tapasztalt védőintézkedései következtében a védelmi rendszer mintaszerű s ezen helyen újabb behurcolástól tartani nem szükséges.

Zimonyi jelentés szerint azok a hírlapi jelentések, mintha Zimonyban vagy környékén kolerás esetek fordultak volna elő, teljesen valótlanok. Sem a városban, sem környékén még csak koleragyanyus megbetegedések sem fordultak elő. A Banovczen hírtelen elhunyt két cigányról is kitűnt, hogy elhullt állatok húsát fogyasztották el és az okozta halálukat. A zimonyi hatóság minden óvintézkedést megtett és az őszi nagy vásár megtartását eltiltotta.

Ujvidéken Vojnovics Gyula, az Ujvidék—Vukovár között közlekedő Imre személyszállító gőzös fűtőjén és Király János napszámoson koleragyanyus enyhé tüneteket észleltek. Ofner tiszti főorvos mindkettőt elővigyázatból megfigyelésre a járványkórházba szállította. A hajót és Király János lakását fertőtlenítették.

Nagymartonban tegnap délután egy vándorlegény jelent meg. Valahogy híre ment, hogy Mohácsról jött. A község négy rendőre, meg az egész községi előljáróság keresésére indult. Összekutatták a községet és az egész határt, de akkor már nyoma veszett a vándorlónak. Késő estig folyt az üldözés minden eredmény nélkül, míg végre megnyugodtak abban, hogy azokat a helyeket, ahol az idegen megfordult, fertőtlenítették.

Kaposvár. Németh Aladár négy gyermekével Mohácsról visszatért lakóhelyére Kaposvárra és a rendőség intézkedett, hogy mindnyájukat fertőtlenítsék.

Tegeváron ma Biró Sándor postakocsis a főposta udvarán összeesett és néhány perc múlva meghalt. Ez a hír nagy rémületet okozott a városban, mert az a hír terjedt el, hogy kolerában halt meg. A híresztelés szerencsére nem bizonyult valósnak, mert az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a halál oka szívszélhűdés volt és koleragyanyuról sem lehet szó. A főpostát, nagy forgalma miatt már hetek előtt dezinficiálták s a főkapitány ismételt felhívást bocsátott ki, amelyben a közönséget óvja a Béga vizének ivásra vagy főzésre való felhasználásától.

A kolera és a bucsuk.

Veszprémmegyében Csátka községben a mára hirdett bucsut, a szomszédos megyékben való kolerajárvány miatt Veszprémmegye alispánja betiltotta.

Egerben a szerviták szokásos őszi bucsuját vasárnap tartották meg. Bár több helyen a közigazgatási hatóságok a bucsúra való részvétel elé, a kolerajárványra való tekintettel, akadályokat gördítettek, és ez a nép körében elégtelenséget és zugolódást is keltett, a bucsun mégis rendkívül sokan vettek részt. A bucsúsok száma, akik öt napot át öszöltek Egerbe, 6—7 ezerre tehető.

Felfüggesztett kupaktanács.

A fejérmegyei Etyek község előljáróságát Vály főszolgabíró, a kolerajárvány terjedésének megállítására céljából kiadott intézkedések be nem tartása miatt, állásától felfüggesztette és az ügyről jelentést tett Fejér vármegye alispánjának. A község nem épített járványkórházat, megengedte, hogy a község egyetlen kutyánál az asszonyok mosanak, és egyéb intézkedéseket is könnyelműen elmulasztott. A példát követés céljából ajánljuk az ország többi főszolgabírójának a figyelmébe.

A külföld.

Ausztria.

Trieszti tengerészeti hatóság közli: Miután Erzerumban, Trapezumban és Galacban kolerás esetek konstatáltak, a már kiadott egészségügyi óvintézkedések körébe a Fekete-tenger kikötői is bevonatnak.

Románia.

A román hatóságok eddigi hivatalos jelentéseiben mindig hangoztatták, hogy Románia területén a kolera nem lépett fel. Csak tegnap adta ki a belügyminisztérium kebelében működő egészségügyi főtanács első jelentését, amely elismeri, hogy Brailában kolerás eset fordult elő. Erről a külügyminiszter a konvenczió értelmében az összes külföldi követéseket értesítette.

Olaszország.

Apuliában az elmúlt 24 órában 16 újabb koleramegbetegedés és 4 haláleset történt.

Törökország.

Skutariban új koleratünetes megbetegedés történt. Trapezumban a hónap huszadika óta kilencz megbetegedés és tizenhat haláleset történt.

Trapezumban tegnap 20 koleramegbetegedés és 9 haláleset fordult elő. Samounban egy személy betegedett meg kolerában.

EGYHÁZAK.

— (Egy kanonok Szegednek.) Debreczeni János egri kanonok, aki két év előtt, mikor Szegedet meglátogatta, 10,000 koronás alapítványt tett szegedi iparosok részére, most újabban kijelentette, hogy a szegedi fogadalmi templom föltárképének költségeihez huszszor koronával hozzájárul. Kifejezte azt az óhaját, hogy az oltárkép Magyarország védasszonyát, Szűz Máriát ábrázolja és igen szeretné, ha a kép megfestését Banczur Gyulára bíznák. Ehhez azonban nem föltétlenül ragaszkodik és ha a város pályázat útján akarná eldönteni, hogy kire bízzák az oltárkép megfestését, Debreczeni kanonok még a huszszor koronán felül a pályázat költségeit is viseli.

— (Ünnepelt apátplébános.) A roznyói római kath. egyházmegye egyik főpapját, Valihora János losonezi apátplébánost, aki a 25-ik gyalog- és 16-ik tábori tüzérezrednek 24 év év óta tábori lelkésze, a király a vaskronarend harmadik osztályával tüntette ki. Ez alkalomból a nevezett két ezred e hó 25-én, vasárnap délben a losonezi Haliczka nevű gyakorlóterre zeneszó mellett kivonul és itt Brann Rezső ezredes, a 25-ik gyalogezred parancsnoka rövid beszéd kíséretében feltüzi és átadja neki a királyi kitüntetést.

— (A katolikus nagygyűlés.) Az Országos Katolikus Szövetséget, mint a katolikus nagygyűlések rendezőjét, újabban dr. Firczak Gyula valóságos belső titkos tanácsos munkácsi gör. kath. püspök értesítette, hogy a X. katolikus nagygyűlés védeltségét elfogadja s egyházmegyéjének papságát körlevélben fogja a részvételre felhívni. A nagygyűlés díszelnökségét a magyar társadalom előkelőségei közül eddig báró Barkóczy Sándor, dr. Concha Győző, gróf Csekonics Endre, gróf Dasseuffy Aurél, gróf Esterházy Miklós Móricz, báró Gerliczy

A koleraveszélyre való tekintettel

a Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli r.-t. igazgatósága elhatározta, hogy az általa birt ásványvizek közül a Borszéki, Borhegyi és eperjesi Szultán természetes, szénsavdus és baktériummentes ásványvizeket rendkívül olcsó árban bocsátja a fogyasztó nagyközönség rendelkezésére.

Megrendelésre (telefon 162—84) már 10 palackot házhoz szállít

Ferencz, dr. Kéllly Károly, dr. Ságly Gyula, gróf Zselénszky Róbert fogadták el.

— (Szerb kongresszusi pótvalasztások.) Karlócáról jelentik, hogy a szerb egyházi kongresszus által megsemmisített karlóczi, erdővidéki és újvidéki mandátumok mai pótvalasztásánál a szerb önálló párttal szemben a radikálisok győztek. Megválasztották egyhangulag Krasojevic Györgyöt, a radikális párt elnökét, Újvidéken pedig nagy szótöbbséggel dr. Miloticset Dungyerszky nagybirtokossal szemben.

Bércszárnya-nyomoruságok.

— Négyezer forrongó lakó. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 22.

Lapunkban ma adtunk hírt arról a borzalmas szerencsétlenségről, mely *Ozocher-Fazekas* István öt éves gyermekét érte. Tegnap délután a Szondy-utca 50. számú ház második emeleti folyosóján játszadozott a kis fiú. A folyosó korlátjának egyik vaspálcájára már létfőn kitérőtt. Így aztán több mint félméternyi nyitott rés támadt. A kis fiú a résen át leesett az udvarra. Összeroncsolva vitték be a Bródy Adél-féle gyermekkórházba, ahol meghalt.

A ház 82 lakója közül többen szóltak *Majlánszky* Györgyné házmesternének, hogy javíttassa meg a korlátot. A házmesterné azzal felelt, hogy akinék nem tetszik, huzozkodjon ki.

Mikor megjelent a főkapitányság központi ügyelete részéről egy rendőrfogalmazó, hogy a kis fiú haláláról jegyzőkönyvet vegyen fel, a lakók valóságos megröszmolyodtak a rendőrtisztviselőt. A bércszárnyak a többszörös háziur, a főváros első virilistája, *Tafler* Kálmán a tulajdonosa. A kaszárnyának 82 lakója van és több mint négyszáz ember él benne. Ahol a vízvezeték mindig rossz és a lakóknak maguknak kell megcsináltatni. A folyosókat a házmesterné sohase mosatja fel, a klozeteket se. Hogy a közegészségügyi törvényt ebben a házban hogyan respektálják, azt nem lehet leírni. A padlás, a pinceze valóságos szemétdomb. Az emeletek korlátja több mint tíz helyen hibás. A lakók maguk javítgatják a bajokat, mert féltik a gyermekeiket: 240 gyerek lakik ebben a szörnyű bércszárnyában.

Eszlány Sándor, a VI. kerületi előljáróság vezetője a Szondy-utca 50. számú házról ezeket mondotta:

— Engem ma reggel Vermes kapitány hivatalos átírásban értesített a botrányos állapotokról. Azonnal utasítottam a kerületi mérnökséget, hogy rögtön vonuljon ki a helyszínre és tartsa meg a vizsgálatot közbiztonsági szempontokból. Együttal megbízam dr. Göbel tisztit orvost, hogy szintén azonnal jelenjen meg a Szondy-utczában és tartson szigorú vizsgálatot közegészségügyi szempontból és a tapasztalatokról azonnal és személyesen tegyen nekem jelentést. Meghagytam mindkét tisztviselőmnek, hogy ne csak a korlát és a félreeső helyek szempontjából tartásuk meg a vizsgálatot, hanem minden hiányra és bajra kiterjedő, szigorú és teljes vizsgálatot végezzenek. Az eddigi értesüléseim szerint az összes vadak igazak. Végzésileg hozok meg ma határozatot, hogy 48 órán belül az összes bajok orvosoltassanak. És amennyiben a háztulajdonos két napon belül nem hajtáná végre, felelősségére és kárára, mint hatóság végeztetem el. Ez a határozatom meg nem fűlelbezhető. Előzőleg a hallatlan állapotokról nem tudtam.

Mikor ma délelőtt az előljáróság emberei megjelentek a házban, a lakók mint a szabadítókat, valóságos megröszmolyodtak. Éppen ekkor jött haza a házmesterné, akit a lakók meg akartak lincselni és ha az asszony nem menekül lakásába és nem zárja be magát, talán agyon is verte volna az elkeseredett tömeg.

Ugyancsak a Terézváros munkásnegyedében, az ugynevezett tizenhárom házban folyik a háborúság.

A Tizenhárom-ház, amelyben négyezer lélekszám lakik, egymás mellett és közel egymáshoz fekszik: a Váci-ut 102., 104., 106., 108., a Zsilip-utca 4., 6., a Visegrádi-utca 103., 105., 107., 109. és a Süllő-utca 3. és 5. szám alatt. Ezekben a házakban két esztendő alatt 90-100 százalékkal

emelték a házbéreket. Gyári munkások, kis magánhivatalnokok, postások s ezektől élő kisiparosok laknak a házakban.

A Tizenhárom-ház lakói is akeziót indítottak a házbéruzsora ellen, bizalmi férfiakat választottak s a háztulajdonosokhoz fordultak, hogy a házbéreket szállítsa vissza valamivel. A felelet az volt, hogy most száz lakónak, akiket a legveszedelmesebbnek találtak: felmondtak. Erre azután az összes lakók szolidaritást vállaltak s megtagadván a házbérfizetést, bojkott alá helyezték mind a tizenhárom házat. Szokás szerint ki is cizfázták.

Tegnap este nagy négyülés volt a Váci-utí Nagy-féle vendéglőben. Itt elmondták, hogy a kis szobákért, amelyekért két évvel ezelőtt két korona hetvenet, három koronát fizettek hetenkint, most hat-hét koronát fizetnek. A gyűlésen a lakók teljes szolidaritásukat újból megfogadták.

Ugyancsak tizenhárom háznak a tulajdonosa Ilyés János is, akinek házai azonban már a VIII. kerületben vannak. Ilyés is a bojkottált háziurak közé tartozik. Három héttel ezelőtt az elkeseredett emberek Ilyés tömő-utcai házában maeskenét rendeztek a háziur tiszteletére s beszűntették a lakbórfizetést is. Ilyés erre kilakoltatási pert indított az összes lakók ellen, amit ma tárgyal Benda VIII. kerületi járásbíró. A bíróság egész épületét megszállották asszonyok, gyerekek, férfiak, akik örömmel vették tudomásul, hogy a bíró a kilakoltatási keresetet elutasította.

Erkölcös emberek

ha
találkoznak.

(Két ur találkozik az utcán.)

Az egyik: Mit csinál ma délután?

A másik: Lefekszem és alszom egy nagyot.

Az egyik: Ez okos dolog. Körülbelül így fogok cselekedni én is. Vagy olvasgatok, de a lóversenyre nem megyek semmiesetre sem.

A másik (megvetéssel): Lóversenyre? Mit gondolsz, mi vagyok én? Én egyáltalában nem járok ki, mert erkölestelennek tartom az egészet. Ha nagy ritkán kilátogatok is, valami szép napos nyári délután megyek, amikor ez üdítő kirándulásnak számít. De rossz időben, pláne munkanapon... hová gondol?

Az egyik: Én még kirándulásnak se szeretem. Boszankodom, hogy áposzú emberek kiviszik nehezen szerzett garasait és koczkára teszik pénzüket, becsületüket, szabadságukat. Hát jó most annak a Horváthnak, akit lecsuktak, mert a bankja pénzt a totalizátorra bízta?

A másik: Vagy annak a Kelemennek, aki a főnöke pénzt játsza el?

Az egyik: De már akkor inkább lefekszem, aztán megnyerheti tőlem Perkátát az Állam-díjat.

A másik (hirtelen): Perkátát köhög.

(Nagy szünet.)

Az egyik (csöndesen): Ka Spur... Perkátának kutyabaja... Kétezer méterre verhetetlen.

A másik: Engem nem érdekel. Én lefekszem, de ha akarja tudni, hát Perkátát rohrrer s egyáltalán nem bírja az iramot.

Az egyik: Lehet, hogy rohrrer, sportkifejezésekhez nem értek, de annyi bizonyos, hogy a multkor canterben verte az egész fiedet és föltartva győz, ha a finishben nem pullolják. Akkor a bukinál reás favorit volt s a ring vesztegette meg a jockeyt, hogy cresszen be egy outsider... Egyebekben nekem ehhez semmi közöm, engem az egész dolog annyit se érdekel, mint egy lyukas mogyoró.

A másik: Jó, jó, én is csak azért beszélek róla, mert maga szóba hozta... Winkfield ért valamit a lovakkhoz, ő is azt mondta ma délelőtt...

Az egyik: Hol beszélt maga Winkfielddel?

A másik: A borbélynál.

Az egyik: Hiszen maga nem borotválkozik. Olyan utálatosan hosszú szakálla van, mint a béca-királynak.

A másik: Éppen azt stuccoltattam egy kicsit. Winkfield szerint Lord Darcy biztos... Azt mondta, hogy fogadjam meg minden pénzzel, de én megmondtam neki, hogy én a lóversenyt erkölestelen dolognak tartom és nem megyek ki, különösen munkanapon.

Az egyik: Most megyek haza aludni.

A másik: Én is.

(Délután szakadó esőben találkoznak a totalizátornál.)

Ray.

Hamis családfák.

— Diplomagyártó levéltárosok. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 22.

Évekkel ezelőtt történt, hogy nagyszabású nemesi diplomahamisításokról beszélt a fáma. Jó pénzért szakemberek gyártották a nemesi családfákat. A dolog úgy derült ki, hogy Prágában leplezték egy lovag mühlbergi Müller nevű szőlőhámóst, aki pénzért nemesi oklevelet, egész nemesi családfákat szerzett. Müller kihallgatásakor bevallotta, hogy a pénzen szerzett nemeseket rendszerint Magyarországon toborozta össze, ahol a különböző levéltárakban fekvő családi okmányok közé sikerült itt-ott becsémpészni hamisított okmányokat is s a vidéki levéltárosokkal összejátszva, az ott levő okiratokba olyan bejegyzéseket csináltatott, amelyeket aztán hitelesített az Országos Levéltár s mint tényleges nemességi adatok kerültek a nyilvánosság elé.

Müllernek vallomása folytán a belügyminisztérium széleskörű vizsgálatot indított. A vizsgálatot dr. Horváth Sándor országos levéltári fogalmazó vezette kevés sikerrel. A bonyolult ügyben nehéz volt eligazodni. Müller vallomásában ugyan egy-két magyarországi levéltárat is megnevezett, de a vizsgálat kevés terhelő momentumot tudott kideríteni.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök felületes vizsgálat helyett erőlyes nyomozást rendelt el és dr. Csánki Dezső levéltárost bízta meg a vizsgálat vezetésével.

Az új vizsgálat megállapította, hogy a nemesség-hamisítások többnyire a székesfehérvári levéltárból datálódnak s ennek alapján a belügyminiszter *Radványi* Sándor székesfehérvári levéltárost állásától hetekkel ezelőtt fel is függesztette. A vizsgálat más levéltárak ellen is kiterjedt s a nyomozás számai egyöntetűen azt mutatták, hogy a vidéki levéltárakban üzött visszaélések csak úgy sikerülhettek, hogy az Országos Levéltárban rájuk ütötték a hivatalos pecsétet, ezért további intézkedésig felfüggesztette állásától dr. *Pettkó* Béla allelvéltárost, de ez még nem a dr. *Pettkó* bűnösségét jelenti. A felfüggesztés egyelőre azért vált szükségessé, hogy a vizsgálat sikere biztosíttassék.

A levéltár egyik magas állású tisztviselője a vizsgálatról elmondta, hogy a felfüggesztés pusztán gyanuokok alapján történt s a fegyelmi vizsgálatnak is, amely a felfüggesztés természetesen következménye, ezek a gyanuokok képezik a magyarázatát. A vizsgálat még hetekig el fog húzódni s addig lehetetlen tisztán látni ebben a bonyolult ügyben. Az egészen bizonyos, hogy történtek a multban egyes visszaélések, de ezek számai vidéki levéltárakban gyökereznek s az sincs kizárva, hogy az Országos Levéltárban jóhiszemű tévedés áldozatai voltak az ellenőrző hivatalnokok. A vizsgálat során minden bizonyynal kiderül minden s ha vannak ártatlanok, azoknak elégtételt fog szolgáltatni.

KÖZIGAZGATÁS.

Sáros vármegye közigazgatási bizottsága — mint Eperjesről jelentik — fölterjesztést intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a sárosvármegyei kir. tanfelügyelőség utiátalányát 2000 K-ról 2900 K-ra emelje fel. Ebből a tanfelügyelő az eddigi 1400 K helyett 1700 K-t és a két segédtanfelügyelő 600-600 K-t kap. A bizottság a fölterjesztést azzal indokolja, hogy Sáros határ-

széli és nemzetiségi vármegye és eddig 90—100 tanterem meglátogatás nélkül maradt, mert az utálvány elégtelen volt.

Hódmezővásárhely város törvényhatósága tegnap tartotta szeptember havi közgyűlését Cicabris Lajos főispán elnöklésével, amelyen munkásházák építésére 200,000 korona kölcsönt szavaztak meg. Az október 6-iki gyászünnepra háromtagú bizottságot küldtek ki. A törvényhatóság megengedte, hogy a színházjegyek után a színészek nyugdíjalapja javára pótdíjakat szedhessen a színházigazgató. A közgyűlés az összes segély- és fizetésjavítási kérelmeket elutasította azzal a megokolással, hogy a pótdíjat különben is 69 százalékról 75—80 százalékra kell felemleni. A kolera elleni rendszabályokat szigorúan végrehajtja a hatóság és az összes érkező utasokat, akik fertőzött vidékről érkeznek, fertőtlenítik és megfigyelik.

A könnyelműség halottja.

— Öngyilkos vasuti főellenőr. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 22.

Egy sajnálatra méltó, jobb sorsra érdemes ember dobta el magát az életet. Bründl Imre vasuti főellenőr nem bírta elviselni a reá nehezedő anyagi gondokat, amelyek egy szövetkezet követelésében gyökereztek és a nagycsaládu ember, aki egyébként könnyelmű volt, fölbeltette magát; tizenegy gyermeket hagyott hátra.

Az öngyilkos Bründl Imre ötvenkétéves volt. Első feleségétől, aki három évvel ezelőtt halt meg, nyolc gyermeke volt, másodiktól három egészen apró, akik ma reggel az öngyilkosság idején is otthon voltak. Bründl Imrének, mint államvasuti főellenőrnek nagy fizetése volt, de a megélhetés gondolai nagy adósságokba döntöttek. Három évvel ezelőtt Üllőn házat vett az Üllői Hitelszövetkezet, mint az Országos Hitelszövetkezet tagja című m. sz. utján, amely a házvételel csinált adósság miatt nemcsak a fizetését, de az egész lakbérét is letiltatta Bründlnek. Az államvasuti főellenőr hónapok óta egy krajczárt nem látott a fizetéséből.

Az az üllői ház, amely bajba keverte Bründlt, két szobából, konyhából áll, az ára hétezer forint. Bründlnek az volt a célja, hogy kiköltözik oda és ott él családjával. Érdekes, hogy a házba, amelyre mindenét elköltötte, be sem költözhetett. A szövetkezet letiltotta a fizetését és a házbérét, Hornád-utca 6. számú lakásán még máig sem fizette meg a házbért, holott a szövetkezet megígérte neki, hogy az augusztusi házbérnegyedét kiadják neki, hogy legalább kiköltözhesse abba az üllői házba. Szeptember 16-án Bründl Imre levelet írt az Üllői Hitelszövetkezethez. Végző elkérésében, a ki nem fizetett házbér gondolai alatt írta ezt és a felesége vitte ki Üllőre.

Tisztelt Hitelszövetkezet!

Tisztelettel kérem a t. Hitelszövetkezetet, hogy a főjegyző ur által nekem tett ígéret alapján az augusztusi negyedik házbéremet a letiltás alól feloldani, illetőleg felvenni és nekem, illetve a háztulajdonosnak kifizetni szíveskedjék. Rendkívüli gondolaim vannak, a házbéremet mindmáig nem tudtam kifizetni. Kérem, hogy a Straub főjegyző ur által nekem tett ígéret alapján budapesti házbéremet kifizetni szíveskedjenek, hogy Üllőre huzcolkodhassam.

Budapest, 1910. IX. 16.

Tisztelettel

Bründl Imre.

A szövetkezet azonban nem adta ki Bründlnek a házbérét. Bründl levelet a felesége egy másik hölgy tartságában vitte ki Üllőre. Bründl felesége könnyörgött a szövetkezetnek.

A válasz a főellenőrt nagyon leverte. Nem találta a helyét sehol sem, végre több napi bolyongás után tegnap tért haza családjához. Ma reggel felhítkor kelt fel és épp öltözött, mikor felesége, aki a szomszéd szobában tartózkodott, durranást hallott. Az asszony berohant a hálószobába és férjét félig felöltözve, vérző agygyal a földön fekvő taláta. Azonnal értesítették a mentőket, akik már csak a beállt halált konstatálhatták.

Bründl Imrét elszállították a Szvetenay-utcai halottasházba, ahol fel fogják boncolni.

A főellenőrt, aki hivatalát anyagi bajai miatt nagyon elhanyagolta, épp a napokban akarták nyugdíjazni. De Bründl egy revolvergolyóval megelőzte nyugdíjaztatását.

A szerencsétlen özvegy, aki most tizenegy gyermekkel a legnagyobb nyomornak néz eléje, így mondta el a dolgot:

— Férjemmel két és fél év előtt esküdtem meg. Rengeteg sok adóssága volt, mikor a felesége lettem, amelyeket több mint bizonyos, hogy első felesége miatt kezdett csinálni. Hozzájárult a teljes romlásához, hogy szegény férjem könnyelmű természetű volt, véczesen fogta fel az életet és be hagyta magát fenni a szövetkezetektől. Ezek aztán be is fonták. Férjem legutóbb elhanyagolta a hivatását is s egy könnyelmű barátjával barangolt állandóan. A mult hetekben eltűnt hazulról és csak nagynehezen tudtuk kinyomozni, hogy Budán rejtőzik. Állandóan pénzt hajszolt és annyira el volt keseredve, hogy a kapott pénzt nem is adósságai törlesztésére fordította, hanem elmulattá. A mult hónapban hatszáz forintot költött el, ebben a hónapban pedig háromszázat.

Igy szenved el a tizenkét magára hagyott ember a családfentartó könnyelműségét.

TÁVIRATOK.

Uj román hadtest.

Bukarest, szeptember 22. Az ujonan alakítandó 15. dobrudzsai hadosztály szervezését erélyesen folytatják. A sietség okául azt mondják, hogy Romániának balkáni bonyodalmak esetében a Dobrudzsára vonatkozó szándékai vannak.

Oroszország új kölcsöne.

Páris, szeptember 22. (Saját tudósítónktól.) Kokovcev orosz pénzügyminisztert októberben Párisba várják, hogy megindítsa a tárgyalásokat az 1900. évi 4^{1/2} százalékos és az 1906. évi 5 százalékos államkölcsön konverziója céljából. Ezel a pénzügyi művelettel egyidejűleg egy nagy orosz államkölcsönt tervez az orosz kormány.

A szerb-bolgár szerződés.

Belgrád, szeptember 22. A Szerbia és Bulgária között kötendő kereskedelmi szerződés dolgában Belgrádban legközelebb megindulnak a tárgyalások. A szerződés tárgyában dr. Milovanovics külügyminiszter és Tossev bolgár követ a napokban megbeszélést folytattak.

A svéd választások.

Stockholm, szeptember 22. Az első kamara egyötöd részének mandátumait töltötték be a tegnap befejezett választásokon, amelyeken 36 képviselő választott meg. A balpárt 11, a szocialisták 3 kerületet hódítottak.

A perza regens halála.

Teherán, szeptember 22. Ashidelmol regens ma délután meghalt.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárllata.

	Newyork.		
	szept. 22.	szept. 21.	szept. 20.
Buza helyben	105	104 ^{3/4}	104 ^{3/4}
szeptemberre	105 ^{3/8}	105	104 ^{3/8}
decemberre	103 ^{1/2}	108 ^{1/8}	108 ^{1/4}
Tengeri szeptemberre	61 ^{1/2}	61 ^{1/8}	61 ^{1/2}
decemberre	59 ^{1/4}	59 ^{3/8}	61
	Chicago.		
Buza szeptemberre	97 ^{1/2}	96 ^{5/8}	97
decemberre	100 ^{3/8}	100 ^{1/2}	100 ^{3/4}
Tengeri szeptemberre	53 ^{3/8}	52 ^{3/8}	54 ^{1/2}

Newyork, szeptember 22. Gyapot Newyorkban, helyben 13.90 (13.90). Gyapot októberre 13.33 (13.23). Gyapot decemberre 13.28 (14.14). Gyapot New-Orleansban, helyben 13^{3/8} (13^{1/2}). Petroleum Stand white Newyorkban 7.50 (7.50). Petroleum Stand white Philadelphában 7.50 (7.50). Petroleum Refined in Cases 9.90 (9.90). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 12.90 (13.—). Zsir Rohe és Brothers 13.20 (13.25).

Chicago, szeptember 22. Zsir szeptemberre 12.42 (12.60). Zsir októberre 12.35 (12.42). Szalonna short clear 12.18 (12.18). Sertéshus októberre 18.95 (19.42).

UJDONSÁGOK.

Higienia a kültelkeken.

* * *

Még egy-két strófa a higiéniről... Haj, nagyon aktuális tárgy ez most, amikor a verebek a háztetőn is azt csiripelik, hogy a kolerát, pestist, tifuszt, vörhenyt és más gízgaz járványt semmi mással nem lehet legyűrni, sőt folyton-folyvást terjed az, különösen a vidéken, ahol a higiénit csak annyiban ismerik, hogy az idegen szó, de a fogalmával nincsenek tisztában; még kevésbé a törvényeivel.

Hogy milyenek a viszonyok a vidéken, arról a legutóbbi tudósítások bőven beszámoltak. Ismétlésükre ezen a helyen nincs szükség. De ha eddig a fővárosban aránylag csak kevés koleraeset fordult elő, az egyrészt a csodával határos, másrészt pedig nem jelent sokat. A legszebb kilátásaink vannak ugyanis arra, hogy nemsokára a fővárosban is korlátlan ur lesz az ázsiai nyavalya-vendég.

Mert a fővárosban kétféle higienia van: beltelki és kültelki.

Az előbbi a beltelki, igazán magas színvonalon áll. Nem azért, mintha a háztulajdonosok ott több gondot fordítanának a házak higiénijára. Korántsem. A háztulajdonos mindehol háztulajdonos marad, vagyis olyan egyéniség, aki a higiénit vagy a jóistenre bízta, vagy pedig a lakókra. De a lakók mások a beltelken és mások a kültelkeken. A beltelki lakos rendszerint jómódu vagy legalább is tehető. Ha valami megromlik a lakásban, akár a kályha, akár a fürdőkád, akár valamely megnevezhetetlen hely, vagy a vízvezeték a konyhában, nem várja, amíg a háztulajdonos megcsináltatja hanem vigyázzván a maga és hozzátartozóinak egészségére, fogad szerelőt, mesterembert és megcsináltat mindent a maga költségén.

Egészen más a kültelki lakos. Ez rendszerint szegény és sorsuldözött ember. Ennek az évi budgetjét szörnyen megterheii már maga a házbér is. Egész évben ugyszólván másnak sem dolgozik, csak a háztulajdonosnak. Nyomja a drágaság és nyomják az élelmiszer-uzsorások. A kenyér és munkagond még a vidámságát is letörli arczáról és kitörli szívéből.

Az ilyen lakos nincs arra berendezve, hogy a lakásában előforduló hiányokat a maga költségén pótolja. Ha a kályha, vagy a tüzhely füstölög, ha a vízvezeték megromlik, akkor csak a legritkább esetekben fogadhat husz-harmincz koronáért szerelőt, vagy mesterembert. Mert ennyi pénze együtt csak ritkán van s ha van is, száz más dologra kell fordítania azt. A legtöbb ilyen lakos fut a házmesterhez és könyörög, hogy csináltassa meg azt a háztulajdonos költségére.

A házmesternek pedig legkisebb gondolja is nagyobb, mint ez. Rendszerint a fejét rázza és durván elutasítja a kétségbeesett lakót. Aki mit a lakásban elrontott, az csináltassa is meg. Mintha nem a legtermészetesebb dolog volna, hogy a használat folytán a lakásberendezések romlanak is s a háziurnak keltsene gondoskodnia arról, hogy azok a berendezések, amelyek a higiénival szoros kapcsolatban vannak, a háziur költségére pótolandók, ha baj esik.

Igy hát addig, amíg a lakó nem renováltat, marad is minden a régi romlott állapotban. Csak méltóztatnék egyszer azoknak a tényezőknél, akik hivatva vannak a higiénia felügyelni, végigjárni a kültelki lakásokat és jegyezzék föl olyankor, hány olyan lakásba léptek be, ahol a vízvezeték nem funkcionál, a kályha nem fűthető, a takaréktüzhely füstlög és a mellékhelyiségek szédítő szagot árasztanak. A piszok, a szenny halomra gyűlik és lerakódó helye minden néven nevezendő fertőző anyagnak, a nyavalya és ragály minden csirájának.

De nemcsak a lakásokon belül, hanem azokon kívül is, a folyosókon, a házi csatornában és mindenfelé a zugokban is lehet

tetlen állapotok uralkodnak. Ezeket már a háztulajdonos és a házmester is egyenesen a jóistenre bizza, akinek pedig nincsenek földi szerelői, minthogy a szerelők és tisztántartók kizárólag csak fizetésért dolgoznak.

Ilyenek a higiénikus állapotok a külteleken. Nem esoda-e ily körülmények közt, ha a kolera még nem tudott nagyobb hódításokat tenni a fővárosban?

Mindez most azért olyan aktuális, mert kiderült, hogy a Szondy-utca 50-ik számú házban egy gyermek szörnyű módon meghalt, mert a háztulajdonos még a folyosó előtt korlátját sem akarta renováltatni. A vizsgálat mely megindult, oly dolgokat derített ki, hogy mindenki elsápad, aki azt hiszi, hogy legalább a fővárosban kellene valamelyes higiéniairól gondoskodni. És bizonyára elsápadtak azok a közegek is, akik a vizsgálatot végezték a házban. Olyan antihigiénikus állapotot találtak, hogy becsületére válnék ősi Azzsiának is. Az előjáró pedig kijelentette, hogy ilyen állapotokról fogalma sem volt. De hisz éppen az a baj, hogy ilyenekről fogalmuk sem volt a külteleki előjáróknak.

Kíváncsiak vagyunk, hogy most, amikor már fogalmuk igenis van ilyen állapotokról, jobbra fordul-e a higiénia a külteleken?

(t.)

NAPIREND. Naptár: péntek, szeptember 23. — Róm. kath.: Linus p. vt. — Prot.: Tekla. — Görög-orosz: Szeptember 10. Menodóra. — Zsidó: Elul 19. — A nap kel reggel 5 óra 47 perczkor, nyugszik este 5 óra 57 perczkor. — A hold kel este 8 óra 13 perczkor, nyugszik éjjel 11 óra 5 perczkor.

A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor. A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A földmívelésügyi miniszter fogad délután 4-kor. A közoktatásügyi államtitár fogad délután 4-kor. A kereskedelemügyi államtitár fogad délelőtt 12—2-ig.

Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10—2. Belépődíj 1 korona. keddi napokon ingyenes. — Kiss Rezső képzőiskolája a Könyves Kálmán szalonjában 9—6. Belépődíj 60 fillér. — Elemi iskolai tanulók rajzkiállítása az Iparművészeti Muzeumban 9—1-ig. — Uránia kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9—8-ig. — Háziipari Szövetség kiállítása. (Kigyó-tér 1.) 9—8-ig.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum régiség-tára 9—2-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Aquineumi Múzeum 9—4-ig. — Fővárosi Múzeum 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Közlekedési Múzeum 9—6-ig. — Néprajzi Múzeum 3—6-ig. — Technológiai Múzeum 9—1-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4-ig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Statisztikai Könyvtár 9—2 óráig. — Technológiai Múzeum Könyvtára 9—2-ig.

Nyitvalevő képtárak: Művészeti zsűrimentes kiállítás 10—7-ig. — Nemzeti Szalon svájci kiállítása 9—6-ig. Belépődíj 50 fillér. — Történelmi Képesarnok 10—2-ig. — Szépművészeti Múzeum modern képtára 10—2-ig.

— **A német császár otthon.** Sigmaringenből jelentik, hogy Vilmos császár ma délben 12 órakor odérkezett és jelen volt a *Hohenzollern Lipót* herceg szobrának leleplezésén. Délután 2 órakor a kastélyban diszebed volt. — Bécsben a városi tanács elhatározta, hogy azt a történelmi jelenetet, amidőn a német császár a városházán beszédet mondott, művészi plaketten fogja az örökkévalóság számára megrögzíteni.

A király Vilmos császár bécsi látogatása alkalmából *Tschiersky* nagykövetnek legmagasabb nagyrabecsülése jeléül a 80-ik születésnapja alkalmából készített különösen diszes plakettet adományozta.

— **Kitüntetések.** A király csikszentkirályi *Lestyán* Adorján debreczeni közjegyzőnek, az ottani közjegyzői kamara elnökének, a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen, dr. *Kálmán* Antal szeniczi közjegyzőnek pedig a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **Uj miniszteri tanácsosok.** A király dr. *Szomjas* Lajos miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá nevezte ki, továbbá *Radics* György miniszteri tanácsosi címmel felruházott miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi jelleget, dr. *Ádler-Rácz* József és *Zsedényi* Béla miniszteri osztálytanácsosoknak pedig a miniszteri tanácsosi címet és jelleget díjmentesen adományozta.

— **József főherceg Budapesten.** József főherceg ma reggel Bécsből Budapestre érkezett.

— **A bolgár király vadászatai.** Lőcséről jelentik, hogy Püspökházán királyi vadászatra készülnek. *Ferdinánd* bolgár király ideérkezik kíséretével több napi vadászatra.

— **Várossy Gyula érsek betegségeiről.** Mint Kalocsáról jelentik, *Várossy* Gyula, a nagy beteg kalocsai érsek a tegnapi este morfiom injekciók után elaludt. Ma reggel magához hívatta a klérikusokat és elbucszott tőlük. A nagybeteg kilencz óra felé újabb légzési nehézségekkel küzdött, úgy hogy környezete a legrosszabbtól tartott. Dr. *Hilfner* és dr. *Kurz*, akik állandóan a beteg mellett tartózkodnak, morfiominjekciókat adtak a betegnek, amire lecsendesült, majd később nyugodtan elbucszott környezetével. A nagybeteg érsek a nappali ágyon kívül töltötte. Testvérei és azok családja állandóan Kalocsán tartózkodnak. Az érsek udvari pajjai felváltva éjjel-nappal a beteg mellett tartózkodnak. Kalocsai tudósítónk újabb jelentése szerint az érsek állapota *válságos*. Holnap a nagybeteg főorvoshoz leutazik dr. *Verebély* László fővárosi egyetemi tanár. Az érsek környezetének az a véleménye, hogy a beteg állapotában pár nap alatt fordulat fog beállani s attól tartanak, hogy katasztrófa következik be.

Kalocsáról jelentik éjjel, hogy *Várossy* érsek állapota igen aggasztóra fordult. Délután 5 órakor erős, fájdalmas rohamai voltak, majd fél 6 órakor elaludt.

— **Tilos az orosz állapotokról írni.** Az orosz kormány hivatalos jelentésben tudatta, hogy megvonta a postaszállítás jogát a *Berliner Tageblatt*-tól és a *Frankfurter Zeitung*-tól. Ez a kitérés nem újság Oroszországban, az ok pedig nagyon egyszerű. A berlini lapok hírt adtak az oroszországi kolera és a pestis pusztításairól, amit az orosz lapoknak szigorúan tilos közölniük. A frankfurti újság megírta odesszai tudósítójának távirata alapján, hogy az ottani egyetemi klinikán *egy orvosgyakornok*, aki pestises beteget kezel, *megfertőzte magát és pestisben meghalt*. A hír igaz volt, de azért mégis kitérték az újságot. Most következnek sorra a többi külföldi lapok, amelyek nem hallgatják el a járvány híreit.

— **Amikor a nagykövet zsidó.** Konstantinápolyból táviratozza a párisi „Temps” tudósítója, hogy *Straus* amerikai nagykövet letett oroszországi utjának tervéről, mert az orosz kormány nem adott neki állásához méltó utlevelet zsidó származása miatt. Az amerikai nagykövet kénytelen volt, hogy oroszországi utlevelet szerezzen, alantás hatósághoz fordulni s ekkor megtörtént az a hihetetlen dolog, hogy nagykövet léte olyan utlevelet akartak neki kiállítani, mint akármelyik zsidó kereskedelmi utazónak, amely utlevél rövid időre feljogosít az Oroszországban való tartózkodásra. *Straus* nagykövet, aki most New-Yorkban tartózkodik, decemberben egyenesen Konstantinápolyba tér vissza.

— **Érdekes egyetemi tanári kinevezés.** A király a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a budapesti egyetem földrajzi tanszékére kinevezte *Czirbusz* Géza dr. piarista tanárt. *Lóczy* Lajos örökéért ketten versenyeztek: *Czirbusz* Géza dr., a nagybecskereki gimnázium földrajzi tanára és *Cholnoky* Jenő, a kolozsvári egyetem tanára. A fakultás *Czirbusz*-t, az egyetemi tanács *Cholnoky*-t jelölte első helyen. A miniszter a fakultás javaslatát fogadta el és így *Czirbusz* lett a budapesti egyetemen a leíró földrajz tanára. A kinevezést a hivatalos lap egyik legközelebbi száma hozza.

— **Egy honvédőrnagy hirtelen halála.** Balogh János nyugalmazott magyar királyi honvédőrnagy tegnapi este 63 éves korában Budapesten szívizületében hirtelen meghalt. *Balogh* János a hadügyi irodalom terén is működött. Megírta *Munkács* és *Eger* vára történetét alapos történelmi és stratégiai tudással. *Balogh* a múlt évben nyugdíjazták és a budapesti népfelkelő-osztály parancsnoka lett. Halálát özvegye, hat gyermeke és előkelő rokonság gyászolja.

— **A Crippen-ügy.** A legújabb londoni jelentés szerint dr. *Crippen* ügyében az előzetes vizsgálatot befejezték. Daczára a miss Le Neve ügyvédje által felhozott kifogásoknak, az elnök aképpen döntött, hogy mind a két vádlott az esküdtszék elé állítandó s azt a kérelmüket, hogy óvadék ellenében szabadlábra helyeztessenek, elvetették. Az esküdtszéki tárgyalás október 11-én kezdődik.

— **A császár új kincstárnoka.** A bécsi udvarnak szenzációja van. Báró *Chertek*, a császári magán- és családi alap igazgatója nyugalomba vonult és utódja az egykor sokat emlegetett bécsi rendőrőrnök, lovag *Habrda* lesz. Báró *Chertek* már pár hónappal ezelőtt szabadságra ment és szabadságának lejártával sem tért vissza Bécsbe. A császár felmentette állásától és az osztrák hivatalos lap legközelebb közölni fogja *Habrda* kinevezését. A császári magán- és családi alap igazgatói állása egyike a legelőkelőbb és legbizalmasabb udvari állásoknak. Ez az alap, melyet a mindenkori osztrák császár teljesen önhatalmúlag kezel. Független ez a császári civillistától és a főhercegek magánvagyonától; a császár olyan czélokra használja, amilyenekre akarja. Ebből a körülből *négy száz milliónyi vagyonból* szokta kisegíteni a császár a bajba jutott főhercegeket, ebből gyakorol jótékonykosságot, ebből intézi el a Habsburg-ház diszkrét ügyeit. Ennek az alapnak igazgatója valóságos pénzügyminisztere és legbizalmasabb embere a császárnak. Ennek az előkelő állásnak lovag *Habrda* való betöltése minket magyarokat is közelről érdekel. *Habrda* tíz éven át volt Bécs rendőrőrnöke és 1906-ban hirtelen nyugalomba helyezték. Ekkor történt ugyanis, hogy a Bécsben ülésező magyar delegáció ellen a bécsi nép durva merényletet intézett. Mialatt a delegáció tanácskozott, a bécsi keresztényszocialisták, főként *Luczer* és *Gessmann* kezdeményezésére, tüntető népgyűlést tartottak a városházán, ott éles határozatot hoztak a magyarok ellen, majd a Bankgassera vonultak és ott tüntettek Magyarország ellen. Kődobálások, szitkok és macskazene kísérték ezt a tüntetést. A dologból nagy botrány lett. A közös miniszterek, de maga báró *Beck* osztrák miniszterelnök is nagyon elítélték *Luczer*ek eljárását. Az osztrák miniszterelnök felkereste rögtön a tüntetés után *Wekerle* akkori magyar miniszterelnököt és megígérte, hogy a bűnösöket, bárki legyenek is, szigorúan meg fogja büntetni. Ekkor kitűnt, hogy a tüntetést a bécsi rendőrség mozdította elő és *Habrda* rendőrőrnök, bár megakadályozhatta volna, hogy a tüntetők a magyar delegáció elé vonuljanak, ezt nem tette. *Habrda* ekkor nagy kegyben állott a legmagasabb udvari körökben, de a közös miniszterek erőyes fellépésére mégis kénytelen volt elhagyni állását. Hogy a császárnál még sem lett kegyvesztett, azt bizonyítja mostani kinevezése, melyvel a császári magán- és családi alap igazgatója lett.

— **Kainz temetése.** Bécsből jelentik, hogy *Kainz* udvari színész temetése a lakosság nagy részvétele mellett ment végbe. A ravatálnál bucsubeszédet mondtak *Berger*, a Burg-színház igazgatója, *Himig* rendező és *Pullist*, a stuttgarti udvari színház intendantusa. A skót templomban történt beszentelés után a holttestet a döblingi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Lindau Pál ma a következő táviratot intézte az elhunyt *Kainz* József özvegyéhez: A külföldön időző gróf *Hülssen* megbízásából értesítelek, hogy ő felsége főhadsegéde utján közölte főintendánsunkkal, miszerint *Kainz* József udvari színész elhunytáról mely fájdalommal értesült. Fájdalommal tölt el, hogy ma nem lehetek mellette. *Lindau* Pál. — A német trónörökös párt részéről a következő részvétlívrat érkezett: Potsdam. A trónörökös és neje ő felségeik megbíztak, hogy férje ura elhunyt alkalmából, akinek kiváló művészetét a felségek gyakran csodálták, — igaz részvétüknek adjak kifejezést. Gróf *Bismarck-Bohlen* főudvarnagya.

— **Megszáfoltság hercegi eljegyzés.** Berlinből jelentik nekünk, hogy a *Tageblatt* értesülése szerint nem felel meg a valóságnak az a hír, hogy *Viktória Luiza* hercegnőt eljegyzi *Károly Ferencz* József főherceg.

— **A 606.** Kolozsvárról jelentik: Dr. *Harth* Albert, aki kizárólag és rendszeresen csak csecsemőkön végez oltásokat *Ehrlich* tanár szerumával, szonazációs sikerü eredményről értesítette *Ehrlich* tanárt. Dr. *Harth* egy vérbajjal született vízféjű csecsemőt oltott be és a csecsemőnek fejkereszt két hét alatt három centiméterrel apadt és a duzzadt vizerek feszülése engedett. Dr. *Harth* eddig 25 esetben használta sikerrel az *Ehrlich*-féle injekciót.

— **Nagy munkáskizárás.** Berlinből jelentik nekünk, hogy a német gyáripárosok központi szövetsége elhatározta, hogy október 8-án kizárja munkásainak 60 százalékát. Ez az intézkedés a folytonos bérköveteléseknek és részleges sztrájkoknak következménye. A kizárás 300.000 munkást fog sújtani.

— **Az Uránia sikerei.** Az iskolán kívüli oktatás terén az utóbbi években az Uránia tudományos egyesület oly előhaladást tett, amely az összes többi hasonló intézmények eredményeit messze fölülmulja. Szabad tanítással ugyanis az Uránián kívül a következő szervezetek foglalkoznak: a Népszerű főiskolai tanfolyam, a fővárosi Szabad Lyceum, az Erzsébet Népakadémia és 107 vidéki Szabad Lyceum. Ezek együtt az 1908—9-ik évben 1425 előadást tartottak 228,000 hallgatónak és előadókat az állam 28,000 koronával jutalmazta. Velük szemben az Uránia 40 munkásgimnáziuma 2262 előadást tartott 265,000 hallgatónak, s az előadók tiszteletdíja nem tett ki többet 8564 koronánál. Az Uránia tehát közel 1000 előadással tartott többet, hallgatónak száma több volt 37,000-rel s előadó tanárai ez aránytalanul nagyobb munkáért 20,000 koronával kevesebb államszolgálatot kaptak, mint a többi négy intézmény előadói. Százalékban kifejezve az Uránia tartotta az összes előadások 62 százalékát (tehát majdnem kétharmadát), az Uránia előadásait hallgatta az összes hallgatók 53 százaléka. És végül amíg a többi intézmény előadásai egyremásra 20 K-ba kerültek, addig az Uránia és munkásgimnáziumainak előadásaira az állam 3 K 62 fillér segélyt adott. Ezzel szemben azonban az Uránia kiszott 72,887 füzetet is.

— **Egy tékozló grófnő.** A hivatalos lap szeptember 22-iki száma jelenti, miszerint a miskolci királyi törvényszék közhírré teszi, hogy gróf Zichy Istvánné született Péchy Margit grófné meznőjéről lakostékozlás miatt gondnokság alá helyezte.

— **Nagy vasúti szerencsétlenség.** Tort-Vayenből jelentik, hogy a Wallash Valley vonalon Kringsland mellett ma borzalmas vasúti szerencsétlenség történt, melynek százánál több ember esett áldozatul. Eddig negyvenkét halottat és halva sebesülte ástak ki az összetörtött vasúti kocsik romjai alól. Az összetörtött vonat zúfolva volt kirándulókkal. Kingsland közelében történt a katasztrófa. Egy meredek lejtőn kapaszkodott föl a vonat, mikor szembe jött vele egy elszabadult tehervagon. Írtózatot erővel történt az összeköttetés. A mozdonyvezető fékezett ugyan, de ez már nem használt. Az elszabadult tehervagon a levegőbe röpült, nagy ivben zuhant a földre és hat láb mélységre befuródott a réten. A személyvonat tíz kocsija darabokra tört. Két óra hosszat tartott, míg a sínekben maradt, de felborult kocsikból sikerült az utasokat biztonságba hozni. Egy halomban találtak tizenöt rémitőn megsemmisített holttestet nagy vértócsában. A borzalmas jelenetek leírhatatlanok. Egy férfi előbb felesége holttestét találta meg, aztán az anyját kereste és mikor ráakadt, fájdalomában megőrült. A sebesültek között igen sokan a halállal vívódnak.

— **Béke a délszlávok egyesületében.** Lapunk mai számában adtunk hírt arról az egyenetlenkedésről, amely a budapesti, ugynevezett délszláv egyesületben kitört az elnök, a titkár és a számvevő kizárása miatt. Rendőrségnek kellett beavatkoznia a dologba, mert a tagok feljelentése szerint a kizárta elvették a könyvtárat és az alapszabályokat. Dr. Inkruljev Krszta, Nedecsko Vaszily és Markovits Milován, a kizárt tagok beigazolták, hogy nem is volt könyvtár, csak néhány könyv hatvanöt korona értékben, az alapszabályok az elnök kezében vannak. Különb az egyesület megsemmisítette a kizárási határozatot.

— **A lisszaboni bombagyár.** Lisszabonból jelentik: Az e hónap 18-án letartóztatott lakatos, akinél bombákat találtak, 171 bomba készítésére gyűjtött már össze robbantó anyagot. A készítő bombák fémburkolata már készen volt. Tegnappal egy Bittencourt nevű embert tartóztattak le, akit 1903-ban pokolgépek készítésével vádoltak. További büntetés után kútat a rendőrség.

— **Ehrlich megbeszélte a prágai doktoroknak.** Ismeretes, hogy Ehrlich professzor és a prágai klinika között differenciák merültek fel. A 806 állítólag nem fogott a betegekben, mire Ehrlich szemrehányó levelet írt, amelyben azt panaszolja, hogy az orvosok nem jártak el helyesen és nem használták tiszta metilalkoholt a por felengedéshez. Egyben kijelentette, hogy ezentul nem küld a klinikának preparátumot. A klinika erre *bozsánatkérő levelet* küldött Frankfurtba, ahonnan a napokban megérkezett — a preparátum. Ujabbán igen kedvező eredményeket érnek el vele a tamászkodó prágai doktorok is.

— **Üldözik Vitálist.** Ma reggeli lapszámunkban részletes tudósítást közöltünk Vitális Imre üldözéséről, miután alapos a hit, hogy a keresvekeresett bihari haramia Dunaharaszti körül rejtőzik. A csatakos esőben 120 csendőr nyomoz Dolczenberg Vilmos csendőrhadnagy vezetése alatt. A csendőrök szuronygyűrűvel vették körül Dunaharaszti, Taksony, Alsónémedi, Dabas és Soroksár határát és Pestmegye összes csendőrőreit mozgósították. Az első nyomot a következő eset szolgáltatja: Egy magyar ruhás ember kedden délelőtt beállított a Rákóczi-liget közelében fekvő Hromotka-vendéglőbe. Egy darabig télen maradt a helyén és a nagyon fáradt ember benyomást tette. A vendéglő lassan benépesült, emberek jöttek, többnyire munkások, akiknek feltűnt az idegen. Vizsgálgatták, sutogtak és megállapodtak abban, hogy az idegen nagyon hasonlít a bihari haramiához. Az idegen is észrevette az érdeklődést és egy alkalmas pillanatban kisurrant a vendéglőből, eltűnt. Délután aztán olyan dolog történt, ami csak megerősítette azt a föltevést, hogy Vitális jár a faluban. Verbó Sándor ácsmester házába belopódzott az idegen és fölcsúzott a padlásra. Több kisgyerek észrevette és utána ment, az idegen azonban fegyvert emelt a gyerekekre és halállal fenyegette meg őket arra az esetre, ha elárulják. A gyerekek sokáig nem is mertek szólni senkinek. Egy-két óra múltán azonban mégis megtudták a dolgot a csendőrségen, ahonnan rögtön kimentek a jelzett házhoz. Fölmentek a padlásra, de az idegent nem találták, azonban a padlásra nagy volt a fölfordulás. Bizonyossá vált, hogy járt fönn valaki. E pillanattól kezdve a község lakossága azt hiszi, hogy a sokat hajszolt betyár járja a környéket. Most minden ember fegyverrel jár, de még így sem mer senki mutatkozni az esti órákban. Az a hír is elterjedt, hogy a csavargó megölt egy vendéglőst és egy csendőrt megsebesített. Ezt a hírt megczáfolták. A nyomozás teljes erővel folyik tovább.

— **A munkanélküliség ellen.** Párisban a munkanélküliség ellen összehívott nemzetközi konferencián, amely Bourgeois elnöke alatt ülészik, a francia kormány nevében a pénzügyminiszter mondott üdvözlőbeszédet. Az összes nemzetek kiküldött szakférfiai nyomtatott jelentéseket terjesztettek elő. Összesen kétszázán vesznek részt a konferencián. A megnyitás estjén fényes ismerkedő est volt a városházán.

— **Elszabadult mozdony.** Déváról táviratozzák, Ma éjjel a dévai vasúti állomáson nagyobb vasúti baleset történt. A piskii állomáson egy egyedül álló mozdony a 623. számú éjjeli személyvonat lökése következtében elszabadult, a mozdonyvezető leesett, megsebesült, a mozdony pedig óriási sebességgel a dévai állomás felé rohogott. Vincze, dévai állomásfőnök a dévai állomásról nagy sebességgel elindította a 691. számú tehervonatot, amelynek utolsó kocsijába a mozdony beleütközött s az utolsó néhány kocsit összezúzta. Emberéletben nem esett kár. A dévai állomás személyzete az egész éjszakán át dolgozott a forgalom helyreállításán. A baleset okozójának kiderítésére a vizsgálat megindult.

— **Pusztító viharok Spanyolországban.** Spanyolországban Murcia tartomány egyes részein iszonyú vihar pusztított. A termés teljesen tönkrement. Lorca és Cieza városokat elöntötte az ár; a víz két méter magasan hömpölyög az utcákon. Sok helyütt a vonatközlekedés teljesen szünetel. Torre de Estebanban (Toledo) a jégeső teljesen megsemmisítette a szőlő és az olajbogyótermést. Barcelona mélyebben fekvő részét a tegnapelőtti éjszaka lezúdult felhőszakadás árvízveszéllyel fenyegeti. A közúti vasutak közlekedése szünetel. Az árvíz a Szent Pál-templomba is behatolt és már az oltár magasságát is elérte.

— **A pestis.** Chersonból jelentik: Egy Odeszból ideérkezett s pestisgyanus körülmények közt megbetegedett utas ma meghalt. A gőzös Ocsakovban egészségügyi zárlat alatt áll.

— **Nagy havazások.** Ausztria hegyvidékein korán beköszöntött a tél. Trautenauból jelentik, hogy az Oriás-hegységben beállott a tél. Tegnapp óta sűrű pelyhekben hull a hó, a Rehorn-hegylánczon télies a táj. A völgyekben is erősen havazik. A hőmérő fagypontra süllyedt, a hőmérték már negyedméter magas. A Schneebergen, a Rax magas latain és a Semmeringen is tél van. Tegnapp óta havazik. A Schneeberg és a Rax lejtőit félméter magas hóréteg takarja. A hideg dermesztá.

— **Vérontás egy népgyűlése.** Kattovitzból jelentik nekünk, hogy Dombrovában tegnap este egy politikai népgyűlés alkalmából borzasztó vérontás volt. Egy munkást késszúrásokkal megöltek, kilenc ember halálosan megsebesült. A gyilkosok közül ketten Szilvába menekültek át.

— **Hová tűnt az ékszeres láda?** A szeged-temesvári gyorsvonatról rejtélyes és különös körülmények között tűnt el egy tizenkétezer korona értékű ékszeresláda. Két hete veszett nyoma a ládának, éppen ezért is nehéz a nyomozás, melyre csak most hívták fel a rendőrséget. Az eset a következő:

Masa Gyula MÁV. raktárhivatalnok tegnap délben a szegedi rendőrkapitányságon feljelentést tett az állomásfőnökség nevében. A feljelentés során előadta, hogy szeptember másodikán a szegedi Kézműves bank feladott Szeged állomáson gyorsáru gyanánt egy ládát. A láda bruttó súlya negyvenegy kilogramm volt és a feladó Temesvárra küldte Szelingga Györgynek, a temesvári hetedik hadtest vasúti osztályparancsnokának. A feladó jelzése szerint a ládában *ezüstneműek voltak*. A szállítólevél elment Temesvárra, de az ékszeresláda nem érkezett meg oda. Másnap délelőtt a temesvári állomásfőnökség táviratilag értesítette erről a szegedi állomásfőnökséget, amely erre saját hatáskörében nyomban intézkedett a nyomozás megindítása iránt. A vasúti nyomozás több napig tartott, de eredményre nem vezetett. Ilyen körülmények között a vasut kénytelen volt feljelentést tenni a rendőrségnek, ahol dr. Szakáll József rendőrtisztviselőnek osztották ki az ügyet. Eddig már megállapították, hogy az ékszeres ládát szeptember másodikán *tényleg feladták*. A láda a feladás után a raktárba került, onnan pedig a 842. számú gyorsvonat 131.638 számú kocsijában helyezték el. Ezt több vasúti munkás látta, akik önkénytelenül is megfigyelték a ládát, mert igen feltűnően erős vaspántokkal szegezték le és ezenfelül is még keresztkötéssel látták el, oldalán üvegjelzéssel. A kötések a láda négy sarkán le voltak pecsételve. A ládát már délelőtt tíz órakor elhelyezték a 842. számú gyorsvonatban, amely aztán egy óra huszonöt perccor indult utnak Temesvár felé. A nyomozás most azt igyekszik kideríteni, hogy nem a berakás és indulás közötti időben lopták-e el a ládát? Addig is, míg ez a kérdés tisztázódik, egy detektív küldték ki a Szeged és Temesvár között levő ama állomásokra, amelyeken a 842. számú tehervonatról kirakódás történt. Ilyen állomás öt van. Az ellopott ezüstneműekhez a Kézműves banknak tulajdonképpen igen kevés köze van, nem is az ő tulajdona, hanem csak letétben voltak a banknál. A letétet Szombathelyi Béláné helyezte el és az ő intézkedésére adta fel azt a bank Szelingga György ezimére. A banknál nem is tudták határozottan a láda tartalmának értékét, náluk Szombathelyinél csak a forma kedvéért vett föl rá ötven korona kölcsönt. Szombathelyinél állítása szerint tizenkétezer koronát érnek az ellopott ezüstneműtárgyak. A rendőrség erővel folytatja a nyomozást.

— **A konstantinápolyi villanyvilágítás.** Ma írták alá azt a szerződést, amely Konstantinápoly európai részének villamosvilágítására, az áramszolgáltatásról a budapesti Ganz-céget és egy francia szindikátust bizza meg.

— **Brigantik és karabinierik harcra.** Rómából jelentik nekünk, hogy Aleso közelében a mezőn brigantik megtámadtak öt karabinierit és egyet agyonlőttek. A katonák felbőszülve üldözőbe vették a rablókat és a hegyek közé követték. Egy brigantit megöltek, egy másikat megsebesítettek, a többinek sikerült elmenekülnie. Sok karabinieri hajszolja a bandát.

— **Halálozás.** Freund Sándor mohácsi kereskedő szeptember 18-án meghalt.

Rosner Ábrahám volt szabdságharcos életének 91-ik évében elhunyt.

Dr. Raymann Bohusláv, a prágai egyetemen a kémia rendes tanára ma szívizélhűdés következtében, 58 éves korában meghalt Prágában.

Dr. Laményi Jenő ügyvéd, 45 éves korában Brassóban meghalt.

Raskó István, Aradmegye nyug. írvászeki ülnöke 80 éves korában Gyorokon meghalt.

Armbruszt Nándor, nyug. honvédőrnagy 80 éves korában Pécsen meghalt.

Gerő Gusztáv főerdőmérnök, 50 éves korában Lugoson meghalt.

Bécsben tegnap hunyt el öz. Fogel Anna urhölgy, kiben Mandovszky Richárdné, budapesti írónő édesanyját vesztette el.

Meskó Kálmánné, szül. Graffay Emilia, dr. Meskó Béla városi írvászeki elnök édesanyja hosszas betegség után elhunyt Temesvárott.

Lady Luize Rothschild, Sir Atony Rothschild özvegye, ma 90 éves korában elhunyt Londonban.

— A bécsi második vízvezeték, Bécs város a második vízvezeték is berendezte. Rövidesen meg is nyitják. Ugyanis a Bécs város tanácsa által a második vízvezeték ünnepélyes megnyitásának előkészítésére kiküldött bizottság tegnap ülést tartott, amelyen a referens, dr. Nüchtern városi tanácsos bejelentette, hogy a vízvezeték, a csekély befejező munkálatok hijával, már teljesen elkészült és ezek a befejező munkálatok is október első felében már végre lesznek hajtva. A Salza forrás-vize az új vezetéken már Neubruckig ért és október elején már minden valószínűség szerint elvisszik Hofstettenig, a jövő hónap folyamán pedig eljutnak egészen a Bécs melletti Mauerig. Novemberben kitesztítják, kimossák a vezetékét, úgy hogy december 2-án meg lehet nyitni. E jelentés után a megnyitási ünnepély részletei felől tanácskozott a bizottság. Az ünnepélyt, terv szerint, az István-templomban ünnepi misével nyitnák meg; mise után *diszhözgyűlés* lenne a városháza dísztermében a király jelenlétében. Az a terv, hogy a díszteremben egy kis *szökőkút* állítanak fel, amelyik már az új vízvezeték vizét lövelné. A szökőkút a király hozná működésbe egy gomb megnyomása által; azután átnyujtanak neki egy pohárral az új vízvezeték vizéből. Ez lenne az ünnepélyes megnyitási akta. Ezzel egyidejűleg megindulna a városház parkjában most átalakítás alatt levő két nagy szökőkút is, miáltal a nagyközönséget is bevonnák a megnyitási ünnepélybe.

— Vidéki tolvajok Budapesten. A miskolci rendőrség távirata szerint augusztus 27-én Grünbergerné kárára a fogva levő Zombor Sándor és Budapesten csavargó Nagy Gyula szobrász 600 koronát érő kétfedelű női aranyórát, fonott hosszú nyakláncot, a miskolci népbank 2400 korona betétkönyvét ellopták. Az órát és láncot állítólag Budapesten valakinek eladták vagy elzalogosították 90 koronáért. Zombor a lopást tagadta, de annyit beismer, hogy szeptember elején Budapesten a József főherceg-szállóban a szobapinczének bezálogosított kofferjéért 19 korona 20 fillért fizetett, azonban kofferjét ismeretlen ismeretlennek 33 koronáért eladta. A rendőrség nyomozást indított.

— Betörések a villákba. A dunakeszi csendőrök megkeresése szerint folyó hó 4-től 8-ig terjedő időközben Gáncs Lajos budapesti lakos alagi villájába betörték és mindent, ami elvihető volt, elloptak. — A budafoki csendőrök távirati értesítése szerint Sües Sándornak a budafoki határban levő villája ablakát kifeszítették és elloptak mindenféle fehérneműt és ágyneműt. A lopás e hó 20-án d. u. 5—6 óra között történt, amikor két magas ismeretlen férfit láttak a villa közelében, akik a lopott holmikat hátukon cipelték Budapest felé. A tetteseket nyomozza a rendőrség.

— Csendélet a menhelyen. Az Alföldi-utca 6—8 szám alatt levő menhelyre tegnapelőtt felvételre jelentkezett egy aggastyán, aki elmondotta, hogy Nagykaposról jött, Izsák Mihálynak hívják, nyolcvannégy éves és pihenni szeretne. Felvették a menhelyre és kijelölték az ágyát, amelyben az éjszakát eltöltheti. Az öreg erre odacsoszogott az ágyhoz, leült annak szélére, kenyeret meg húst vett elő egy csomagból és falatozni kezdett. Egy szerre csak hozzáfordult Papp József szobagazda, a menhely alkalmazottja és megkérdezte tőle, hogy miért nem fekszik még le. Az öreg alig válaszolt, nyugodtan evett tovább. Egyszerre csak a szobagazda két fiatal legénynyel, Berger Gyula és Hudlicska Géza szolgálkával nekiesett az öregnek, lefogták és erőszakkal leszakították róla a ruhát, majd ráhúzták a takarót. Ezután kiforgatták az öreg ruháinak a zsebeit és az abban talált 22 korona pénzt, valamint cukrot, gyógyszert és egyéb holmikat elvitték. Reggel az öreg felkelt, felöltözött és a szobagazdától kérte a zsebéből kiszedett dolgokat. A szobagazda azonban a szemébe nevetett.

— *né nem tudok semmiről, maga talán megbolondult!*

Az öreg erre kiment és az utcán a rendőrnek cipanaszolta a baját. Megtette a följelentést, mire megindult a nyomozás, amely csakhamar eredményre vezetett. A tettesek eleinte tagadtak, de rájuk bizonyult a rablás. A szobagazdára még az is kisült, hogy álnéven alkalmazottja a menhelynek, a valódi neve Kollár Károly és hogy a főváros területéről ki van tiltva. A három rabló a rendőrség rablás büntette miatt letartóztatta.

— Lopás a tűznél. A borossebesi járásban levő Doncseny községben gróf Wenckheim Frigyes fűrészgár-telepén, amelyen 100 munkás dolgozik, tegnap este 9 órakor tűz támadt, melynek folytán 16 lakóház teljesen leégett. A fűrészgár bolyójának lakását sikerült kiüríteni, azonban a nagy zárvárban minden értéktárgyat elloptak. A tűz oltásához a borossebesi tűzoltóság is kivonult, melynek hosszas munka után reggel felé sikerült a tüzet lokalizálni és a gyárat megmenteni.

— A haragos Adria. A haragos Adria megriasztotta a fiúmeieket. Tegnap délután felhőszakadászerű zápor vonult végig a városban, melyet a váltakozó sirokko és hóra még erősített. A vihar minden munkát megakasztott a városban. A kikötőben kisebb balesetek történtek. A Fiumara csatornán a dühöngő hóra egy fával megrakott *vitortást* elsüllyesztett és a Pezaróból üresen ideérkezett Romolo vitortást *fölfordította*. A személyzet csak nagynehezen tudott a hullámokból kiuszni. A vitortás időközben teljesen megtelt vízzel és elsüllyedt. A tengerészeti hatóság megkísérli a vízből való kimentését.

— Meghalt a soproni utolsó szürszabó. A czifraszűrös betyárlegényt még Petőfi Sándor is megénekelte. Ámde változtak az idők, kiment a divatból ez a festőies szép népviselet. Maholnap a néprajzi muzeumokban láthatunk ilyen remekes ruhadarabokat. Valamikor Sopronban is virágzott a szürszabók mestersége, de hovatovább hálátlanabbá vált ez a mesterség s mint Sopronból jelentik, ott meghalt Kandsán Ignác szürszabómester, aki utolsóinak maradt a hajdan híres soproni szürszabómesterek közül.

— Késelő feleség. Klein Bernát Béláné Mihalkovics Margit féltékenykedett az Akácfa-utca 4. szám alatti kávéházban alkalmazott férjére. — *Kleinné* úgy hitte, hogy az urának *Steinbrecher* Ilona utcai leánnyal viszonya van. A kis temperamentumos asszony erre bosszút forralt. Köténye alá két rejtett és megleste a Dohány-utca 62. számú ház előtt *Steinbrecher* Ilonát. Rátámadt, az orrát megebesitette és a hátába szurt. A mentők a súlyosan sérült *Steinbrecher* Ilonát a Rókus-kórházba szállították. A rendőr a sikoltozásra elősiető Klein Bernátot és a késelő asszonyt bevitte a főkapitányságra.

— Gyári tűz. Könnyen veszedelmessé válható tűz keletkezett ma este tíz órakor az Elemér-utca 11. számú házban lévő Magyar Aszbeszt-művek aszbesztpadló és faburkolat-gyár helyiségében. A földszinten lévő gyártelep ismeretlen okból kigyulladt és a nagy tömegű nyers anyag hatalmas lángolással égni kezdett. Veszedelemben forgott az aszbesztgyár feletti emeleti helyiségekben lévő, *Mautner* Jenő tulajdonában lévő faburkolat-gyár is. A tüzet itt vették észre és *Mautner* értesítette a tűzörséget, ahonnan *Bretter* tűzoltótiszt parancsnoksága alatt kivonult a központi, a VI. és VII. kerületi tűzörség. A *Polgár* Lajos és *Rácz* József tulajdonát képező aszbesztpadlógyár égése kemény munkát adott a tűzoltóknak, de két órai fáradság után sikerült megfékezni a lángokat és eloltották a tüzet. A kár több ezer korona.

— Körözött betörők. A ráczkevei csendőrök megkeresést intézett a budapesti főkapitánysághoz, amelyben közölte, hogy *Stojkovičs* Száva ráczkevei lakos lakásába betörték és onnan nagyobb összeget elloptak. A lopás elkövetésével *Maximovičs* Antal és *Stefanovičs* Slagoje szerb származású sötétgedeket gyanúsítja. Mind a ketten vonatra ültek és Budapestre utaztak. A rendőrség a betörőket keresi.

— Egy esemegeizlet, mint látványosság. Nagyítás nélkül mondhatjuk, hogy egy új esemegeizlet nyílt meg a fővárosban, mely valószínű látványosság számba megy. Ugyanis *Hegedűs Dezső* ur egy esemege-és fűszeráruházat nyitott *Andrássy-ut* 55. szám alatt, melynek külső és belső berendezése oly díszes és izléses, hogy e téren igazán az egész fővárosban egyedül áll a maga nemében. Már az üzlet portálja megragadja a járókelőket, még inkább esodálkozik az ember, ha belép az üzletbe és meglátja, hogy mire képes a jó izlés és az anyagi áldozatkészség. És mind e pompa dacára, *Hegedűs Dezső* üzleti elvéül azt választotta, hogy *mindenből a legjobbat* adni a fogyasztó közönségnek a *legolcsóbban*. Így azután nem esodálkozhatunk, ha már a megnyitás első napjaiban megrohanta a közönség a hazai műipar e legjobb remekét és a nagy személyzet alig tudta kiszolgálni a vevőközönséget, melynek szintén jóízűsére vall az, hogy ott vásárol, ahol valószínűleg pompázik a rend, a tisztaság. *Hegedűs Dezső* tetőtől talpig modern kereskedő és bizonyára jó befektetés lesz számára is ez az üzlet, hol a vevő nem siettetti a kiszolgálást, mert szereti látni a sok szépet, melyet e esemege-áruház magában foglal.

— **x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31.** Színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

— **x Akinek fájós foga van, vagy bármilyen okból fogorvosi kezelésre szorul, annak legjobban dr. Batizfalvy I. Z. Ki. Egt. tanár, a műtőfogászat és műfogászat szakorvosának Fogorvosi Intézetét ajánljuk.** A főváros ezen legelső intézete *Károly-körút* 3. sz. alatt lett legújabbán átnevezve, egyenesen e célra átalakított, a legkifináltabb gépekkel és villanyos készülékekkel ellátott helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesen fájdalommentes kezelését. A nm. v. köz. okt. miniszter is elismerő leiratával tüntette ki e munka nemében páratlan intézetet, melynek technikai osztályában, mint számtalan esetben alkalmazunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogópótlások eszközöltetnek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni. Természetes, hogy minden művelet dr. Batizfalvynak, az ismert szakembernek felügyelete alatt és részben általa is végeztetik, miért is a legteljesebb bizalmat is megérdemli.

— **x Szép a bajsz Hajdusági pestről.**

— **x Bob hashaitó a legkellemesebb, 10 fillér.**

— **x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.**

A téli divat előszobájában.

— Párisi levél. —

Páris, szeptember 20

Egy nagyon alacsony, nagyon kövér, tömzsi asszonyka tipeg az aszfalton végig. Fején papirkosár formájú kalap tornyosul, gömbölyded alakján empire szabású ruha feszül, melyet a nyaknál pierrot-gallér zárja, bokában pedig pánt szoritja össze. Olyan ez a szegény nő, mint egy életre kelő véreshurka. Az emberek mosolyogva néznek utána, ő pediglen boszusan dünyög maga elé:

— Mit akarnak, ces imbéciles, mintha bizony a toilettem régmódi lenne!

Régi módi! Ez a hju nők réme. Inkább megelőzik a holnapi divatot, nehogy elmaradjanak. A szerencsétlenek nem veszik észre, hogy így is, úgy is nevetségesek, ha a divatlap utasításain kívül semmivel se járulnak az öltözködés összeállításához.

Egyéniség, önismeret, szín- és formaérzék. Jó izlés... ezek ama nélkülözhetetlen munkatársak, amelyek meghallgatása nélkül az emberek mindig mosolyogva fognak hátrafordulni, amikor mellettük eltipegnek.

A budapestiek még nagyon jól emlékezhetnek arra az előkelő megjelenésű, karsu hölgyre, aki ma már nagymama, de aki évek előtt első férje — egy magasrangú katonatiszt karján — minden délben végigsétált a váci-utcai korzón. Ennek a szép grófnénak (utóbb második férje hercegnévő léptette elő) évről-évre ugyanazon megszokott alakú kalapja volt: télen nemezsből, nyáron szalmából. A hajviseletét se változtatta. A szoknyája se bővült vagy szűkült; derekának ujjai se voltak buggyosak, félróvidek, vállban magasak, sonkaszabásúak — mindig a karjához simultak. Senki se csufolta ezt a konzervatív izlésű hölgyet. Mindenkinél imponált a bátorsága, no meg az a jó izlése, hogy eltalálta, mi illik a természethez, arcahoz, az egész egyéniségéhez, s ehhez hű is maradt.

Nincs szép divat és csunya sincs. De vannak jó izlésű és izléstelen nők. Az előbbieket megnemeseítik a csunya divatot is, az utóbbiakon megrutul a legművészebb szabóalkotás is.

Hányszor hallunk színházban ilyen felkiáltást:

— Milyen divat!

— Ugy-e milyen förtelmes!

— Dehogy! ellenkezőleg: remek!

A véleményeltérés magyarázata, hogy az egyik vitatkozófél balra gukkerezett, a másik pedig jobbfelé fordította a látésóvét.

A párisi nők, ami azt illeti, nem tágitanak a mai divattól. Sőt rajta se tágitanak sokat. A parisienne az ő csipőnélküli, minden oldalon lapos alakjával s szereti ezeket a parapli-huzat-szerű ruhákat. Mindössze annyit engedett a szűk alj bővítésén, hogy — járni bírasson. A téltre engedélyezett alj-bőség 1.40 méter. A mi nem nagyon sok.

A divatos empire-ruhánál „derék”-ról alig lehet szó. Ugyiszólván, csakhogy épen jelezve van. A fő szépségük a megkomponálásuk a színek összeállításában, a dísz megválogatásában. Éles, pompás zöld, királykék, fraise színtónusok nagyon kedveltek, de a szezon divatszíne — a fekete marad.

A szövetek között a gyapot és gyapjú kegyvesztett. A chiffon, a selyem, a bársony — különösen a bársony — a legdivatosabb. És természetesen, első sorban a fekete.

A gazdag díszítés ezentúl se tűnik le a ruhákról. Husz centiméter széles paszomántok is láthatók, de még több ezüsttel s arannyal áttört selyemdiszek, gyöngy- és érc-hímzések.

Az ujjak még mindig kimonoszabású, az estélyi szoknyák uszálya keskeny és nem túlhoszsu. A párisi nő az empire-ruhához atlasz vagy liberty-jupont visel, melynek felső része könnyű, ruganyos bőrből készül és a természethez simul.

Egy furcsa nevű ruhát jelezhetjük, mint a

legkülönösebb újdonságot. Ez az úgynevezett „négyemeletes ruha“ (la robe á quatre étages). Négy külön részből álló szoknya borul egymás fölé. A legalsó lehet puha hölgyposztó is, a legfelső himzett tüll.

A párisi „dernier cri“ azonban a csipke. Alul-fölül csipke. A bluzok, az echarpes-ok, az estélyi ruhák dereka csupa csipke. Még kalaptüket is készítenek „en dentelle“. Ezek a csipkés tük a fekete atlasz harang-kalapok egyetlen díszei. Csipkéből alakítanak rózsákat, kecses fürtösvirágokat, pillangókat a kalaptükhöz. Sőt a családiaság híven utánoznak strucczollakat is plisszés csipkéből.

A közeledő téli szezon új hajviseletet is hoz. A haj elől mélyen, hullámosan borul a homlok két oldalára, hátul pedig apró fürtöcskék fődik el a nyakszirt vonalát. Kár.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Repülés az Alpokon át. Milánóból jelentik nekünk, hogy Weyman ma délelőtt Farman-rendszerű kétfedelű repülőgépen négyszer is felszállt Brigben, hogy átkeljen a Simplon-szoroson, de mindannyiszor kénytelen volt visszafordulni. A Simplonban négy fok a hideg, a szél gyorsosága másodpercenként 16 méter és a kőd áthatolhatatlan.

© Aviatikus sors. Londonból jelentik nekünk: Az aviatikai hét Folkestoneban nagy szerencsétlenséggel kezdődött. Egy Barnes nevű aviatikus a levegőben különféle mutatókat akart végezni, de motorgépe elromlott s a repülőgép husz méter magasságból lezuhant. A repülőgép elpusztult és Barnes veszedelmes koponyacsonttörést szenvedett. — Belgrádból jelentik: Kedvezőtlen idő miatt történt többszöri elhalasztás után Simon bécsi aviatikus tegnap délután a Banjica-mezőn biplánjával felszállt. Pár másodpercznyi repülés után néhány méteres magasságból lezuhant és könnyebb sérüléseket szenvedett. A készülék erősen megrongálódott.

© Repülőgépen Európa körül. A párisi „Le Journal“ a jövő évben Európa körüli repülést rendez. A repülést Párisból Berlinbe, Berlinből Bruxellesbe, Bruxellesből Londonba és Londonból Párisba tervezik. A „Le Journal“ e célból kétszáz ezer franknyi összegű díjakat adományozott. A mint a „Berliner Zeitung am Mittag“ mai száma jelenti, a lapnak kiadója, az Ullstein és Társa ez év a páris-berlini repülésre külön százezer márkányi díjakat tűzött ki, még pedig hatvanezer márkát nemzetiségi különbség nélkül azon aviatikusnak, aki Berlinbe elsőnek érkezik, negyvenezer márkát pedig azon német, vagy német gyártmányu gépen repülő aviatikusnak, aki elsőnek érkezik Berlinbe. A „Berliner Zeitung am Mittag“ egyúttal a császári automobil-klubbal és az aero-klubbal együtt átvette a Németországba való repülés megszervezését is.

Üzletáthelyezés!

Kossuth Lajos-u. 11. szám alatti **vászon, fehérnemű és pongyola** üzletemet f. é. augusztus havában IV., Kecskeméti-u. 9. szám alá helyeztem át

VILCSEK VILMOS
ezelőtt Kanitz Ferencz és Társa belfogja

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Az Operaházban holnap, pénteken „Sába királynője“ kerül színre, melyben *Flattó* (a királynő), *V. Kramer* (Szulamith), *R. Berts* (Asztarot), *Arányi* (Asszád), *Szemere* (Salamon király), *Erdős* (a főpap) és *Ney B.* (Baál Hanán) szerepelnek. A méltán magánrészt *Nirschy* Emilia táncolja. Szombaton „Lohengrin“-t adják, a czimszerepekben Anthes-szel, Telramund, ezután először Rózsa S. Lajos. A darab többi szerepét Vasquezné, Diósyiné, Ney B., Várady S., Pichler, Kertész Ödön, Kárpát és Ádám éneklék.

(*) **Burrián vendég szereplése.** Burrián Károly, a kitűnő tenorista, a jövő héten Budapestre érkezik s a „Tristan és Isolda“ és a „Onegni“ operákban vendége lesz dalszínházunknak. Szó van egy érdekes harmadik föllépéséről is, amely szintén a mostani vendég szereplés során, vagy esetleg október havában fog megtörténni. Az Opera igazgatója ugyanis „A bibliás ember“ felújítását tervezi, amelyben Burrián énekelné a

czimszerepet, nálunk ezuttal először. A műnek ez lesz az ötvenedik előadása, amelyre Operánk meghívta Kienzl Vilmost, a jubiláns mű komponistáját is, aki ez estén maga fogja vezetni a zenekart. Mindez természetesen egyelőre csak terv.

(*) **Gerhardt Hauptmann új darabja.** Berlinből jelentik, hogy Gerhardt Hauptmann meghívott vendégek előtt felolvasta tegnap este új darabját, a „Patkányok“-at. A felolvasáson csak néhány jó ismerős és a Lessing-színház néhány tagja vett részt, azok, akik a darab főszerepeit játszani fogják. A darab az idei szezonban kerül színre.

(*) **Lezuhant vasfüggöny.** A bécsi „Theater an der Wien“ tegnap előadása elmaradt. Este félnyolc órakor, mikor a függöny felhuzására megadták a jelt, a vasfüggöny körülbelül két méter magasságig felemelkedett, aztán hirtelen menydörgésszerű robajjal lezuhant. Mivel a hiba helyreigazítása hosszabb időt vett volna igénybe, Albin rendező megjelent a függöny előtt és tudatta a közönséggel, hogy az előadás elmarad.

(*) **A „Balkáni hercegnő“ bemutató előadása.** Rubens Pálnak, a „Hollandi leány“ illusztrálás szerzőjének operettjét, „A balkáni hercegnő“-t holnap, pénteken mutatja be a Királyszínház. A darabnak ma volt a főpróbája meghívott közönség előtt s általános tetszést aratott.

(*) **Az „Orvosok“ főpróbája.** Bernard Shaw „The doctor dilemma“ című darabjának, amelyre Márkus László rendező vezetésével hetek óta a legnagyobb gondnal készül a Magyar Színház személyzete, szombaton, e hó 24-én lesz a bemutató előadása. A darabot a színház teljesen ujonnan állította ki és hálás szerepeit R. Gombaszögi Frida, P. Tárnoki Giza, Csatai Janka, Góth, Törzs, Sebestyén, Z. Molnár, Vágó, Réthei és Dobi játszzák. A darab főpróbája holnap, pénteken, szeptember 23-án délelőtt 11 órakor lesz a sajtó meghívott képviselői előtt.

(*) **Színjáték.** A Színjáték színházi és zenei hetilap új évfolyamának második száma is kitűnő tartalommal jelent meg. Ebben a kritikai folyóiratban a leghozzáértőbb és a legjobb írók teljes függetlenséggel és beható alaposággal mondják el véleményüket színházi életünk eseményeiről. A második számból kiemeljük a következő közleményeket: *Feleky Géza:* Amfiteatrumi játékok. *Iványi Jenő:* A Grande Guignole. *Bayard:* A művészes felesége. *Bárdos Artur:* Historia a szinpadon. *Carinti:* Irodalomtörténet. *Julius Bab:* Shaw és a színész. Az első repertoírszínház Londonban. (E. I.) *Szemle:* Az arlesi nő (Bs). Kék pára (R. I.). Az író és a szinpad (Balassa Imre.). Előfizetési ára negyedévre 4 korona; egyes szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben és minden dohánytözsdeben, valamint a kiadóhivatalban: Engel S. Zsigmond, VI., Podmaniczky-utca 43.

FŐVÁROS.

(*) **Előjárók értekezlete.** A kerületi előjárók a nyári szünet után e hó 26-án, hétfőn, délután négy órakor tartják első értekezletüket.

(*) **Az új gázgyár.** Az építendő városi új gázgyár előtt az öbudi Dunaparton nagyszabású partvédő munkálatok végrehajtására hirdetett a főváros árlejtést. Összesen 17 vállalkozó jelentkezett, akik közül az egyik 1,263,419 korona 34 fillérért hajlandó a munkálat elvégzésére. Ez ajánlat az egységáraknál 41.54 százalékkal olcsóbb. A tanács természetesen elfogadta az ajánlatot.

(*) **Rökk Szilárd emléke.** A tanács elhatározta, hogy *Rökk* Szilárd halálának évfordulója alkalmából e hónap 26-án délelőtt 9 órakor a józsefvárosi plébánia-templomban gyászistentisztelet tartassék.

(*) **A fővárosi tanács ülése.** A tanács mai ülésében *Bajmócska* község tüzkárosultjainak és *Mezőmehes* község tüzkárosultjainak 200-200 korona segítségét szavazott meg. — Az egyetem százéves főnállása alkalmából létesített 600 koronás ösztöndíjat *Toperczer* Valéria és *Weichardt* Gabriella bölcsészethallgatóknak ítélte oda. — Elhatározta, hogy a Szent István-templom mellécséjét 34,500 korona költséggel helyreállíttatja. — A Budapest-szentlőrinci helyi érdekű villamos vasút társaságának az Üllői-uton létesítendő összekötő vágány építésére a helyhatósági építési engedélyt megadta. — A közgyűlés elhatározta, hogy a közföldi állomásnál kétfogatu bérkocsialomás létesíttessék. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát jóvá hagyta. A tanács ma a bérkocsialomás létesítését elrendelte. — A fővárosi közmunkák tanácsa az I. ker. Gellérthegyben befejezte a szerpeni utnak, valamint csatornák építését. A tanács ma az ut és a csatorna átvételét elhatározta. — A magyar posta állami személyzetének Segélyező és Nyugdíjpótló Egyesülete azt kérte, hogy a Hatiszár és Békátpatak között fekvő telkek felosztása kapcsán nyitott utcákban közlekedő járműveknek a tanács az építésre az engedélyt megadja.

EGYESÜLETEK.

(—) **Bölcsészethallgatók Segítőegyesülete.** A Budapesti Kir. Magy. Tudományegyetemi Bölcsészethallgatók Segítőegyesülete tegnap tartotta alakuló közgyűlését dr. Békefi Remig bölcsészeti dékán jelenlétében, E. Gagyai Sándor elnöklésével. A közgyűlés a tisztviselői kart választotta meg.

(—) **A Szent György Czéh, magyar amatőrök és gyűjtők egyesülete** kiállításának, amelyet dr. Bugsch Gusztáv hagyatékából és saját gyűjtéséből rendezett a Nemzeti Szaloban, ma volt az utolsó megtekintési napja. A kiállított tárgyak holnap, pénteken, e hó 23-án egész délelőtt és a kora délutáni órákban megtekinthetők ugyan, délután azonban pontban négy órakor kezdődik már a tárgyak elárverelése. Tekintettel a kiállítás nagy látogatottságára, az aukezió igen élénknek ígérkezik.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **A szervezeti novella az Ügyvédi Körben.** A Budapesti Ügyvédi Kör dr. Burián Béla elnöklésével ma folytatta a vitát a szervezeti novella kérdésében.

Az első felszólaló dr. Bedő Mór volt, aki az ügyvédhelyettesi intézmény ellen foglalt állást. Szerinte az ügyvédi vizsga az egyedüli gyakorlati vizsga, amelyet az ügyvédjelölteknek le kell tenni. Ezen vizsgán a jelöltnek arról kell tanúságot tennie, hogy elméleti képzettségén felül kellő gyakorlati képzettsége van, Furcsa volna tehát ilyen vizsga után még gyakorlatot követelni. Ezenkívül nincs semmi garancia, hogy az ügyvédjelölt ez a két évi gyakorlatot meg fogja-e szerezni. Vidéken ugyanis ezek a helyettesek nem fognak elhelyezést találni, mert a vidéki ügyvéd jövőnk konkurensét fogja benne látni, Budapest pedig nem fogja valamennyit elhelyezni. Az ügyvédhelyettesek tehát az ügyvédi kar proletariatusát fogják képezni. Ezen okból felszólaló álláspontja az, hogy a jogi doktorátustól számított öt év követeltesse meg. A visszahatás kérdésében dr. Bedő azt követeli, hogy a bejegyzett ügyvédjelöltekre a törvény visszaható erővel ne birjon.

Dr. Blainner Mór az ügyvédhelyettesi intézmény kérdésében csatlakozik dr. Bedő álláspontjához.

Dr. Teller Miksa az ügyvédhelyettesi intézmény ellen foglalt állást. Az ügyvédjelölt az ügyvédi vizsga letétele után minden gondját kliensek szerzésére, nem pedig a gyakorlat szerzésére fogja fordítani és így az ügyvédi vizsga utáni gyakorlat csak papiroson lesz meg, az ügyvédhelyettesek csak színleges gyakorlatot fognak folytatni.

Dr. Kohn Jakab igen veszélyesnek tartja a törvényjavaslat harmadik és negyedik paragrafusának azokat az intézkedéseit, amelyek egyes ügyek önálló ellátását a jegyzőkre és a bírósági irodákra bízzák. Kiemeli továbbá, hogy a javaslat a bíróságok munkatérhén azzal könnyít, hogy azt az ügy érdekében lelkiismeretesen eljáró ügyvédre töltsék. Méltányos lenne tehát, ha maga a törvény meghatározná, hogy ez a többmunka díjaztassék és hogy a díjazás nem a pernyertes, hanem a pervesztes fél terhére állapíttassék meg.

A felszólalásokat nagyszámú közönség igen élénk érdeklődéssel kísérte. A közönség soraiban a bírói kar több kitűnősége is helyet foglalt.

Este kilencz órakor az idő előrehaladottsága folytán a vitát félbeszakították s annak folytatását folyó hó 29-ére, csütörtök délután hat órára tűzte ki az elnök, amikor is a tárgyhöz elsősorban dr. Balogh Arnold előadó fog felszólalni. Kivülre felszólalásra feliratkoztak Márkus Dezső kuriai bíró, dr. Papp József, dr. Urbach Lajos, dr. Balogh N. Imre és még mások.

§ **Somoskeőy fogva marad.** Ugy volt, hogy a hírhedt Somoskeőy Géza, az idősebb, ma már elhagyhatja az ügyészség fogházát. Mint megtört felelése: *Kovács* Ilona visszavonta ellene a feljelentéseket. A visszavonó kérvényt pedig, bárha az az ifjú Somoskeőy aláírás hamisítása által keletkezett, nem lehet megmástitani. A panaszt visszavonó kérvény már iktatva volt. Vázsonyi Vilmos azonnal felment a törvényszékhez s jegyzőkönyvet vettetett fel, amelyben előadta, hogy a kérvényt tévedésből adta be az irodája. Ő ugyanis, mikor Somoskeőy nyilatkozatát elvitte hozzá Somoskeőyné s ez alapon a kérvényt elkészítette, azt az utasítást adta segédjének, hogy vigye el a kérvényt a törvényszékhez, de csak akkor adja be, ha Somoskeőy előtte is kijelenti, hogy a nyilatkozatot elfogadja. Segédje azonban rögtön benyújtotta a

kérvényt s csak azután ment le a fogházba Somoškeővel beszélni. Somoškeő, mikor meghallotta, hogy a kérvényt már beadták, tudni sem akart a nyilatkozatról, később pedig beismert annyit, hogy csakugyan a fia pár nappal ezelőtt tényleg kért tőle egy nyilatkozatot, de ő csak egy üres iv papírost írt alá s fogalma sincs róla, hogy mit írhattak a neve fölé. *Vásonyi Vilmos* ezek alapján újabb beadványt intézett a törvényszékhez, amelyben a panaszt visszavonó kérvényt hatálytalannak kéri tekinteni. A két kérvény Somoškeő Géza nyilatkozatával együtt ma délelőtt került Kovács vizsgálóbíró elé, aki azzal a megokolással, hogy a vádelejtő kérvényt visszavonni nem lehet, ma délelőtt elrendelte Somoškeő Géza szabadonbocsátását. A kir. ügyészség azonban felfolyamodást adott be a vizsgálóbíró határozata ellen, mert a vádelejtő kérvényt kétségtelenül tévedésből nyújtották be s ezenkívül Somoškeővel szemben a rablás büntetésének gyanuja is fenforog, ez pedig hivatalból üldözendő. A vádtanács ma délután két órakor döntött *Takács* bíró előadása alapján az ügyészség által a szabadlábra helyezés ellen bejelentett felfolyamodás fölött. A kir. büntető törvényszék vádtanácsa magáévá tette az ügyészi felfolyamodás indokolását s megsemmisítette a vizsgálóbíró szabadlábra helyezést elrendelő végzését, Somoškeő Géza további fogvatartását rendelte el. Ezek után az iratokat felterjesztették a kir. ítélőtáblához s ennek döntéséig Somoškeő Géza természetesen továbbra is fogva marad.

§ **Temesmegyei birtokpanama.** A fehértemplomi törvényszék ma folytatta a délvidéki birtokper tárgyalását. A mai napon elsőnek *Wiesner Béla* kataszteri mérnököt hallgatták ki, aki előadta, hogy a birtokrészleti jegyzőkönyvben *Mramorák* község nevét gróf *Stomm Lajos* főmérnök utasítására kiradirozta és beírta *Jakabfy Ernő* ügyvéd nevét. Mikor a törlesek fogantatosította, a színes kataszteri térképen *Mramorák* község neve már ki volt radirozva és *Jakabfy* neve beírva, ellenben a helyszínelésnél nem volt így. Egyebekről nem adhat felvilágosítást. *Fessler Márton* volt községi bíró lehetetlenségnek mondja, hogy amikor a községnek csak 300 hold rétje volt, abból 400 holdat kihasított volna a konzorzium egy darabban. Ennek alapján indult meg a kutatás és a vizsgálat, amikor is rájöttek, hogy a község érzékeny kárt szenvedett. *Somogyi Ferencz* jársi számvévo tanúsága szerint a községi leltárban csak 400 hold rét van tulajdonként felvéve, míg a jegyzetben 900 hold volt telekkönyvezve, amit az előjárás is bizonyított. A bíróság ezután még több-kevesebb fontos tanut hallgatott ki, kik szintén terhelő adatokat szolgáltatottak a konzorzium tagjai ellen. A tárgyalást holnap folytatják.

§ **Vád alá helyezett ügyvéd.** A kolozsvári törvényszék vádtanácsa tegnap dr. *Albert Sándor*, Kolozsvár egyik legkeresettebb ügyvédjét és nejét csalás büntettségért vád alá helyezte. Az eset előmenye az, hogy dr. *Albert Sándor* és *Rosenfeld Dávid* három évvel ezelőtt megvették *Turman Olivér* né ingatlanul 146 ezer koronáért. *Albert* a birtokot neje nevére íratta s *Bencei Kovács Géza* főerdésznek a megkötött szerződés értelmében járó 16 ezer korona provizórt nem fizette meg. Megkötött *Rosenfeld Dávid*ot is, mert a parcellázás lebonyolítása után nem adta ki neki az őt megillető részt a nyereségből.

§ **Furfangos elvált férj.** *Pataki (Pick) Mór* budapesti ékszerész még 1902-ben jogerősen elvált feleségétől, *Landstein Teréz*től, akinek a bíróság havi 30 korona tartásdíjat ítelt meg. *Pataki* sokallotta a tartásdíj fizetését és 1908. év elején újbó udvarolni kezdett feleségének, sőt vele bizalmas viszonyt is tartott fenn. Ugyanakkor megígérte, hogy újból házasságot köt vele és ezelebből a közjegyző előtt egy okiratot íratott vele alá, amelynek tartalmát azonban az asszony előtt fel nem olvasták. *Pataki* a közjegyzői okirat felvétele után megszakította a viszonyt volt feleségével és attól fogva teljesen távol tartotta magát. Ellenben az okiratot, amely *Landstein Teréz*nek a részére megítélt tartásdíjról való lemondását tartalmazta, bemutatva a bíróságnak s ennek alapján kérte, hogy a megítélt tartásdíj kötelezettsége alól felmentsék. Amidőn *Landstein Teréz*nek tudomására jutott a furfangos család, feljelentette *Pataki Mór*t a büntető bíróságnál. A budapesti kir. törvényszék előtt tartott tárgyaláson a vádlott azzal védekezett, hogy volt feleségének végkielégítést fizetett, azonban a bemutatott levelek és a tanúk megczáfolták ezt a védekezését. A bíróság család vétsége miatt egy hónapi fogházra és husz korona pénzbüntetésre ítélte *Pataki*t. A budapesti kir. ítélőtábla *Sárhány* bíró előadásában ma tárgyalta az ügyet és úgy az

ügyészség, mint a vádlott felebbezését elutasította. A vádlott semmisségi panaszszal élt.

§ **Tanár és tanítvány.** Egy gyógyszerészeti szaklap 1909. július 25-én megjelent számában a „Tanár és specialitásgyártó” feliratu cikkben *Koritsánszky Ottó* gyógyszerész erős támadást intézett a budapesti ref. főgimnázium matematikai tanára, *Francia Kiss Károly* ellen. Elmondotta a cikkben, hogy a tanár feltalált egy vér- és pajzstetűk irtására szolgáló szert és ennek értékesítése céljából egyes gyógyszerészekhez fordult, többek közt egy olyan gyógyszerészhez is, akinek fia az ő osztályába járt. Ezt a gyógyszerészt társulított fel előállítandó szeréhez és nyomban 500 koronát kért tőle előlegül. Mivel a gyógyszerész nem adta meg a kért előleget, jeles osztályzatu fiát elégségesre rontotta a tanár. A közlemény miatt *Francia Kiss Károly* sajtópört indított *Koritsánszky* ellen. Az ügyész vállalta az ügyben a vád képviselét. Ma tárgyalta ezt a sajtópört a budapesti büntetőtörvényszék esküdtörvényszéke dr. *Mikovich* bíró elnöklésével. A tárgyaláson a vád képviselőjében dr. *Atzél* kir. ügyész jelent meg, a vádlott gyógyszerészt dr. *Énekes* Endre ügyvéd védte. A vádlott beismerte az cikk szerzőségét és kérte a valódiság bizonyításának elrendelését. A bíróság a valódiság bizonyításának helyt adott és két tanut hallgatott ki. Ezek egyike volt az a gyógyszerész, akinek fiával a panasos tanár állítólag méltánytalanul járt el. A perbeszéd után az esküdtek felmentő verdiktje alapján a bíróság *Koritsánszky Ottó* gyógyszerészvádlottat a rágal-mazás sajtóvétségének vádjától felmentette. Az ítélet jogerős.

§ **Aki magát vádolja.** *Weinberger Ferencz* aradmegyei szállósi kereskedő ma az aradi ügyészségnél jelentkezett és kérte hogy tartóztassák le, mert felesége, anyósa és sógora nevére 15.000 koronáig váltókat hamisított. *Weinberger* letartóztatták, de a károsultak kihallgatásakor kitudódott, hogy *Weinberger* nem hamisított váltót, s csak azért vádolja magát, hogy feleségének ne kelljen kifizetni a váltótartozásokat.

SPORT.

Budapesti őszi versenyek.

— Első nap. —

A huzamos ideig tartó esőzés teljesen felzárkózta a talajt s a versenyeket valóságos sártengerben tartották meg. Délelőtt ugyan állt az eső, de azért nem derült ki, ugy, hogy minden pillanatban tartani lehetett újabb esőzéstől s így igen sok érdeklődő visszaríadt attól, hogy ott legyen a megnyitó napon.

A csunya időjárás következtében a minimumra töpültek az egyes futamok mezőnyei s a nap főszámában: a *Hatvani* díj-ban pláne csak két lovat nyergeltek fel. Ezek közül *Éva* lett rögtön a ring kedvence s reával is igen szívesen helyeztek el győzelmére pénzt a fogadók. A sokat javult *Gascony-kancza* meg is felelt a bízalomnak, mert versenyét megnyerte, hanem ugyancsak ingadoztak a vélemények, hogy tényleg megmarad-e nyerőnek, midőn az óvást jelző kék golyót felhúzták. A protestálás oka az volt, hogy a kis tribün előtt *Éva* lovasa: *Winkfield* mindenáron a barriert akarván magának biztosítani, elébe vágott *Jávornak* s ennek lovasa: *Pretzner* kénytelen volt lovát visszarántani, hogy elkerülje a karambolt. Az igaz, hogy úgy sem nyerte volna meg *Jávorn* a versenyt, de azért az ily könnyen végzetessé válható előnybiztosítás mégsem teljesen helyénvaló, mert ha véletlenül ez egy népes mezőnyben fordult volna elő, a legnagyobb szerencsétlenségnek lehetett volna okozója.

Pretzner különben már a főszámot megelőző *Állam-díj*-ban is óvást emelt a győztes *Avar* ellen, azonban a stewardok ennek sem adtak helyt s némi tanácskozás után itt is felhúzták a helybenhagyó piros golyót. Daczára annak, hogy ezen alkalommal egy reás favorit: *Lord Darcy* szenvedett vereséget, még a publikum elfoglalt része is megnyugvással vehette tudomásul a bírói döntést, mert ez egyszer *Pretzner* kissé elhamarkodta a dolgot, midőn oly tarthatatlan indokolással védte álláspontját, hogy *Avar* az egyenes közepén kiszorította. Még ha így történt is, a finishben szemmeláthatólag jobbnak bizonyult *Avar* mint *Lord Darcy*, mely utóbbi már lankadni kezdett a neki kissé hosszú távon.

A napot megnyitó *Soroksári díj* némi meglepetést keltett *Slavery* győzelmével. Az angol herélt a teljesen inyére való mély talajon játszva bánt el ellenfeleivel. Ellenfelei közül csak *Gargantua* tudott figyelemreméltó formát kifutni és azt hiszik, hogy *Teleki gróf* ezen importja legközelebb meg fogja csinálni versenyét. — A *Kétévesek handicapja* igen sikeresen előkészített coup következtében a *Petánovits-istálló* *Berek-jének* könnyű zsákmánya lett. A *Beregölgy-csikó* eddigi szereplései cseppet sem ajánlották s ma mégis mint második favorit startolt s a szó szoros értelmében lelépte pehely súlyával az egész társaságot. Nagyon figyelemreméltó *Orissa* második helye, mely pedig megkészt a startnál s daczára a mély talajnak, elég szépen felnyomult. — A *Kétévesek eladóversenyé*-ben *Bilincs* cserélt gazdát. Azonban azt konstátálhatjuk, hogy istállótársa: *Vigasz* kétségtelenen volna számára a győzelmet, ha rutinrozottabb lovas ül nyergében, aki kellő alkalommal tudja versenybe hozni. — A *Handicap*-ban *Teméraire* iránt oly osztatlan bizalom nyilvánult meg, hogy 1¼-el állt szalag elé, de még az utolsó métereken is nagyon kétes volt a győzelem számára, mert ma *Hptm. von Köpenick* ismét menőkedvében volt s a finishben is nagyon szívesen küzdött.

Részletes eredmény a következő:

I. **Soroksári díj.** Díj 3000 korona. Táv 1800 méter. 1. Dreher A. 56 ph *Slavery* 58 és fél kg (Hewitt), 2. Gr. Teleki L. 46 pm *Gargantua* 60 és fél kg (Janek G.), 3. Mautner V. 46 sm *Fellah* 58 és fél kg (Korb). — Futottak még: *Integrity* (Miles), *Bánk bán* (Carslake). — Igen könnyen két hosszal nyerve, öt hosszal harmadik. — Tot.: 10:48, 40:104, 82. — II. helyen: 10:45, 20:56, 68. — III. helyen: 5:20. — Könyvfogadások: 2 *Bánk bán*, 2½ *Integrity*, 3 *Slavery*, *Gargantua*, 5 *Fellah*. — Esetleges kvóták: 28 *Bánk bán*, 40 *Integrity*, 44 *Gargantua*, 93 *Fellah*.

II. **Állam-díj.** Díj 5000 korona. Táv 2000 méter. 1. Egyedi A. 46 pm *Avar* 51 kg (Miles), 2. Dávid E. 46 pm *Lord Darcy* 51 kg (Pretzner), 3. Gr. Pejacevich A. 46 pk *Perkátá* 58 és fél kg (Carslake). — Futott még: *Margit* (Gulyás). — Küzdelem után öt-negyed hosszal nyerve, tíz hosszal harmadik. — Tot.: 10:33 40:50 40. — II. helyen: 10:37 20:24, 22. — III. helyen: 5:16. — Könyvfogadások: 2 reá *Lord Darcy*, 2½ *Avar*, 7 *Perkátá* 10 *Margit*. — Esetleges kvóták: 16 *Lord Darcy*, 77 *Perkátá*, 92 *Margit*.

III. **Hatvani díj.** Díj 10.000 korona. Táv 1130 méter. 1. *Negropontes Gy.* sk *Eva* 56 és fél kg (Winkfield), 2. *Geist G.* sm *Jávorn* 55 kg (Pretzner). — Könnyen három hossza nyerve. — Tot.: 10:13. — II. helyen: 10:14. — III. helyen: 5:7. — Könyvfogadások: 4 reá *Eva*, 3 *Jávorn*. — Esetleges kvóta: 26 *Jávorn*.

IV. **Kétévesek handicapja.** Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. *Petánovits J.* pm *Berek* 42 kg (Kozuch), 2. *Dávid E.* pm *Orissa* 49 és fél kg (Gulyás), 3. *Dreher A.* sk *Zuleika* 57 és fél kg (Hewitt). — Futottak még: *Nebulo II.* (Robertson), *Aventin* (Korb), *Natasa* (Peschka). — Igen könnyen öt hosszal nyerve, két hosszal harmadik. — Tot.: 10:32, 40:62, 90. — II. helyen: 10:34, 20:30, 40. — III. helyen: 5:20. — Könyvfogadások: 2 *Zuleika* 2½ *Berek*, 3 *Orissa*, 5 *Natasa*, 6 *Aventin* 12 *Nebulo II.* — Esetleges kvóták: 26 *Zuleika*, 51 *Orissa*, 190 *Aventin*, 114 *Natasa*, 130 *Nebulo II.*

V. **Kétéves eladók versenye.** Díj 2000 korona. Táv 100 méter. 1. Gr. *Pejacevich A.* sk *Bilincs* 50 és fél kg (Pretzner), 2. *Dávid E.* sk *Vigasz* 56 kg (Tausz), 3. Br. *Uchritz Zs.* sk *Gabi* 53 kg (Hewitt). — Futottak még: *Anna* (Korb), *Forman* (Kozuch). — Biztosan három hossza nyerve, négy hosszal harmadik. — Tot.: 10:56, 40:84, 80. — II. helyen: 10:48, 20:42, 50. — III. helyen: 5:18. — Könyvfogadások: 2 *Vigasz*, 2½ *Forman*, 3½ *Bilincs*, 5 *Gabi*. — Esetleges kvóták: 39 *Forman*, 41 *Gabi*, 42 *Anna*, 43 *Vigasz*.

VI. **Handicap.** Díj 3000 korona. Táv 1800 méter. 1. Egyedi A. 46 pm *Teméraire* 51 kg (Miles), 2. *Issekutz Gy.* hdn. 36 pm *Hptm. von Köpenick* 47 kg (Smutny), 3. *Stall Férose* 66 sh. Old Coin 42 és fél kg (Abos). — Futottak még: *Ibykus* (Dyk), *Theodora* (Korb), *Plutokrat* (Pretzner), *Goldregen* (Peschka). — Erős küzdelem után félhosszal nyerve, félhosszal harmadik. — Tot.: 10:22, 40:60, 86, 112. — II. helyen: 10:21, 20:31, 42, 50. — III. helyen: 5:10. — Könyvfogadások: 1¼ *Teméraire*, 3 *Plutokrat*, 4 *Ibykus*, *Goldregen*, 5 *Hptm. von Köpenick*, 8 *Theodora*, 12 *Old Coin*. — Esetleges kvóták: 61 *Goldregen*, 62 *Hptm. von Köpenick*, 87 *Ibykus*, 89 *Plutokrat*, 204 *Theodora*, 224 *Old Coin*.

KULCSÁR SÁNDOR
Bronzárú- és csillárgyár

világító testek légszesz-, aczetylen- és
villamos világításra.

Budapest, VI., Dessoewffy-utca 9-11.
Olcsó gyári árak. Telefon 25-44.

KÖZGAZDASÁG.

Franciaország bortermése.

— Saját tudósítónktól. —

Páris, szeptember 20.

Ugy látszik, az idén egész Európában rosszabb a szüreti kilátások. Magyarországon alig lesz a múlt évének harmadrésze a termés. Még jó szerencse, hogy nálunk 1908-iki készletek is vannak s ezek biztosítják a szükséglet fedezését. Sajnos, a fökeszegény hazai borkereskedelem még a mostani helyzetet sem tudja a maga hasznára fordítani; a bortermő vidékeinket külföldi, különösen osztrák ügynökök lepik el, akik összevásárolják már előre a mustot és az óbort is. Körülbelül ugyanez a helyzet Franciaországban is, hol az ideai bortermési kilátások nagyon rosszabbak az általános a félelem, hogy egyes vidékeken a kisgazdák a termelési önköltségeket sem fogják fedezhetni. A folytonos és szinte meg nem szünő esőzések és egyéb atmosférikus rendellenességek a szőlők normális fejlődését megakadályozták, betegségeit fokozták és a szőlőtöke legnagyobb ellenségeinek, a különféle parasitáknak elszaporodását óriási arányokban előmozdították. A szőlő virágzása nehezen indult, alig fejlődhetett s így a termés már ugyszólván a virágzás idején kompromittálva volt. A szőlőtökek egyes vidékeken annyira szenvedtek s elgyengültek, hogy a legközelebbi 2 éven belül nem is lehet egészséges jó szőlőre számítani, sőt arra is komolyan kell gondolni, hogy egyes területeket majd új ültetvényekkel kell pótolni. Az általános rossz terméskilátásokat a kereskedelem már is eskomptálta, amennyiben a borárak tetemesen felszöktek; a gazdák pedig, kiknek a korábbi évekből borkészleteik vannak, még fokozottabb ár-emelkedéseket remélve, nagyon tartózkodók s egyelőre nem akarják készleteiket eladni és így az ugynevezett „kereskedelmi készlet“ nagyon megcsappant. Nagyon valószínű, hogy ezen óriási hausse előidézésében a spekuláció is szerephez jutott, de viszont tagadhatatlan, hogy a kis szőlősgazdák azon része, kiknek az előző évekről nincs készletük, a legválóságosabb helyzetbe jutnak, miután az ideai termés önköltségeiket is alig fogja meghozni. Míg ellenben azok a termelők és gazdák, kiknek előző évekről nagyobb készleteik vannak, az ideai rossz termés okozta ár-emelkedés révén nagyon jó kompenzációkat fognak találni, készleteiknek, a jelenlegi magas árak mellett való értékesítésével. A francia borpiacra előre számol azon körülménnyel is, hogy az ideai rossz minőségű és kis termés a meglevő készleteket annyira meg fogja apasztani, hogy a normálisnál magasabb árak még akkor is megmaradnak, minden bizonyára 1, de esetleg 2 éven át is, ha a következő év termés közepes vagy egész jó leend is.

S a bortermés hanyatlása annál súlyosabban érinti a francia borpiacot, mert a francia borhamisítási törvény, mely 1907-ben lépett hatályba, teljesen megváltoztatta a francia bortermelés akkor már nagyon válóságos helyzetét. Az addig óriási mértékben üzött borgyártás, illetve hamisítás mellett forgalomba hozott rengeteg mennyiségű „műbor“ már a lehetetlenségig levitte a természetes borok árát, ez által akadályozván a készletek rendes arányú eladását. A hamisított borok az egészségre olyan kártékonyaknak bizonyultak, hogy ugyszólván az egész francia orvosi kar betegeinek a bortól való tartózkodása, másrészt pedig a hamisított borok konkurrencziája válóságos krízist eredményeztek.

De a borhamisítók ellen hozott szigorú törvény és annak kérelhetetlen szigorral való alkalmazása az ellene vétőkkel szemben, csakhamar éreztette jó hatását s a közönség bizalma a borok visszatérve, a termelők megint normális arányokban tudtak boraiknak vevőket szerezni. A bizalom visszatérve, az orvosok sem folytatták a bor elleni campagnet, valamint a külföld is bizalommal fordult ismét a francia borpiac felé.

A következő statisztika ennek a legjobb bizonyítéka:

Év	Termés millió hektoliterekben	Fejenkénti Középár	
		Export fogyaszt. Liter	hektóként Frank
1904	66.017	1.645	103 18.73
1905	56.666	2.606	112 15.59
1906	52.079	2.110	119 18.36
1907	66.070	2.788	121 16.91
1908	60.545	2.273	123 16.—
1909	54.446	2.194	125 18.—

Be kell ismernünk, hogy a fogyasztás ilyen emelkedése nem egyedül a borhamisítás elleni törvénynek a következménye. Hozzájárult ehhez az 1904. és 1905. évek közötti alacsony borár is, midőn a párisi fogyasztó ugynevezett „Vin ordinaire“ literjét detailban 30 á 35 centiméért kapta. Ezen olcsó árak lehetővé tették a legszerényebb viszonyok között élő családoknak is a bor élvezését, kik addig csak az olcsó alma- és körtebort (cidro és poiré) és olcsó söröket ihatták. Így a statisztika mutatja, hogy Párisban 10 év óta, 1899-től 1909-ig terjedő idő alatt a borfogyasztás lakosonként 27 literrel emelkedett.

Konstatáljuk azt is, hogy nemcsak a fogyasztás emelkedése esik össze, a borhamisítás ellen hozott törvény életbelépésével, de egyszersmind azt is, hogy ezen időre esik a közönséges borok árainak emelkedése is. Így már 1908. év elején, dacára a tetemes készleteknek és az 1907. évi nagy termések (66.070.000 hektó Franciaországban és 6.601.000 hektó Algírban) jelentékeny ár-emelkedés állott be. Az 1908-iki termés is felülmuta a közepes (60.545.000 hektó Franciaországban és 7.803.000 Algírban) és ennek dacára az 1908. év elején jegyzett borkok ára 0.90 frankról az 1909. év elején 1.25 frankra emelkedett. Az 1909-iki termés, mely Franciaországban 54.446.000 hektót és Algírban 8.229.000 hektót hozott, 1910. január hóban még fokozta a szilárd irányzatot ugr, hogy a hivatalos jegyzések szerint a legközségesebb borok ára is túlhaladta az 1.70 frankot fokonként. Az 1910. évi rossz tavaszi és nyári időjárás folytán beállott rossz terméskilátások néhány hónap alatt olyan hausse-t provokáltak, hogy a bor ára fokonként 3 frankig emelkedett, akár csak mint ez az 1903-iki rossz terméskor történt, midőn csak 35.402.000 hektó termett. De az 1903-4-iki tél alatt a müborgyártás pótolta a hiányt és június hó-tól kezdve a kitünő terméskilátások folytán (mely tényleg bevált, 66 millió hektót hozva) válóságos katasztrófát okozott, melynek súlyos következményeiből Dél-Franciaország csak az 1907-ben életbeléptetett borhamisítást tiltó törvény óta tudott kilábolni.

Ha az ideai termés 25 vagy 50 százalékkal kisebb is lesz, mint a tavalyi, azaz ha alig lenne 40 millió hektó, kérdeznünk kell, akkor is emelkedhetnek-e még a már ma elért árak: fokonként 3 frankkal? Hivatott szakemberek nézete szerint nemmel kell felelnünk. Mert egy 10 fokos bor ma 30.— frank, mit a fogyasztó literenként 45 centiméért kap. Egy további nagyobb ár-emelkedés két következménnyel járna:

1. a nagyközönségnél a fogyasztás óriásilag megcsappana;

2. okvetlenül nagy importot provokálna a külföldről (első sorban Olasz- és Spanyolországból).

Az idegen borok fokonként 1 frank vámtól fizetnek s a behozatal lehetetlen, ha a francia belföldi borárak fokonként 1—1.50 frankon vannak, sőt még a 2.6 frankos árnál is szinte lehetetlen (mindég a közönséges borokat értve).

De a 2.50 és 3 frank fok árak mellett már nagyon előnyösen hozhatók be. Így valószínűnek táltsuk, hogy sok olyan francia birtokos, ki közönséges borainak előbbi évekből származó készletét ma nem adja piacra, — mert még további ár-emelkedéseket remél — ha az olasz és spanyol borok invázióját látni fogja, mely aztán elkerülhetetlenül lenyomja a francia borok árát, helyesebben és világosabban fogja megítélni a helyzetet és készletét tartózkodás nélkül piacra fogja bocsátani, nehogy saját borainak árát lássa hanyatlásban, ami első sorban neki okozna veszteséget. Ezek alapján körülbelül megállapíthatjuk, hogy a közönséges borok árai Franciaországban a ma már aligha fogják tullepethetni.

Mozgalom a gallér- és kézelő-kartel ellen. Ismeretes, hogy a finom fehérnemű-ipar hazánkban nem tudott eddig kifejlődni. Teljesen ki voltunk szolgáltatva az osztrák iparnak, mely az utóbbi időben rohamosan emelte az árakat. Ez okból a Fővárosi Kereskedők Egyesülete tanulmány tárgyává tette a kérdést. A tanulmány eredményéről dr. Kraemer József titkár az egyesület mai ülésén tett jelentést. Rámutat arra, hogy miután Magyarországon ez ideig csupán egyetlen gyár állítja elő a czikkeket és az a szükségletnek még csekély töredékét sem képes fedezni, a kereskedők hivatása volna, hogy szövetségbe, mielőbb legalább még egy nagyobb gyárat létesítsenek vagy egy ily gyár létesítését előmozdítsák olyképp, hogy a létesítendő vállalat gyártmányainak árátelőre előre biztosítsák. Ily módon lehetséges volna az osztrák gyárak közt létesült kartellel szemben legalább némiképp védekezni. Több felszólalás után a választmány elhatározta, hogy az ügynek minél szélesebb körben való propagálása céljából első sorban értékesítőre hívja össze az összes budapesti divatkereskedőket a tervnek megnyerendő.

A hercegovinai szüret. Nemesak Magyarországon, hanem a hercegovinai szőlőtermést is teljesen tönkretette a peronospora. A tavaszi nagy mennyiségű csapadék volt a peronospora elleni küzdelemnek legyőzhetetlen akadály, úgy, hogy a különben bőven termő szőlőtökek ez évben semmi hozamot sem adtak. A szőlősgazda, akinek évi átlagos termése száz hektoliter mustra rugott, ez évben néhány liter savanyu, ihatatlan bort kapott. A csemegeszőlő odalent eddig ismeretlen magas árt — kilogrammonként 80 fillért — ért el s Dalmáciából viszik be Hercegovinába és Boszniába.

Az új kölesöz Berlinben. Berlini tudósítónk jelenti, hogy Ullmann Adolf, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója oda érkezett. Ullmann — mint már jelentettük — Berlinben tárgyalásokat folytat a kincstári jegyek egy részének átvétele ügyében. A kincstári jegyeket nem fogják Németországban nyilvános aláírásra bocsátani, hanem a Rothschild-csoport érdekkörébe tartozó intézeteknek ajánlják fel, amelyek valószínűleg át is veszik a kincstári jegyek egy részét. Ilyen értelemben ír ma a Frankfurter Zeitung esti lapja is.

Magyar kereskedők megadóztatása Ausztriában. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés közgazdasági bizottsága tegnap Fürst Bertalan elnöke alatt ülést tartott, amelyen dr. Glückszhal Samu ügyész ismertette a kettős adózás elkerülése végett Ausztriával létrejött megállapodásokat, főleg az 1908. évben a két állam pénzügyminiszterei által kötött egyezményt, amely szerint az egyik állam lakosa a másik államban csak az esetben adóztatható meg, ha ott üzlettelepet (Betriebsstätte) létesít. Az előadó részletesen fejtegette, mi értendő e kifejezés alatt s rámutatott arra, hogy mindezen rendelkezéseket a magyar adóhatóságok a legpontosabban megtartják s eddig nem fordult elő panasz osztrák gyárosok és kereskedők részéről, amely a magyarországi megadóztatást sérelmezné. Ellenben mind sürűbben hangzik fel a panasz, hogy az osztrák adóközegek a pénzügyminiszteri egyezmény megsértésével magyar kereskedőket megadóztatnak. Az előadó azt javasolja, hogy a magyar kir. pénzügyminiszter figyelme e sánta reciprocitásra felhívassék azzal, hogy saját hatáskörében gondoskodjék a pénzügyminiszteri egyezmény kölesönös szigorú megtartásáról és helyezze kilátásba az osztrák kormány előtt a legerősebb represszáliákat az osztrák ipar és kereskedelem ellenében, ha a magyar lakosok zaklatása és különösen egyenlőtlen elbánásban való részesítése el nem marad. Dr. Fekete Ignác a malomipar képviselőjében ismerteti az 1903. előtti állapotokat, a malmokkal szemben az utóbbi időben is még mindig előforduló adóztatási kísérleteket és a maga részéről csatlakozik az előadó javaslatához. Salamon Jakab több adatot bocsát rendelkezésre, amelyek a védekezés szükségességét igazolják. Az OMIKE. elnöksége a legközelebbi napokban fogja a vonatkozó memorandumot a pénzügyminiszternek átadni.

A Schaumburg-féle parcellázás. Ismeretes, hogy a Magyar Általános Hitelbank Schaumburg-Lippe herceg szlavoniai uradalmára az ahhoz tartozó ipartelepekre és erdősegekre opciózt szerzett, amely opció érvényessége szeptember 15-én lejárt. A Magyar Általános Hitelbank az opció érvényességének határidejéig nem volt abban a helyzetben, hogy az opcióval élhetett volna s Schaumburg-Lippe hercegtől az opció prolongálását kérte. A herceg a Hitelbank igazgatóságával foly-

tattott tárgyalás után az opezió prolongálásába beleegyezett. A Hitelbank ezt a nagyszabású üzletet a Dreznener Bank közreműködésével akarja lebonyolítani s az újabb opezió tartama alatt a tárgyalások gyorsabb tempóban haladnak előre, úgy hogy a nagyszabású üzlet sorsa most már hamarosan eldőlt.

Állami kedvezmények mezőgazdasági szeszfőzdék részére. A földmivelésügyi miniszter a pénzügyi és kereskedelmi miniszterekkel egyetértőleg gróf Bethlen Sándor marosgersei mezőgazdasági szeszfőzdéje, Pékry Sándor dícsőszentmártoni mezőgazdasági szeszfőzdéje, Ehrenheim Schytra Ferenczné, Sztáray Mária grófnő és Sztáray Margit grófnő tarna mezőgazdasági szeszfőzdéje és Pongrácz Kálmán turóczi szeszfőzdéje és Pongrácz Kálmán turóczi szeszfőzdéje részére az 1907. évi III. törvény-cikkben meghatározott állami kedvezményeket megadta.

Magyarok egy bosnyák részvénytársaság vezetésében. A Szerajevóban székelő Kereskedelmi és Szállítási Részvénytársaság legutóbb tartott igazgatósági ülésén az igazgatóságba felvette Weisz Fülöpöt és Zala Adolfot, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatóit és Stux Gézát, a Szabad. Agrár- és Kereskedelmi Bank igazgatóját. Weisz Fülöp egyidejűleg a részvénytársaság alelnökévé választott meg.

Kereskedők tanácskozása. A fővárosi kereskedők egyesülete tegnap választmányi ülést tartott. A választmány elhatározta, hogy a koronaérték kötéző használata érdekében sürgős felterjesztést intéz egy kereskedelmiügyi, mint a pénzügyminiszterhez. Addig is, amíg ebben az irányban törvényes intézkedés történik, az egyesület társadalmi uton igyekszik a kereskedőket a koronaérték általános használatának megnyerni. Egyhangulag állást foglaltak a nyolcz órai záróra mellett azzal, hogy a kérdésnek törvényhozási uton leendő szabályozása érdekében megokolt felterjesztést intézzen a kereskedelmiügyi kormányhoz.

Új gyorsvonat Bécs és Konstantinápoly között. Belgrádból táviratozzák, hogy a jövő hónaptól kezdve Bécs és Konstantinápoly között egy új gyorsvonat fog közlekedni, amely Belgrádot is érinteni fogja.

A boszniai kormány a hólabdarendszerű eladások ellen. A bosznia-hercegovinai országok és észak-hercegovinai országok kormány — mint értesülünk — rendeletet bocsátott ki a hólabdarendszerű eladások megszüntetése céljából s egyben utasította az annektált tartományok postahivatalait, hogy az ilyen műküldeményeket ne kézbesítsék a címzettnek, hanem haladéktalanul utasítsák vissza feladóik címére.

Román kereskedelmi muzeumok. A román kereskedelmi és iparminiszter — amint értesülünk — elhatározta, hogy egy Romániában, mint külföldön több kereskedelmi muzeumot állít föl. A szervezési munkálatok már folyamatban vannak és mindenkéltől Bukarestben egy központi muzeum felállításának van munkában. Ez az új intézmény főleg a román külkereskedelem előmozdítását célozza és odatörekedik, hogy a termelő mezőgazdákat és iparosokat megismertesse a külkereskedelem viszonyival. A muzeum feladata lesz, hogy egyidejűleg szervezzen folytonos és állandó kiállításokat, tehát e célból a kereskedelmi minisztérium mellé egy külön hivatal fog szerveztetni a kereskedelmi információk számára. Egy osztálya lesz a nevezett muzeumnak, mely a különböző külföldi termékek bevitelére vonatkozik, az áruk értékének, a csomagolás minőségének, a szállítási feltételeinek, a vámköltségeknek és egyéb tudnivalóknak megjelölésével. A francia kereskedelmi kormány hivatalos lapja már előre felhívja a francia kereskedők figyelmét arra, hogy a muzeum előbb említett osztálya révén, a francia kereskedelem és ipar előmozdíthatja kivitelét Romániába. Bizony elkelve hasonló kormányfigyelmeztetés nálunk is, mert földrajzi helyzetünk egyenesen ráutalja kivitelünk irányait Romániára. A román kormány egyébként nemcsak belső, hanem Belgrádban, Rustesukban és Smyrnában is fog más muzeumokat — főként a román export előmozdítása céljából.

Gipszgyárak fuziója. Annak idején megírtuk, hogy az Egyesült Gipszgyárak R.-T. fuzionált a Tordai Gipsz- és Műtrágyagyár R.-T. czéggel. A változást a megtartott közgyűlés kimondotta s ezt most a cégbiróság is feljegyezte. A közgyűlésen egyébként elhatározták, hogy az Egyesült Gipszgyárak R.-T. eddigi 1000 korona névértékű társa-

sági részvénye egyenként 500 korona névértékű új címletű részvényekre cseréltetik ki olyképen, hogy minden egyes 1000 korona névértékű régi részvény helyett 2 darab, egyenként 500 korona névértékű, bemutatásra szóló új címletű részvény adatik ki. Az alaptőke pedig 680 darab, egyenként 500 korona értékű, bemutatásra szóló új részvénynek kibocsátása által 340.000 koronával felemeltetett. Így azután a részvénytársaság alaptőkéje: 740.000 korona, mely 1480 darab egyenként 500 korona névértékű, bemutatásra szóló részvényre oszlik. A közgyűlésen továbbá új igazgatókat is választottak. Az új igazgatók: Alpár Ignác, Betegh Péter, Böhm Mihály, Dorgó Albert, Fekete Nagy Béla, Gyöngyössi János, Smiel Dávid, Vágó Ferencz, Vertán Endre és Blum Brunó.

A Kisbér-Füzitői Egyesült Gyári R.-T. tőkeleszállítása. A Kisbér-Füzitői Egyesült Gyári Részvénytársaság legutóbbi közgyűlésén — amint értesülünk — leszállította az alaptőkéjét. Az alaptőke eddig 7.230 db, egyenként 200 koronás névértékű elsőbbségi részvényből, 1.447.800 koronából állott. Most az elsőbbségi részvény mindegyikére 50 korona visszafizettetett, s így az alaptőke 361.950 koronával 1.085.850 koronára szállított le. A társaságnak ezenkívül még 886.198 koronás törzsrészvénytőkéje van.

Egy kőszénbánya-társaság felszámolása. Ismeretes, hogy a Kővárvidéki Kőszénbánya Részvénytársaság kimondotta a felszámolást. A felszámoló Beck Dénes, Laehne Hugó, dr. Péteri Ferencz és Sebestyén Artúr. A felszámolást most jegyezték be a cégbiróságnál.

Nagybirtokváltás. Bauer Mihály sopronmegyei rojtoki birtokát megvette báró Berg Miksa és neje, Thyssen Hedda. Az új birtokos neje Németország egyik leggazdagabb szénbányatuladónosának leánya s férje több iparvállalatnak tulajdonosa. Az új tulajdonos állandóan Rojtkon fog lakni.

Az osztályosorsójáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorolták ki:

Huszezer koronát nyert: 20397.
Ötezer koronát nyert: 57148.
Kétezer koronát nyertek: 4696 15816 13006 17789 21440 23537 29217 32521 35466 36814 43314 44648 48793 63070 64578 64743 66627 762187 78543 83891 87643 95979 101295 101817 103913 108053 109438.
Ezer koronát nyertek: 2251 4778 5481 7568 10776 14110 14569 16332 17419 18477 21310 22374 24472 25340 25984 28110 29768 33602 35728 36252 38955 43021 44342 46588 49695 49953 50730 55210 55584 63072 64359 64997 68295 68296 69973 69981 74291 76297 76544 76557 81227 84305 83085 84531 90174 93131 91738 92650 94914 96240 96559 98298 98610 101749 100280 102638 106357 109388 109823

Ötszáz koronát nyertek: 61143 9184 106227 20181 1109 25591 84225 66114 92102 3587 64369 11433 104517 25035 45296 19895 96490 100436 31390 27972 64668 13798 101859 4893 7511 86304 533 381100 24206 10307 85477 63548 55787 21522 59807 102654 79659 26807 24307 44073 100651 20599 58812 69057 28710 6747 10145 35972 85706 1696 5325 46115 86892 37411 62705 48907 18505 25206 21133 101839 29633 45428 48894 84120 64231 101102 99223 103476 100016 43549 49904 40139 628 75763 28313 20460 7260 80037 6188524062 94409 16082 75798 18202 39995 9236 63609 84427 6694 84215 93450 61953 21909 62856 86119 96547 30978 57657 69305.

A Fiumei Rizskeményítő R.-T. és a tőzsdei csoport. Ismeretes, hogy a Fiumei Első Magyar Rizshántoló és Rizskeményítőgyár R.-T. a Magyar Általános Hitelbank égisze alatt működik. A társaság legutóbb beválasztotta igazgatóságába Sándor Pál országgyűlési képviselőt, aki legutóbb igen szoros összeköttetésbe került a tőzsdén működő „mágnás” csoport révén a Hitelbankkal.

A bányászok nagygyűlése. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati nagygyűlésének tagjai hétfőn befejezve a Műnök Egyület székében tanácskozásait és tudományos előadásait, testületileg megtekintették a magyar államvasutak gépgyárait s azután a Földtani Intézetet, ahol Lóczy Lajos miniszteri tanácsos, egyetemi tanár, az intézet igazgatója tartott számukra előadást. A nagygyűlés tagjai kedden reggel külön vonattal Tata-Pányára utaztak, ahol Lóczy Kelemen tartott ugyancsak előadást a részlegéről. Szerdán reggel nagy társaság utazott el Trenesébe, ahol a titánitgyárat nézték meg.

Kötőszövő-gyár alapítása Szerajevóban. Szerajevóból jelentik, hogy a mozlim érdekeltség 50.000 korona alaptőkével kötőszövőgyár létesítésén fáradozik. A telep székhelye Szerajevó lenne. Az érdekeltség a külön szervezett mozlim iparegyesületek tagjaiból áll. A gyár az alapítási tervzet szerint 100—200 munkást foglalkoztatna.

Luxuslovásár. A székesfővárosi Tattersallban október hó 2-án megnyílt XLVI. luxuslovásár katalógusának első kiadása ma jelent meg, amelyet felhívásra bárkinek megküld a székesfővárosi Tattersall igazgatósága. A katalógus mindenkéltől 112 magántulajdonos 435 darab lovának részletes leírását tartalmazza,

amelyek használati módjuk szerint a következő csoportokra oszlanak. Bejelentettek 7 négyesfogatot, 83 hín-tős kettősfogatot, 5 hín-tős egyesfogatot, 81 jukker kettősfogatot, 18 jukker egyesfogatot, 50 hátaslovat és 6 darab hátas- és hámoslovat. Ezenfelül még ez a katalógus tartalmazza az október 7-én ugyancsak a székesfővárosi Tattersallban a m. kir. állami ménésintézetekből árverési uton eladásra kerülő számfelletti lovak részletes leírását is. Ezek a lovak ménésenkénti osztályozással a következő csoportokra oszlanak: a kisbéri ménes küld 22 darabot, a mezőhegyesi 28 darabot, a bábolnai 46 darabot és a debreczeni ménetelep 4 darabot. A magántulajdonosok luxuslovásárjaira még a katalógusnak október 1-én megjelenő második kiadásáig, azaz szeptember hó 29-ig megszorított számmal elfogadnak pótljelentéseket.

A bosnyák fapiaczról. Az annektált tartományok kormánya erőteljesen igyekszik rendet teremteni a boszniai és hercegovinai erdő és faipar terén is. A november hóban összeülő boszniai tartománygyűlés elé törvényjavaslat kerül, amely törvényerőre emelkedése esetén meg fogja könnyíteni az új erdőgazdasági vállalatok keletkezését. A boszniai erdőgazdasági vállalkozások elé ugyanis mindeddig nagy akadályokat gördített a benszült lakosságnak faizási és legeltetési szolgálmi joga. Az országos kormány most törvényjavaslatot készített e szolgálmiak rendezéséről, amelynek alapelve, hogy e szolgálmi jogok alapján a kincstári erdőkből és legelőterületekből községi erdő-részeket és közlegelőket hasit ki és e területeket bocsátja a szolgalm tulajdonosainak rendelkezésére. A kincstári megmaradt területeken pedig e szolgálmiakat megszünteti. A már is szabad kincstári erdőket pedig a kormány már novemberben vásárra bocsátja, úgy hogy az őszel már az annektált tartományokban is megkezdődik az a kiuzsorázása az erdőnek, ami a hadügyi kiadások fedezése céljából az országnak oly sok vidékét tette terméketlen és kopár földde. Az okkupáció óta ez az első nagyobb szereplése a boszniai országos kormánynak az erdőgazdaság értékesítése terén. A tekintélyes fatömeg, amely különböző helyeken, kisebb-nagyobb mennyiségben eladásra kerül, a közel jövőben a magyar fapiacz viszonyaira is nem kicsinylendő hatást gyakorolhat és azért a magyar fakeskedelemnek is nyilvánvaló érdeke, hogy kivegye a maga részét e hatás irányításában. Annál is inkább, mivel az annektált tartományokban a magyar vállalkozási szellemnek új és nagy tér nyílik a hasznos működésre, sőt a boszniai erdőnek magyar kezekbe jutása legalább részben igen fontos államérdeket képez.

A boszniai dió exportja. Már megírtuk, hogy igen üdvös intézkedéssel kult védelmére a boszniai dióexportnak a szerajevói országos kormány. Miután ugyanis kioktatja a bosnyák lakosságot a dió leszedésénél, párolásánál, elraktározásánál szükséges tudnivalókról, elrendeli, hogy a lábán eladott diótermést s egyáltalában a diótermést nem szabad szeptember 20-ika előtt leszedni s minthogy szeptember 20-dikától október 1-éig elegendő idő van a dió párolására: egyben azt is megiltja a termelőnek és kereskedőnek, hogy október elseje előtt a diót beszállítsa a kereskedőnek, illetve az a beszállított diót átvegye. A rendelet már életbe lépett és kötelező az annektált tartományok lakosságára, valamint idegen állampolgárokra is, amennyiben dióvetéltre vonatkozó üzleteket ott kötnek.

Az Első Magyar Hanglemezygyár R.-T. szanálása. Az utóbbi időben már több ízben volt szó az Első Magyar Hanglemezygyár Részvénytársaságról, amely társaság kedvezőtlen vezetés mellett nem tudott boldogulni. A társaságot most újjászervezték s az Első Magyar Iparbank pénzügyileg is szanálta a vállalatot. Legutóbb megtartott rendkívüli közgyűlésén ugyanis a társaság 1.200.000 koronát kitevő alaptőkéje leszállítottatott olyképen, hogy a részvények mindegyikének értékét 25—25 koronára lebecsülték és az így lebecsült részvények 8—8 darabját egy darab 200 korona névértékű új részvénytől kicserélték, továbbá az így 150.000 koronára leszállított alaptőkéjét 750 darab egyenként 200 korona névértékű új részvény kibocsátása által 300.000 koronára emelték. Így azután a társaság alaptőkéje 300.000 korona, mely 1500 darab egyenként 200 korona névértékű bemutatásra szóló részvényre oszlik.

Borászati kongresszus. Nyiregyházáról jelentik: A szőlészeti és borászati kongresszust ma délután nyitotta meg Megyeri Géza gazdaegyleti alelnök, Drucker Jenő a borfogyasztás népszerűsi-

téséről és tanár a ról, Tóth déről tekintett

Kál A Kass ígazgató gába K titkárt. tóságba.

Sza szarvasn el, gró ehrendel hók és alábbi f lomba:

1. A zül azok, meg, tov szintén a déktalanu vágóhidra lem nélkül 2. M száj- és l látózó ál ezen vász alatt nem jubok be számítot hetők.

3. A megjelölt marahale

4. A helyre m ságnál be vábbi me állatok a kény, hog sanak ér jelentés levágatás hogy a j határidő a fél köl nul levá

5. A érkezők A vasutó vizsgálat pedig a elöljárós pontot) ladkétala az állat

6. I hajtvá nél nem amely k állatorvo utakon e egyfolyt helyre.

7. A korlátoz eselekm törvénye ronáig eeten m ügyekben jelölt ha

A megszén Részven ígazgat tóságba. ságba.

sohn E be az

Az tuk, h ság B litott nak B főkjai.

Az Szápar forgalm

Sz lini erj Berlin tason M dig egy — min ezéljáb Az eler hogy a által a nagyne el Berl az O. l fogja a

A lenörz rült vi

téséről és értékesítéséről. Istvánffy Gyula egyetemi tanár a peronoszpóra fellépéséről és védekezéséről, Tóth Károly a homoki szőlőtőkék visszafeldéséről értekeztek. Délben ebéd volt, mire megtekintették Liphay Jenő páznyi mintaszőlészét.

Kálmán Gusztáv államtitkár vasutigazgató.
A Kassa-Tornai h. é. vasut részvénytársaság igazgatósága legutóbb beválasztotta igazgatóságába Kálmán Gusztáv kereskedelemügyi államtitkárt, akit a minisztérium delegált az igazgatóságba.

Szarvasmarhák és juhek szállítása. Miután a szarvasmarhapiacra újabb betegségek fordultak elő, gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy további intézkedésig szarvasmarhák és juhek a budapesti vágóállatvásárról az alábbi feltételekkel kerülhetnek a belföldi forgalomba:

1. A budapesti vágóállatvásárra érkező állatok közül azok, amelyek ragadós állapotban vannak, meg, továbbá, amelyek ilyen betegségre gyanúsak, haladéktalanul áthajthatók a Budapest székesfővárosi köztérre, ahol a fennálló szabályokhoz képest késedelem nélkül levágandók.

2. Mindaddig, amíg ez a vágóállatvásár a ragadós száj- és körömfájástól mentes és amíg a forgalmat korlátozó állapot megszűnéséig egyéb ok fel nem merül, ezen vásárról a belföldi forgalomra nézve korlátozás alatt nem álló helyekről származó szarvasmarhák és juhek belföldre csak a rendeltetési helyre érkezéstől számított 8 napon belül leendő levágás céljából vihetők.

3. Az állatok csakis követlenül a marhalevelén megjelölt rendeltetési helyre küldhetők, utközben a marhalevelét át nem irányítható.

4. A tulajdonos ezen vágóállatoknak a rendeltetési helyre megérkezését 12 órával előzőleg a központi eljárásságnál bejelenteni és a marhaleveleket ugyanannak további megőrzés végett átadni tartozik. Ezek a vágóállatok a rendeltetési helyen elküldött tartandók akként, hogy azok más hasított körű állattal ne juthassanak érintkezésbe. A központi eljárás tartozik a bejelentés teljesítését, az elküldött tartást és az állatok levágását ellenőrizni, továbbá intézkedni az iránt, hogy a jelen rendelet 2. pontjában megállapított 8 napi határidő letele után még netán életben lévő állatok a féltésükre és kárára a hatóság által haladéktalanul levágassanak.

5. A budapesti vágóállatvásárról elszállított állatok érkezéskor hatósági állatorvosi vizsgálat alá veendő. A vasuton érkező állatok a kirakáskor esnek állatorvosi vizsgálat alá. A nem vasuton érkező állatok vizsgálata pedig a rendeltetési helyen történik, ahol a központi eljárásságnál megjelölt rendeltetési helyre bejelentés (lásd a 4. pontot) folytán ezeket az állatokat állatorvosával haladéktalanul megvizsgálattja. A vizsgálat megtörténte az állatok marhaleveleire feljegyzendő.

6. Erről a vágóállatvásárról vágóállatok lábán hajtva csakis Budapest székesfővárostól 30 kilométernél nem távolabb fekvő olyan községekre küldhetők, amelyek községeknél helyhatósági (községi vagy kör-) állatorvosa van. A lábán hajtva csakis a kijelölt hajtutakon és pedig utközben bárhová való beállítás nélkül, egyfolytában történhetik közvetlenül a rendeltetési helyre.

7. Aki a jelen rendeletben megállapított forgalmi korlátozások ellen vét, kihágást követ el és amennyiben cselekménye, illetve mulasztása a fennálló törvények és törvényes rendelkezések hatálya alá nem esik, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén megfelelő elzárással büntetendő. Ezen kihágási ügyekben az 1888. évi VII. t. c. 125. szakaszában megjelölt hatóságok járnak el.

A Carlton-szálloda R.-T. új igazgatója. Még megsem kezdte működését a Carlton-szálloda Részvénytársaság, máris állandó bajai vannak az igazgatóság tagjaival. Hol kilép valaki az igazgatóságból, hol beválasztanak valakit az igazgatóságba. Legutóbb Munk Pétert, a Munk és Davidsohn bankbizományos cég beltagját választották be az igazgatóságba.

Az Európai Utipodgyász R.-T. fiókjai. Megirtuk, hogy az Európai Utipodgyász Részvénytársaság Brüsszelben fiókot állított fel. Azóta felállított fiókot Párisban is. Ezekon kívül a társaságnak Berlinben, Szerajevóban, Bécsben vannak fiókjai.

Az Idegenforgalmi R.-T. új igazgatója. Gróf Szápary Pált legutóbb beválasztották az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat R.-T. igazgatóságába.

Sörárpa- és komló-kiállítás Berlinben. A berlini erjedéstanai intézet folyó év október hónapjában Berlinben sörárpa- és komlókiállítást rendez. A kiállítás Magyarországtól külön csoportban szerepel. Az eddig egybegyűlt árpa- és komlómintákat az O. M. G. E., mint a magyar csoport szervezője, — vegyelemzés céljából most küldi át az országos kémiai intézetnek. Az elemzési adatok elnyerése után ül össze a zsűri, hogy a gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter által adományozott díjak odaítélése felett döntsön. A nagymennyiségű kiállítási anyagot csak ezután küldik el Berlinbe, hol Krolopp Hugó országgyűlési képviselő, az O. M. G. E. üzemi osztályának titkára személyesen fogja elrendelni a magyar csoportot.

A mesterséges édesítő szerek gyártásának ellenőrzése. A saccharinnal utóbbi időkben felmerült visszaélések szükségessé tették, hogy a szacha-

rinnak és más hasonló mesterséges édesítő anyagoknak gyártása, további feldolgozása, valamint a gyártmányok és félégyártmányok raktározása kormányhatósági ellenőrzés alá helyeztessék. Lukács László pénzügyminiszternek ebben a tárgyban a pénzügyigazgatóságokhoz és vámhivatalokhoz most kibocsátott körrendelete a következő intézkedéseket tartalmazza:

A mesterséges édesítő szerek gyártására vagy további feldolgozására szolgáló üzleti helyiségek, műeszközök és raktárhelyiségek a pénzügyi hatóság jóváhagyása alá esnek. A jóváhagyás kiadása előtt az üzlet meg nem kezdhető. A mesterséges édesítő szerek gyártása csakis pénzügyi felügyelet mellett történhetik s ennek költségei a vállalatot terhelik. A vállalat felügyeletére és ellenőrzésére vonatkozó részletesebb feltételeket és rendszabályokat az illetékes pénzügyi hatóság határozza meg. A vállalat köteles oly üzleti könyveket vezetni, melyek 1. a nyers anyagok beszerzését és feldolgozását; 2. a melléktermények előállítását és értékesítését; 3. a mesterséges édesítő szereknek a maga külföldi alkjában való készgyártását és elhelyezését fel kell, hogy tüntessék. A felügyelettel és időszaki ellenőrzéssel megbízott pénzügyi közegek kívánatára az üzleti könyvek előmutatandók. A pénzügyi közegek arra is feljogosítottak, hogy a nyers anyagok, melléktermények és kész édesítő szerek készletének előmutatását követelhessek és szükség esetén a készlet felvételét eszközölhessek. A műszaki eljárásnak megkezdése a felügyelettel megbízott pénzügyi közegeknek mindig és a kellő időben bejelentendő. Kész mesterséges édesítőszerek csakis az o célokra meghatározott és a pénzügyi hatóság rendelkezési szerint biztosított helyiségekben rakározhatók. Az engedélyezett és hivatalos ellenőrzés alá helyezhető helyiségekbe beraktározott és onnan kivitt mesterséges édesítő szerekről a pénzügyi hatóság által megszabott minta szerint raktárkönyv vezetendő. A raktárkönyvbe a bevezetések a mesterséges édesítő szerek előállítása után azonnal és közvetlenül azoknak a raktárhelyiségből való kivitele után eszközözendők. A raktárkönyvet minden övnyegyed végével le kell zárni és az ahoz tartozó igazolvánnyal a pénzügyi hatósághoz be kell adni. A fennmaradt készlet a raktárkönyv benyújtása előtt egy újonnan felkötendő raktárkönyvbe átvezetendő. A vállalat által mesterséges édesítőszerek csak gyógyszereseknek és vegy- és anyagszernagykereskedőknek s csakis az illetékes hatóság által kiállított beszerzési engedélynek adható el. A bemutatott beszerzési engedélynek a felügyeleti közegek által látalmazott másolatát a raktárkönyvhöz az illető kiadási tétel igazolásaként csatolni kell. A vámvonalon át való kiszállítás csakis pénzügyi ellenőrzés mellett történhetik.

A kivitelre szánt mesterséges édesítőszerek a vállalatban hivatalosan kezelendők és a vámvonalon át való kiállításra hivatalos zár alá helyezendők. Az édesítőszerek kiviteli kezelésénél, a kísérőjegyek kiállításánál, elintézésénél, utóvizsgálatánál és visszaküldésénél a vámszabályokban a kísérőjegyek melletti utalásra vonatkozó szabályok nyernek megfelelő alkalmazást. A posta útján külföldre való szállításánál a pénzügyi hatóság engedélye esetén a kísérőjegyek kiállításától és zár alá vételtől el lehet tekinteni az esetben, ha a kiviteli kezelésben elintézt mesterséges édesítőszerek a küldeményeknek a postán való átvételéig pénzügyi felügyelet alatt maradnak. A vámvonalon át történt kiszállításra vonatkozó okmányok a raktárkönyvhöz csatolandók. E rendelet-megszegés, amennyiben nem forog fenn a pénzügyi törvények és szabályok alapján büntetendő cselekmény vagy mulasztás, kihágás és minden egyes esetben tizenöt napig terjedhető elzárással és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó: ez esetben az eljárásra az 1880. évi XXXVII. törvény cikk 42. szakaszában megjelölt közigazgatási hatóságok illetékesek. E rendelet a közhírrel napját követő nyolczadik napon lép életbe.

Sörtermelésünk. A magyar korona országában termelt sörrel legutóbb összeállított pénzügyminiszteri hivatalos kimutatás a következő adatokat tartalmazza: A folyó év augusztus havában megadózásra bejelentettek 128.402 hektoliter különböző ezukermérfokkal bíró sörlet, 11.496 hektoliterrel többet, mint amennyi 1939 augusztus havában megadózásra került. Az idei augusztusi termelés söradója 536.887 koronát, söradópótléka 1.172.088 koronát tesz ki. A szeptember—augusztusi időszakban megadózásra bejelentettek 2.150.720 hektoliter különböző ezukermérfokkal bíró sörletet, 227.620 hektoliterrel többet, mint amennyi a megelőző év hasonló időszakában megadózásra került. A szeptember—augusztusi termelés söradója 9.113.249 koronára, söradópótléka 20.121.791 koronára rug. Az említett adóösszegek azért nem felelnek meg a termelt mennyiségeknek, mert azoknál az engedélyezett adóleengedések le vannak számítva.

TŐZSDÉK

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonafőzsde.

Budapest, szeptember 22.

A készáruipiaczon ma is kifejezetten szilárd volt az irányzat. Megfelelő kínálattal szemben a malmok jó vételkedvet mutattak, jobb árakat is szívesen fizettek és mivel másrészt az eladók nem voltak túlkövetelők, élénk forgalom fejlődött ki. Elkelt mintegy 40.000 q buza, a tegnapiaknál 5—7 és fél fillérrel drágább árakon. A legdrágább eladási ár 10.70 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 9.77 korona 75 kilós zimonyi buzáért. Egyéb gabonamelek közül a rozs szilárd, a tengeri csendes, a zab és az árpa változatlan. Forgalmomba került: 700 q rozs 7.25—7.30 koronás árakon, 300 q zab 7.75—8.05 koronás áron és 400 q tengeri 5.95 koronás áron. A határidőpiaczon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor szilárdan és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben meglehetősen kínálat mutatkozott, ami csekélységgel visszazsorította a jegyzéseket, később azonban egyre javult a vételkedv, mire aztán újra szilárdult az irányzat és az árfolyamok is emelkedtek kevésbé. Az októberi zab, amely ezikk a mult hetekben a legsürgösebb kereslet tárgya volt, mostanában erősen el van hanyagolva, mert azt hiszik, hogy ebből nagyobb arányuk lesznek a felmondások, semmint az azoknak, akik a zabkötéseket visszavásárolták, kellemes volna. Az októberi buza ma 4 fillérrel a tegnapi zárlaton fölüli 10 koronán indult, nyomban 9.97-ig visszazsorult, aztán 10.05-ig javult, majd ismét 10-ig gyöngült és zárlatkor 10.01 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza öt fillérrel, az áprilisi buza hat fillérrel, az októberi rozs egy fillérrel, az októberi zab kilenc fillérrel, az új tengeri négy fillérrel javította az árfolyamát.

A készáruipiacon jegyzéke a mai tőzsdén a követ

Ész volt:	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	20.50—21.05
"	76	20.10—20.50	80	20.50—21.15
"	77	20.20—20.60	81	—
"	78	20.30—20.70	82	—
Féjermegyei	75	—	79	20.40—20.85
"	76	20.—20.40	80	20.60—21.—
"	77	20.10—20.60	81	—
"	78	20.20—20.65	82	—
Felsővidéki	75	—	79	20.45—20.95
"	76	20.05—20.45	80	20.55—21.05
"	77	20.15—20.65	81	—
"	78	20.25—20.60	82	—
Dánsági	75	—	79	20.50—20.95
"	76	20.10—20.45	80	20.60—21.10
"	77	20.20—20.65	81	—
"	78	20.30—20.65	82	—
Décsi	75	—	79	20.55—21.—
"	76	20.10—20.50	80	—
"	77	20.20—20.60	81	—
"	78	20.35—20.70	82	—
Tőzs I-rendű új	—	—	—	14.70—14.80
középmínőségű új	—	—	—	14.50—14.65
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.50—14.90
II-rendű	—	—	—	13.70—14.30
Zab I-rendű	—	—	—	16.10—16.40
II-rendű	—	—	—	15.80—16.10
Tengeri belföldi új	—	—	—	11.90—12.10

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 300 q 80 K 21.40 K, 1300 q 80 k 21.20 K felső, 200 q 80 k 20.90 K felső, 200 q 79.5 k 20.80 K felső, 200 q 79.5 k 20.90 K sárga, 400 q 79 k 21.10 K, 100 q 78.5 k 21.10 K, 600 q 78.5 k 21.10 K, 500 q 79 k 21.40 K, 200 q 79 k 21.30 K, 100 q 79 k 21.20 K, 100 q 79 k 20.60 K felső, 400 q 79 k 20.70 K felső, 200 q 78.5 k 21.25 K, 150 q 78.5 k 21.10 K, 200 q 78 k 20.80 K, 700 q 77.5 k 21.05 K, 100 q 77 k 20.60 K.
Pestvidéki: 100 q 79 k 21.— K, 130 q 79 k 20.60 K, 600 q 79 k 19.90 K sárga, kev., 600 q 78.5 k 21.10 K, 200 q 78 k 20.40 K, 1000 q 78 k 20.40 K, 500 q 78 k 20.80 K.
Becsereki: 6000 q 75 k 20.20 K.
Törökbecsei: 4400 q 75 k 20.26 K.
Zimonyi: 2640 q 75 k 19.54 K.
Dunaföldvári: 1380 q 76.7 k 20.45 K.
Tolnai: 2340 q 76 k 20.30 K.
Fehérmegyei: 150 q 79 k 20.80 K, 20 q 78 K 20.80 K.
Felsőmagyarországi: 400 q 79 k 20.90 K, 200 q 77 k 20.40 K, 500 q 77 k 20.— K.

Rozs: 500 q 14.50 K kpf par, 200 q 14.60 K kpf par.
Tengeri: 400 q 11.90 K kpf kocsi.
Zab: 100 q 16.10 K kpf, 100 q 15.80 K kpf, 100 q 15.50 K kpf.
 Az árak 100 kilogrammonként, koronaértékben értendők.

A határidőpiacon kötetett:

Déllett:

Előforduló kitések (50 kg-kint) 1910-re:
Buza októberre 10. — 01—3.97 10.05—10. — 03.—
 Buza áprilisra 10.38—39—34—40—35—39—38
Rozs októberre 7.31—29—3 — 29—30—
 Rozs áprilisra 7.74—77—76—
Zab októberre 7.86—85—91—90—
 Zab áprilisra 8.25—22—31—29—
Tengeri májusra 5.68—67—70—65—69—68

1 óra 30 perccor zárulási

Buza októberre	10.01—10.03
Buza áprilisra	10.38—10.39
Rozs októberre	7.80—7.81
Rozs áprilisra	7.76—7.77
Zab októberre	7.90—7.91
Zab áprilisra	8.29—8.30
Tengeri májusra 1911-re	5.68—5.69

Bécsi gabonaforgalom.

1910. szept. 20-tól 1910. szept. 1-ig.

	Erkezett	Elszállított	méter mássa
Buza	51598	4998	
Rozs	1148	134	
Árpa	6374	3818	
Zab	11487	20862	
Tengeri	14208	9427	
Liszt	5693	1034	
Korpa	—	2040	

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén ma is kedvező volt az irányzat. A forgalom folyamán, amely igaz, hogy szűk-körü maradt, elég jó vételkészség mutatkozott különösen a Magyar hitel és az Államvasut iránt, amely értékek leginkább emelkedtek is. A déli tőzsdén nyugodt volt a hangulat, a forgalom is szűk határok között mozgott, az árfolyamok azonban jól tartva maradtak. A helyi értékek piacza ma valamivel élénkebb volt, mint az utóbbi napokban, de azért különösebb érdeklődés egyik papir iránt sem mutatkozott. Valamennyi elég jól volt ugyan keresve, mivel azonban a kínálat is megfelelő volt, az árfolyamok csak kissé javultak. Kivételt talán csak a Vasuti forgalmi képezett, amely másfél koronával emelkedett. Forgalmomba került: Hazai bank 311.25 koronán, Magyar bank 752.25—755.25—754.50 koronán, Lipótvárosi takarékpénztár 209.50—211.75 koronán, Drasche 636—637—635 koronán, Északmagyar község 352—351 koronán, Salgó 641—642 koronán, Vasuti forgalmi 473.50—475 koronán, Atlantika 319 koronán, Agrárbank 494.50—495 koronán, Kerámiai 275 koronán, Ganzgyár 3850 koronán, Franklin 615—620 koronán.

Az előzőszen kötetett: Osztrák hitel 664—664.25—664, Magyar hitel 845—852.75—855—854.25, Államvasut 758.50—761, Leszámitolóbank 604.50—605, Jelzálogbank 490.75—491.50—490.25, Városi villamosvasut 409.50—410—408.75, Közuti 700.75—708.50, Déli vasut 918 koronán.

A déli tőzsdén kötetett: Osztrák hitel 664.50, Magyar hitel 854—854.50, Államvasut 761—760.75, Jelzálog 490.25—490.75, Közuti 758.75—760, Városi villamosvasut 409—410, Magyar kir. jár. 91.80.

Utólsószen. Osztrák hitel 664, Magyar hitel 853.75, Államvasut 762.50, Jelzálog 490, Leszámitoló 605, Rimamurányi 699, Városi 410, Közut 760.50.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, szeptember 22. (Saját tudósítónktól.)
 Btiza ára 5—10 fillérrel emelkedett, ami a konzumot elriasztotta a vásárlástól. Rozsban a forgalom változatlan árak mellett a legszűkebb keretek között mozgott. Árpa irányzata kedvetlen, ára nem változott, tengeri és zab némileg szilárdabb, árfolyamai változatlanok.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 10.80—11.35, bánáti 10.40—10.90, székesfehérvári 10.05—10.45, mosoni és győri 10.05—10.35, felsőmagyarországi és csepeli 10.05—10.65, déli vasuti 10.05—10.55, marchfeldi 9.90—10.35.

Rozs: Felsőmagyarországi 7.75—7.95, csepeli 7.70—7.90, pestmegyei 7.80—8.05, déli vasuti, különféle magyarországi és ausztriai 7.70—7.95.

Árpa: Morvaországi 8.70—9.50, marchfeldi 7.70—8.50, bécsvidéki 7.90—8.75, felsőmagyarországi 7.35—9.50, csepeli 7.50—9.30, győri 7.50—8.50, középdunai álmások 7.25—7.75, déli vasuti 7.50—8.60, északmagyarországi 7.25—9., takarmány 6.50—7.

Magyar tengeri 6.40—6.65, Magyar zab 8.25—8.75, válogatott 8.65—8.95, ausztriai 8.20—8.45.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szeptember 22. A külföldi tőzsdék szilárd jelentéseire és mivel a piacz nyugodtan ítélte meg a politikai helyzetet, az előzőszen irányzata barátságosabb lett, de a forgalom szűk keretek között mozgott. Csak államvasuti részvények élénkület véleményvásárlások hatása alatt s az árfolyamok 2 koronával javultak. Egyébként a piacz általánosan nyugodt volt. Korlátok közt Dunagőzhajózási és 3 százalékos elsőbbségi értékek emelkedtek. A déli tőzsde nyugodt forgalommal nyílt meg, az árfolyamok tartottak. Dunagőzhajózási részvények továbbra is emelkedtek. A forgalom későbbi során a vezetőértékek árfolyamai lényegesenben nem változtak, korlátok közt 3 százalékos déli vasuti elsőbbségek ismét jelentékeny javulást tüntettek fel. Berlin szilárdult irányzatot követett.

10 óra 45 perccor: Osztrák hitel 664, Magyar hitel 854, Laenderbank 528, Union 619.50, Államvasut 760, Déli vasut 118.50, Alpesi 768, Rimamurányi 699.50, Dunagőzhajózási 1165, 3 százalékos déli vasuti elsőbbség 270.25.

1 óra 30 perccor: Osztrák hitel 663.75 Magyar hitel 854, Anglo 316.75, Bankverein 551.50, Osztrák Földhitelintézet 1320, Laenderbank 528.25, Union 619, Magyar Jelzálogbank 490, Államvasut 761, Déli vasut 117.50, Dunagőzhajózás 1172, Alpesi 768.25, Rimamurányi 699.50, Orosz járadék 103.75, Török sorsjegy 256.25, 3 százalékos déli vasuti elsőbbség 271.40.

Bécs, szept. 22. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos aranyjárdék 111.85, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.50, Magyar hitelbank részvény 852.75 Magyar leszámitoló és váltó részvény 6 3.—, Rimamurányi 698.60, Magyar cukoripar 23.—, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajárdék 91.80, 4 százalékos magyar földterhem. kötvény 92.—, Magy. nyereim-kölcs. sorsjegy 224.—, Kassa-Oderbergi Vasutészv. —, Magyar jelzálogbank 487.—, Magy. kereskedelmi bank —. Az irányzat tartott.

Bécs, szept. 22. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papirjárdék 98.4, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 116.10, 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel-sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 316.40, Bécsi Bankverein 550.75, Osztrák magyar bank 1836.—, Déli vasut 117.75, Dunagőzhajózási társ. 1168 Dohányrészv. 376.50, Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv. 117.53, Osztr. Lloyd 577.— 4.2 száz. ezüst jár. 93.40 —, Osztr. koronajárdék 93.40, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 662.80, Union-Bank 617.80 Osztrák Landerbank 527.85, Osztrák-magyar államvasut 760.50, Elbevolgyi vasut —, Alpesi részvény 767.25, 20 frankos 1908. Londoni váltóár 240.12, Lipótkohó —, Török sorsjegy 254.75.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 22. (Értéktőzsde.) Kapcsolatban a newyorki tőzsde javulásához, a mai üzletnek szilárd volt az alapirányzata, de csak egyes értékek iránt volt élénkebb kereslet, különösen bányarészvények iránt, amelyekre a német vaspiazzról érkezett jobb jelentések ösztönözni hatással voltak. Előnyben részesültek gelsenkircheni és Hohenlohe részvények. Nagyobb érdeklődéssel találkoztak amerikai értékek, államvasuti részvények és a pétervári nemzetközi kereskedelmi bank részvényei. Egyébként a piacz nyugodt volt. Később az árfolyamok a csekély vállalkozási kedv miatt részben lemorzsolódtak. Kanada részvények realizációkra nyomottak voltak. Zárlat nyugodt. A készáruipiaci ipari értékei általában szilárdabbak voltak. Napi pénz 3 és fél, ultimópénz 5 és fél, magánkamatláb 3% százalékos.

Berlin, szept. 22. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papirjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 98.90, osztrák hitelrészvény 2 820, Déli vasut 2.60, orosz bankjegyek 216.80, 4 százalékos új orosz kölcsön 94.7, Disconto Commandit 1-9.60, Dinamittruszt 1 3.—, Harpeni 189.80, Unifikált török járadék 93.25, 4.2 százalékos ezüstjár.—, 4 százalékos magyar aranyjárdék 93.00, Magyar koronajárdék 91.70, Osztrák-magyar államvasut 162.40 Bécsi váltóár 837.—, Olasz járadék —, Alt. villamos-sági Edison 284.30, Gelsenkircheni 277.50, Laurakohó 177.10.

Frankfurt, szept. 22. Zárlat. 4.2 száz.-os papirjárdék 97.20, 4 száz.-os osztr. ar.-jár. 98.70, Magy. ar.-jár. 94.—, Osztr. hitelint. részv. 208.25, Osztrák-magyar államvasut 162.5, Eszaki nyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.10, Bécsi Bankverein 138.95, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 76.50, 4.2 százalékos ezüstjárdék 97.25, Osztrák koronajárdék 93.45, Magyar koronajárdék 91.70, Osztrák-magyar bank 132.20, Déli vasut részvény 22.75, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 850.83, Párisi váltóár 810.25, Union bankrészv. 150.—, Alpesi részv. —.

Hamburg, szept. 22. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüstjárdék 96.80, 1860. sorsjegy 174.—, Déli vasut 23.—, 4 százalékos aranyjárdék 98.70, Osztrák hitelrészvény —, Osztrák-magyar államvasut 163.—, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 94.30.

London, szept. 22. Angol consol 80.1/2.

Páris, szept. 22. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 97.45, Osztr. aranyjárdék 101.47 Magyar aranyjárdék 96.80, 5 százalékos boigár kötvény 1896. évről 508.50 3/4 százalékos Olasz járadék 103.47 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 2-6.—, 5 százalékos marokkói járadék 520.— 4 százalékos 1890. román kölcs. 96.95, 4. százalékos amort. románjár. 1905. 94.65, 5 százalékos orosz járadék 105.47, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 1.175, 4 százalékos spanyol jár. 95.77, 4 százalékos unifikált török jár. 92.00, Török sorsjegy 217.5, Török dohányrészvény 400.— Osztrák földhitelintézet 1400, Osztr. Landerbank 570.— Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 1893, Banque Ottomane 672.— Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut —, Hartman gépgyár 652.— Rio Tinto 1.80, Sucerie d'Egypte 80.—, Tula 375.— Urikányi község 193, Chartered 41.50, De Beers 430.— East Rand 136.—, Jagersfontein 215.50, Trans. Land Comp. 66.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.87, Váltó német piazzokra (rövid) 123.43, Váltó Bécsre (rövid) 105.—, Váltó Belgiumra (rövid) 12/2, Olasz aranyváltó rövid 5/8, Váltó Svájcra (rövid) 3/16, Csekk Londonra 252.80, Magánkamatláb 2.1/2.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMAN.

Palma kaucsuk czipősarok

kapható mindenütt. Ügyeljen a védjegyre.

Üzleti tudósítások.

Szeszarak.

Table with columns: Milyen időre, Kontingentált, Exkontingentált. Rows: Azonnali szállításra, Október—decemberre, Október—májusra, Január—májusra.

Kőbányai sertéspiacz.

Arjegyzés. 1910. évi szeptember 22. napján. I. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronkint 320 klgon-felül) 148—149 fillér...

Budapesti szurómarhavasár.

Szeptember 22. Felhajtott 457 drb élő borjú, (közte 40 rugott). Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 122—136 fillérig...

Budapesti vágómarhavasár.

Szeptember 22. Felhajtott: Magyar bika 165, magyar ökör 787, magyar tehén 909, magyar bivaly 59 drb. Boszniai ökör 49, boszniai tehén 17 drb...

Heti lóvásár.

Szeptember 22. A Tattersall telepén ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 173 darab első, 376 darab másodosztályú, összesen 549 drb lovat...

VIZALLÁS.

Table with columns: szep. 21., szep. 22., szep. 21., szep. 22. Lists various locations and their corresponding water levels.

elnökehez a bánffyhyunadi járásbírósnál betöltendő irnoki állásra négy hét alatt; a nagyváradi törvényszék elnökehez a magyarországi járásbírósnál betöltendő...

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi huszonnégy óra alatt — Erdély keleti felét kivéve — mindenütt volt kisebb-nagyobb eső és pedig az ország nyugati nagyobb felén...

Prognózis a következő 24 órára:

Változékony, szeles, hűvös idő várható, sok helyütt esővel. (Sürgöny-progn.: Változékony, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék.)

Kivonat a hivatalos lapból.

Szeptember 22.

Kinevezések és áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Krizsány Gábor nagyváradi és dr. Krizsányné Goposa Margit remetemezői alábbi elemi iskolai tanítóit, illetve tanítónőt a kolozsvári alábbi elemi iskolához eddigi minőségükben áthelyezte...

a pénzügyminiszter dr. Lecső László és dr. Biró Lóránt végzett bányászati segélydíjas bányamérnök-hallgatókat a X. fizetési osztályba bányaszküldtekké; a budapesti itélőtábla elnöke Iszóf Péter és Selez Gyula budapesti lakos ügyvédjelölteket a budapesti kir. itélőtábla területére díjas joggyakorokká; a kassai kir. itélőtábla elnöke Bartakovics Aladár jgtudor, ügyvári lakos ügyvédjelöltet a kassai itélőtábla kerületébe díjas joggyakorokká nevezte ki.

Pályázatok. A budapesti posta- és távírdáigazgatóságához a Kiskundorozmán betöltendő postai ügynoki állásra október hó 28-áig; a nagybecskereki törvényszék elnökehez a törökbeeseli járásbírósnál betöltendő irnoki állásra négy hét alatt; a bícsesi (Trencsén vm.) járási főszolgabírósnál hivataliszolgai állásra október hó 25-éig; az ipolyvári pénzügyigazgatóságához a korponai adóhivatalnál betöltendő ellenőri állásra két hét alatt; a tordai törvényszék elnökehez az alsójárasi járásbírósnál betöltendő jegyzői állásra két hét alatt; a sátoraljai törvényszék elnökehez a homonnai járásbírósnál betöltendő átárakító díjnoki állásra két hét alatt; a kolozsvári törvényszék...

Table with columns: Állomás, Légyomlás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min. Lists weather data for various stations.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJOS MÁTYÁS

Large financial table titled 'BUDAPESTI ERTEKTOZSDE' containing various market data, exchange rates, and interest rates.

KÜLÖNFÉLÉK.

Vigasztalás.

Minden buját-baját az életnek
Elviselem, mert téged szeretlek.
Azt se látom, hogy borongós árnyak,
Mint rabolják lelkét e' a nyárnak,
Hogy nemsoká benn leszek a tétben,
Ó, pedig még nem is, nem is éltem.

Golgotára az élet-keresztet
Büszkén viszem, mert téged szeretlek.
Kaczagok is, trillázom is, hogyha
A tövistől vér hull homlokomra
S nem-fáj semmi, sebeim nem égnek.
Ha szívemre szoríthatnák téged.

Hargitai Tihamér.

(A japán sajtóviszonyok.) A japán ujságírás történetét eddig még senki sem írta meg s a történelmi munkák csak igen felületesen foglalkoznak a sajtóval. Az európai irodalomban is csak kevés feljegyzést találunk Japánországi sajtójáról, az is egyoldalú. Pedig a japán sajtó elég régi multra tekinthet vissza, ha nem is olyan régre, mint a kínai. Kínában már a Khai-Juen időszakban. (713—741), mint hivatalos lap szerepel a King Jao, melynek később nagy szerep jutott. A külföldtől hermetikusan elzárt Kórea fővárosában, Ajjó-po, amely most is megjelenik még. Japánországban ezekben az időkben semmiféle ujság nem jelent meg, mert a Jomiuri nevű laposkákát, melyeket házról-házra járó elárúsítók adtak el (a névüket is innen kapták), nem lehet még ujságnak nevezni. Kétségtelen azonban, hogy ezek voltak a japán ujság-irodalom előfutárai. Mindenki ugyanis, akinek kedve s kis fantáziája volt hozzá, készíthetett fametszési ujságot és elárúsíthatta. Ilyen nem hivatalos íróknak köszönhető a híres oszakai vár bevételéről s a negyvenhét Ronin hőstetteiről szóló leírás, amely Japánország néhány könyvtárának feltevése őrzött kincsese... De ha ujság nem is jelent meg Japánországban, azért volt másfajta hírszolgálat. A sogunok és daimiók ügynökeik és alantas tisztviselőik útján mindig értesültek az ország eseményeiről, az előkelőség pedig a teaházakban találkozott s ott közölte egymással az ország legkülönbözőbb részeiből kapott

levelek tartalmát. A tulajdonképpen való ujságírás kezdete Japánországban a restaurációt közvetlenül megelőző Tokugava sogun korába esik; az ujságokat az a heves vita teremtette meg, amely 1868-ban folyt Japánországban arról, hogy megnyissák-e az országot az idegeneknek vagy sem.

A japán ujságoknak egyik sajátos fajtája a furusa nevű Kiki gaki, amelyet a kormányzók adtak ki ugyancsak a múlt század hatvanas éveiben. Ezeknek a lapoknak a tartalma az a hivatalos jelentés volt, amelyet a japán kikötőkben partra szálló hollandus hajóskapitányok tettek a kormányzóknak Európa politikai és egyéb nevezetes eseményeiről. A restauráció előtt jelent meg még a Moshioyusa és a Kvaigaisimbun című ujság is, amelyek nem előfizetőkből, hanem utcai elárúsítás útján tartották fenn magukat. Az 1868-iki restauráció után a kormány rendeletet adott ki, mely szerint minden ujság kiadásához császári engedelemre van szükség, arra való tekintettel, mondta a rendelet, hogy az ujságok egy idő óta hamis híreket közöltek s felizgatták a lakosságot. Tokugava sogun kormányza Gosata Szuki névvel kis terjedelmű hivatalos lapot adott ki, amely azonban csakis udvari híreket közölt s csak hivatalos személyiségeknek s a császár kegyeltjeinek járt. Ez a lap akkor szűnt meg, amikor az új korszak első kormánya megalapította az első igazi hivatalos lapot, egyúttal az első igazi lapot is. Az új korszak aztán nagy fellendülést hozott Japánországra s az Európával és Amerikával való sűrű érintkezés életre szült komoly, tartalmas ujságokat és európai mérték szerint is számottevő sajtót. Ebben a korban indultak meg Japánországnak ma legtekintélyesebb hírlapjai Tokióban.

(Csavargók büntetése a multban.) Míg manapság a koldulás rendőri engedélyhez kötött intézmény, addig a mult században a csavargókat és koldusokat kegyetlenül üldözték. — Mint az Archives d'Anthropologie criminale írja — Franciaországban 1544-ben kiadtak egy rendeletet, mely szerint a csavargók és koldusok nyilvánosan megbotozandók. Angliában 1530-ban azt rendeli egy törvény, hogy az elfogott csavargó jobb fület le kell vágni és a csavargót véresre kell botozni. 1560-ban Spanyolországban I. Fülöp drákói szabályokat léptetett életbe a csavargók ellen. Akit másodízben kaptak rajta csavargósnak, azt megbotozták és egész életére börtönbe vetették. Azóta megváltozott persze minden. Franciaországban valóságos ipar a koldulás és a koldusoknak egész szervezetük van, míg Spanyolország utai és városai tele vannak kéregetővel.

(1870—1910. A „Journal d'Alsac Lorraine kikutatta, hogy 1870-ben, a hadüzenet idején hol és milyen viszonyok között éltek azok, akik Franciaországi hírneves emberei lettek s még ma is életben vannak. Eszerint Loubet Emil, a volt elnök abban az időben kis vidéki ügyvédsce volt Montelimarban és bizonyára nagyon elesodálkozott volna, ha valaki azt jövendölte volna neki, hogy egykor ő az új francia köztársaság elnöke lesz. Utódja Fallières sem álmolta nérci ügyvéd korában, hogy mit tartogat számára a sors. Decha-nel Pál abban az időben Brüsszelben gimnázista volt. Rouvier szenátor és exminiszter mint kis hankhivatalnok kereste a kenyerét Marseilleban. Berenger, az erkölcsösség apostola államügyész volt. Rouvier szenátor és exminiszter mint kis író a párisi Saint-Pélagie fogházban ült, mint III. Napoleon elkéseregett ellensége. Massenet éppen abban az időben aratta első sikereit az Opéra-Comique színpadán; Sarah Bernhardt pedig már akkor is büszkesége volt a francia fővárosnak.

(A hiúság.) Egy angol ujságíró nagyon izgatta a kérdés, hogy a férfiak, vagy nők hiúsága nagyobb-e elhatározta, hogy végére jár a dolognak. Elővette a jegyzőkönyvét s a Regentstreet legforgalmasabb pontján egy nagy üzlet kirakatának üvegtáblája előtt megállt, hogy megfigyelje, hány férfi és hány nő nézi meg magát az üvegtábla tükrében. Az általa összeállított statisztika szerint ötven férfi közül 19, ötven nő közül pedig 22 nézett a tükörbe. De amíg a nők csak egy futópillanást vetettek az üvegtáblán visszatükröző kalapjukra és ruhájukra, addig a férfiak nagy része sokáig elégedetten szemlélte alakját és arcát, mint-ha megannyi Adonisz lett volna. Az angol ujságíró ebből azt a következtetést vonja le, hogy a férfiak legalább is éppen olyan hiúk, mint a nők.

(A halak, mint a tifusz és a kolera terjesztői.) A mostani járványos világban némi aktualitásuk van azoknak a régebben végzett kísérleteknek, amelyek kimutatták, hogy a tifusz vagy kolera-bacillussal fertőzött vízben élő halak különböző szerveikben, első sorban természetesen a bélcsatornájukban megtarthatják a betegségkókozó mikrobákat. A tökéletes megfőzés vagy sütés azonban teljesen elegendő a csirák megölésére. Sokkal fontosabb az a kérdés, hogy az ilyen fertőzött halak megfertőzik-e a tiszta vizet, amelybe bevándorolnak? Ha ez így van, mindjárt megmagyarázódnának azok a vízi uton keletkezett járványok, amelyek a vízfolyás ellenében terjednek.

LIRA HERCEGNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

97

— Igen, tudtam, s már évekkkel ezelőtt számtalanszor megígértém, hogy meg fogom látogatni és mégim mentem el hozzá soha. A tél és nyár egymást váltogatták, de én nem gondoltam arra, hogy a gyorsan futó idő hamar elhozza az öreg asszony számára a halált. Volt időm kielégíteni minden szélségemet, csak ezt az egyetlen kötelességemet nem teljesítettem. És mikor végül megjelentem nála, már halott volt.

Könyvek törtek elő szemeiből s ajkai vonaglottak.

Ez az érzélem s ez a felindultság igazi volt.

A gróf nem gondolt arra a nyomoruságos életre, mely éppen az imént szünet meg, csak arra az asszonyra, kinek kedélye olyan változó volt, mint egy tavaszi napon, a fény és az árnyék s kinek szerénysége s megbánásá épp oly szenvedélyes, mint amilyen hideg volt hiúsága és önzése. Félelem és kétség, dőlés és okosság váltakoztak benne.

— Ha ön a halott iránt, aki önt gyermekkorában annyira szerette szánalmat érez, miért nem érez akkor szánalmat azon élőkkel szemben, akik önt most imádják? — kérdezte hirtelen olyan hangon, amely a hercegnő előtt eddig ismeretlen volt, olyan tekintettel, amelyet tőle még nem látott.

— Ez az a szemrehányás, amelyben állandóan részem van.

— Ez az a szemrehányás, amelyet ön meg is érdemel! De az istenért, legyen kegyelmes! A szenvedély nem hoz már újabb panaszt ajkaimra. Ez árulta el ifjúságomat s későbbi éveimben már nem kísértett. Ön

ma este megsebezte titkomat, önnek ma este meg kell hallani azt, amit pedig nem volt szándékomban elmondani, önnek meg kell tudni, hogy elég örült vagyok s szeretem önt! Majdnem reménytelenül beszélt.

A hercegnő némán tekintett reá. Arca végtelen kedves volt.

Még egy tekintet és a kérdésre megvolt a felelet.

Feje a gróf széles mellére hanyatlott, miközben ajkai egymást keresték.

— Nem vagyok hozzád méltó! — dadogta a nő.

XXIV.

— Számomra nem lesz szükséges az a tilalom, hogy ne zavarjam meg nyugalmát, s ne játszjak becsületével. — gondolta a hercegnő, mikor szobájába visszavonulva egyedül maradt. Valami különös öröm lepte meg, mely az elmúlt években sohasem kísértette a reá nézve szintelen s hamar megsokkoltá vált pompa közepette.

A szerelem végre belopódzott szívébe. Szerette a gróft minden erejével s szívénél teljes benső melegével. Az a gyöngédség, melyet iránta érzett még eddig nála sohasem volt tapasztalható. Szerelmét azonban senkinek sem merete elárulni s csak titkos órákon magába zárkózva idézte fel a kettőjük között lefolyt jeleneteket. Szerette őt s most már az a hármás diadém, melyből még csak egy ékesség hiányzott, hogy koronája váljék, most teljessé lett. Fiatalsága, rangja s bájai most már megkoronázva a szerelem által életének gyönyörűségét teljessé tették.

Most, hogy a gróf ajkai érintették, hogy megbizonyosodott afelől, hogy szerelmét bírja, nemesebb gondolkodása ismét diadal-maskodott egészen új életet kezdett e pillanattól. Tudta, hogy inkább tört kell szívébe mártania, semmint, hogy a felesége legyen eltitkolva multját s örökösen hazugsággal szemnevezve be szerelmük tisztaságát. Ugy

érezte, hogy inkább képes elviselni azt, hogy tőle örökre távol legyen, semmint hogy megcsalva szerelmét egyesüljön vele. Elhatározta, hogy mindent elmond neki mi jelenét s multját homályba borítja.

Gyermeklelke ismét feltámadt benne s most már érezte az erőt és bátorságot az igazság elmondásához.

Bár tudta, hogy helyzetének felfedése végzetes lehet magára nézve, mert a gróf talán büszkeségből, talán bizalmatlanságból elfordul tőle, de most már határozott:

— Hadd tudja meg, hogy háládatlan voltam gyermekkoromban, hogy megcsaltam azt a világot, melyben élek. De vajjau mit fog szólni mind ehez?

— Tudjon meg mindent, — mormolta halvány ajkakkal s kilépett szobájának nyílt erkélyére.

Tudta, hogy a gróf most egyedül van dolgozószobájában, s elindult, hogy felkeresse őt s elmondjon mindent neki még mielőtt elvesztené azt a bátorságot, mely most megszólhatta szívet. A lépcsők és az előtérnek még nappali fényárban usztak. Amint lefelé haladt a lépcsőkön találkozott egy idegennel. Szemeik találkoztak. A hercegnő lehunyta szemeit s úgy ment el előtte. Egyszerre megállt, lábai a földben gyökeret vertek, egész teste remegni kezdett, mint egy karesu antilopé, mely észreveszi a közelgő veszélyt.

— Chaurellon! Te vagy az? — kiáltott egy nevető hang felülről.

— Igen, azonnal jövök, — felelte az idegen, úgy mint ahogy két fiatalember szokott egymásnak felelni.

A hercegnő megfordult, visszaszaladt szobájába s ledobta magát az ágyára.

— Mit használna most már, ha mindent be is vallok neki? — mormolta. — Most már úgy tűnne fel a dolog előtte, mintha félelemből mondanám el neki.

(Folyt. köv.)

M. K.

Sá

Dalmu
zette: G
MosentSalamor
Haal Ha
Assad
Főpap
Sulamit
Saba
Astarot

Kez

A M

Vigja

Eján
Olga, a
Tudor
Leonia
Emma
Molnár
Palky
Palkyné
Eberhard
Geib
Korbay
Sidi
Inas

Kezd

FÖVÁR

(B)

Tán

Operett
Rajna
Erő ver

Kezd

Telef

M

34

Miss K
Ellen
Sascha
Váradi
stb. stb
Belépo

K

A raktá
stb. re
Müke

ST

Rák

Kezd

Ujdon

Be

T

Bohóza
Stein
kacsa
számo
utár
Éjfélt
zene,
10-1
Kozl

24

25

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1910. szeptember 23-án.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Sába királynője.

Dalmú 4 felv. Zenejét szer-
zette: Goldmark K. Szöv. írta:
Mosenthal J. Ford.: Dóczy L.

Személyek:

Salamon Szomere
Baal Hanan Ney B.
Assad Arányi
Főpap Erdős
Sulamith V. Krammer T.
Sába királynője Flattné
Astaróta Berta

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ

A művész felesége.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta:
Borczik Árpád.

Személyek:

Bian Hegedűs
Olga, a felesége Varsányi I.
Todor Fenyvesi
Leona Gazsi M.
Emma Molnár
Pálky Tanyai
Palkóczy Komlósi I.
Eberhardt Szarényi
Eleahardt Varga Anna
Geib Sarkadi
Geibné Kürthi S.
Korbay Vendel
Szidi Fürth E.
Inas Bárdi

Kezdeté 1/8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(BUDAI SZÍNHÁZ)

Táncos huszárok.

Operett három felvonásban. Írta
Rajna Ferencz. Zenejét Szép
Erő verseire szerezte: Szirmai
Albert.

Kezdeté 1/8 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ

A nagymasszony.

Történelmi vígjáték 4 felvonásban.
Írta: Szomory Dezső

Személyek:

Ferencz császár Pethes
József főherceg Odry
Kannitz Gál
Storch báró Hajdu
Eszterházy gróf Mihály
Barkóczy primás Molnár
Hadik gróf Pálffy
Hatzfeld gróf Rainald
Losi gróf Náday B.
Colloredo gróf Kürthy
Mária Terézia Jászai
Castelnau Florence P. Márkus
Auerperg Ignó Cs. Alszéchy
Hohenhal grófó Vizvári M.
Lieblich Mari Rákos A.

Kezdeté 1/8 órakor.

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órakor színházi
és varieté-előadás

A nagyherceg

Laszky Béla operettje

Lord Spleen

angol skeetch

Trézsi

történet
egy vidéki kávéházból

Czirkus

új aktualitásokkal.

Amarkiz és a rabló

zenés biuett.

The Ritches, Freres

Fréser és az összes
attrakciók.

Vasárnap szeptember 25-én
két előadás, d. u. 3 1/2 és
este 8 órakor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Irénevez.

Ma és minden este

FREGOLIA

világhírű amerikai átváltozó művész

KELETI JULISKA ARTOIS BROTHERS

GLAUDIUS

és 15 attrakció.

Előadás kezdeté 8 órakor.

Elővétel d. e. 10-11-ig és d. u. 3-6
óraig a nappali pénztárnál.

A téllkertben reggel 5 óráig **VÖRÖS**
ELEK cigányzenekara játszik.

EDISON MOZGÓFÉNYKÉP VÁLLALAT R. T.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21.

Telefon 64-20. Minden villanyvilági-
tátra berendezett
lakásban és helyiség-
ben tartható

Házi mozgó- fénykép előadás

Egy előadás díja R 50
A legkedveltebb otthoni
szórakozás :: Megren-
delhető telefon útján is

IX. évfolyam. IX. évfolyam,
LÖWY MAYER
okleveles zenetanár
zeneakadémiai előkészítő hegedű-
tanfolyama és esti kurzusa
VI., Csengeri-utca 45. II. 14. (Aradi-u. sarok.)
alatt létezik. A tanítás szeptember 5-én kezdődik.
A beiratások d. e. 9-12, d. u. 3-6-ig eszközöltnék.

Tokaji Bortermelő Társasága r.-t.

Telefonszám: Tokaj 5; Telefonszám: Tokaj 5.

A legmegbízhatóbb beszerzési forrása a felsőes

tokaji szamorodni
és aszu-boroknak.
Próbarendelésre alkal-
mas csoportok!

- 1 posta kosár: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló
szamorodni bor; 1 palack 0.7 lit.
1901. évi szamorodni bor; 1 palack 0.5 lit.
1904. évi 3 puttonos aszu, 1 palack 0.5 lit. 1901. évi
4 puttonos aszu ... K 12.70
- Ládában:
20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji szamorodni ... K 36.30
12 palack 0.5 literes 1904. évi tokaji 3 puttonos
aszu bor ... K 40.25
20 palack és pedig: 10 palack 0.7 lit. 1904. évi
szamorodni bor és 10 palack 0.5 lit. 1904. évi
3 puttonos aszu bor ... K 52.25
- Hordóban:
60 liter 1904. évi tokaji asztali bor ... 59.40 kor.
60 " 1907. " " pecsénye bor ... 72.60 kor.
60 " 1904. " " szamorodni bor ... 89.10 kor.
60 " 1901. " " szamorodni bor ... 138.60 kor.
- A csomagolásért, hordóért és ládáért semmit sem számítunk fel. A megrendelő vasúti állomással bérmentve küldünk minden rendelést. Részletes árjegyzékkel szívesen szolgálunk.
Viszonteladók kedvezményben részesülnek.

Royal Cabaret

Erzsébet-körút 31. szám.

Telefon 110-22. Telefon 110-23.

Minden éjjel pont éjféltől hajnalig.
34 elsőrangú ének- és tánc-attrakció

Miss Kathryn, Agi Renetta, Anna Christensen, Pia de Toloma,
Ellen Wülf, La Marcelle, Elna Sörensen, French Billwood,
Sascha Trost, Ané Adia, Semmel-trió, Selma Brossendorf,
Váradi Adél, Szép Erzsé, Ferényi Nusi, Mezel és Mezel
stb. stb. — **Kékő Vince és zenekara. Bal Mabille.**
Belépődíj éjjeli 1 óráig 1 korona, szontul nincs belépődíj.

Kiárusítás.

A raktáron lévő műtárgyakat, művészi festményeket,
stb. rendkívül előnyös áron kiárusítjuk. **Uránia**
Műkereskedés R.-T. Budapest, IV., Kilyó-tér 1.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
Kezdeté 1/8-kor! Kezdeté 1/8-kor!
Ujdonság! Ujdonság!

Berta mindent vállal!

és
Tréfa házasság!
Bohózatok. Írták Glinger és Taussig, ford. és átd. Steinhardt.
Steinhardt Hunyadi és Szőke Szakáll
kacagató magánzámakkal, és elsőrendű külföldi
számok. Vasár- és ünnepnapokon 1/4-től 6-ig dél-
utáni előadás mérsékelt helyárrakkal.
Éjféltől reggel 5 óráig a remek téllkertben cabaret,
zene, táncz belépő díj nélkül. — Jegyek délelőtt
10-1-ig és délután 3-6-ig a mulatóban és özv.
Kovács Józsefné dohánytözsdejében, Andrassy-ut 29.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegye-
ket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

Szegő Lajos

francia és angol
Értésítés!
női szabó terméit

1. évi augusztus hó 15-én
Budapest, IV., Kossuth Lajos-
utca 8. sz. a. nyitotta meg.

LEGUJABB! AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-TÁRSULAT KIADÁSA.

Idegen szavak és nevek szótára.

A gyakrabban előforduló idegen
nyelvű szálloigék, szólások és
rövidítések magyarázatával. ...

Szerkesztette: **KELEMEN BÉLA**

Bármily gazdag is a magyar nyelv
szókincse, lépten-nyomon kénytele-
nek vagyunk egy-egy fogalmat
idegen szóval megjelölni. Még
többször hallunk vagy olvasunk
olyan idegen szavakat vagy neveket,
melyeknek helyes értelmét hiába
kerestük, mivel mindeddig nem volt
megfelelő könyvünk, amelyben a
kérdéses idegen kifejezések nyitjára
akadtunk volna. Ezt a hiányt osz-
latta el Kelemen Béla az ismert nevi
szótáriró kitünő munkája, amely a
legtöbb idegen szónak, névnek,
kifejezésnek értelmét és kiejtési
módját, ugyisint azok rövidítéseit
is világosan és tömören ismerteti.
Kapható a kiadótársulatnál (Athenaeum,
VII. kerület Rákóczi-ut 54. szám), vala-
mint minden hazai könyvkereskedésben.

A kötet ára
4
korona.

Heti műsor:

1910. szeptember hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Város- ligeti Színház	Fővárosi Nyári Színház	Uránia
24 Szombat	Lohengrin	Faust	Csitulj szívem.	Orvosok	Balkáni hercegnő	Svhákok	Táncos huszárok	Az Országos Szín- művészeti Akadémia nem tart előadást.
25 Vasárnap	d.n. este	Az aranyember	Az ördög	Faust	Luxemburg grófia	Két pisztoly	A cornevillei harangok	
	A tévedt nő.	Az arlesi lány	A művész felesége	Orvosok	Balkáni hercegnő	A muzikusleány	Táncos huszárok	

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1910. szeptember 23-án.

KIRALY SZÍNHÁZ

Préass Sári felléptével.
Először:
Balkáni hercegnő.
Operett 3 felvonásban. Írták: Frederick Lonsdale és Francke Curson. Zenejét szerelte: Rubens A. Pál.
Személyek:
Stafánia hercegnő: Préass Sári
Sz. Rókus: Király
Borsos miniszter: Csizsér
Zsófia: Komos I.
Hun: Latabár
Bláz: Rákai
Migla: Váradi Ili
Hunrich pincér: Boross
Egy udvarhölgy: Szalai M.
Hudnag: Pethő
Kapitány: Máté
Egy udvarhölgy: N. Eth E.
F. Csir: Saffány
Kezdete 1/2 8 órakor.

Fővárosi Városi Színház

Muzsikuseány.
Operett 3 felvonásban. Írták: J. R. Györey. Buchbinder B.
Személyek:
Eszterházy herceg: Fekete
A kis herceg: Kelemen B.
Haydn József: Kabók Gy.
Rézi, tehéneseleány: Hudacsek N.
Elena Montebelli: Pálty M.
Tantó: Sz. Ráday J.
Péter: Szalay
H. Z. Á. Zsidó: K. Fer.
Kezdete 1/2 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Csáko és kalap.
Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Rössler és Roda-Roda. Fordította: Heitai Jenő.
Személyek:
Vincenza nagyherceg Z. Mo. nár
A friolandi herceg: Vándori
Lützenburg gróf: Gere
A hadtestparancsnok: Németh
Leuckfeld: Szirmai
Az ezredesné: Forrai R.
Minka, a leányuk: Foth I.
Az örnagy: Réthel
Az örnagyné: Bera P.
Mirkovics kapitány: Kürtyi
Kenderesi: Törzs
Rimanski: Papp
Riedel főhadnagy: Pártos
Jäger főhadnagy: Sebestyén
Az ezredorvos: Vágó
A rendőrkapitány: Papi
Hecherdorff: Dobi
Gratignan grófnő: Orley F.
Lili, a leánya: Bathori G.
Von Landiesonne: Meszáros G.
Turek: Kürthy
Zimmermann: Csobor
Falicsek: Tarnai
A zászlós: Simay
Koruzs: Körmezd
Kunicek: Kovács
Korcsmárosné: Hubai A.
Az öreg Ornstein: Sátrány
Waelwick: Karádi
Kezdete 1/2 8 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ

Bonaparték szülőföldje.
Írták: Dr. J. Á. Mezeyhét
Kezdete 1/2 8 órakor.

A kolera-veszély

idején ügyeljen minden ember a tisztaságra. Talán soha sehol sem volt olyan fontos a jó tanács, mint most e fenyegető vésszel szemben. Sürgős tanácsként hallgathatja meg mindenki azt, hogy ne mulasszuk el étkezés előtt kezünket dezinficiálni, szájunkat antiszeptikus folyadékkal öblögetni, hogy a kolera-bacillustól mentesítsük magunkat. A legelőnyösebb higiénikus követelmények

ellen

vét az, aki nem fogadja meg tanácsunkat s nem dezinficiálja magát állandóan és napjában többször **Diana-sósorszesz-szel**, amely a leghatásosabban öli meg a járványt okozó és terjesztő bacillussokat. A

legbiztosabb

védekezés a kolera-bacillus ellen a **Diana-sósorszesz-szel** való mosakodás és szájöblögetés. Azt lehet mondani s ez állításunkat nemcsak a tapasztalat, hanem minden orvos és a hatóságok rendeletei is kétségtelenül bizonyítják, hogy csak ott remélhető

segítség

ahol a tisztaságra a legnagyobb gondot fordítják. Dezinficiáló hatásánál fogva legjobban ajánlható mosakodásnál, száj- és toroköblögetésnél a valódi

Diana sósorszesz

Kapható mindenütt. Postán legkevesebb 6 üveg szállítatik utánvétellel. Minden üvegnek plombálva kell lennie és minden üvegen rajt kell, hogy legyen a két szó

Diana sósorszesz

Egyedül készíti

Erényi Béla

gyógyszerész

Budapest, Károly-körut 5.

Ara egy üvegnek: 44 fillér. Egy nagyobb üveg: 1 kor. 10 fill. Egy legnagyobb üveg: 2 kor. 20 fill.

XVII. évfolyam.

Somogyi Mór

zongoraművész,

államilag képesített okleveles zenetanár igazgatása alatt álló

ZENE-

Konzervatorium

(akadémiai előkészítő-tanfolyamokkal)

Budapest, VII., Erzsébet-körut 44.

Beiratások naponta 9-6-ig.

Az ország legelőnyösebb művész-pedagógusai.

Államilag diplomált tanárok.

Telefon 63-45. Telefon 63-45.

ROYAL ORFEUM

Minden este pont 8 órakor
Színházi és varieté-előadás
A művészi szenzációk műsora:
Lord Spleen Angol sketsch
TRÉZSI. Történet egy vidéki kávéházról.
CIRKUSZ! A márkai és a rabló.
Új aktualitásokkal
Laszky Béla bluetje.
The Ritchies Freres Freser.
Tobuabohu. Greek Gymnasztio.
Uj: Zerkowicz nóták, Szécsi, Solti, Sarkadi új szövegekkel. A nagyherceg, operett, stb.
Szabadalmazott amerikai szellőztető berendezés.
Kiváló vendéglő. Igy még nem mulatott Budapest!
Méréselt árak.
Vasárnap, szeptember hó 25 én délután 3 1/2 órakor mérsékelt árú családi délutáni előadás a teljes nagy műsorról. — A télközben éjjelkor **Royal-Cabaret.** 34 új tánc- és ének-attrakció. Ball mabille, ének-, táncmulatság és cigányzene hajnali 3 óráig.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám.
Telefon: 11-22. Telefon: 14-22.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
Az előadás kezdete 1/2 9 órakor.
8 1/2 órakor: Ma Ujdonság:
„Benőszülés“
Vidék társadalmi életkép. Írta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órakor: Ujdonság:
„Huszarenliebe“
Katonai humoresk. Írta: Satyr. Rendező: Trebitsch Sándor.
Jegyek elővételben: **Folies Caprice**, Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 5-6-ig. Kont., különlegességek tőzsde
Andrássy-ut 29. és Sopronyi nagytőzsde. Rák-czy-ut 1.
12 óra után az 1-2 emeleti „Café de Paris“-ban a világ legelső ének- és tánc-attrakciók fellépte.

Siposs Antal

m. zeneakadémiájában
Bpest, IV., Kecskeméti-u. 14.
az előadás már folyamatban van.
Beiratkozni egész napon lehet.
Nem ígérünk ingyen hangszert, hangjegyeket és idegen nyelveket, de ígérünk alapos oktatást és biztos sikert.

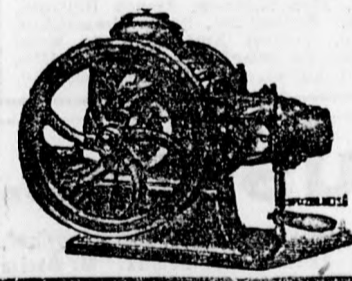
Szabó Emil és Társa

Budapest, VI. Teréz-körut 46.
(bejárat Gyár-utca 21.)

— Gresham-palota, a Lánchíd alatt szemben. —

Telefon 76-48. Sörgyőrcím: Szabóék, Budapest.

Szállítunk **BOLINDER** nyersolajmotorokat, **DOBRY**-féle benzínmotorokat és cséplőgépeket, szivógázmotorokat és malomberendezéseket

Arjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.
Vizszentelárusítók kerestetnek.

AZ ÉN UJSÁGOM

KÉPES GYERMEK HETILAP
Szerkeszti: PÓSA LAJOS.

Elbeszélés, vers, mese, mulató olvasmány, tanulságos cikkek, számos kép a tartalma minden számnak; valamennyi azt a célt szolgálja, hogy bővítse a gyermek ismeretét, hogy vidám ötletes formában szórakoztassa. A gyermekvilág régi kedves és jókedvű barátja, **TANYER-TALPU KOMA** a maczköznevezés híres-neves ivadéka folytatja mulató-ságos kalandjainak elbeszélését és íródeákja, **BOCS BALINT** írja az érdekes kalandok történetét. Ezer kaland, ezer tréfa. Az újévnegyed október 1-én kezdődik.
Előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér.

Mutatványszámot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal.
Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII-İK KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32-İK SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN,

saját érdeklükben felhívja az összes sértetteket, hogy az összes kulturálmokban szabadalmazott, különösen a nyári idényben páratlan czélszerűségű kicserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötők**ről prospektust kérjenek. Ezen **SÉRVKÖTŐ** a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **MŰLÁB** a lehető legjobb kivitelben **MŰKEZ** a legizlésebb kiállításban **MŰFŰZŐ**

Támogatók, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

HYGIENIKUS KÜLÖNLEGESSÉGEK! KÉPES ÁRJEGYZÉKET kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

Titkos betegségek
gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesefolyást, hólyagbajt, sebeket, bujkórt (syphilit), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hátgerinczbajt, valamint minden női bajokat.

Rendel d. e. 13 órától d. u. 4-ig és este 7-8-ig.
Budapest, VIII., József-körút 2. szám.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. — Levél útján is biztos gyógyíster.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI MOTOROK

BENZIN és SZÍVÓGÁZ MOTOROK

BÁRMELY TÜZELŐANYAG HASZNÁLATRA

Egyedárusító: **ABELES EMIL** BUDAPEST, V. Váci-ut 14.

EREDETI SVÉD GYÁRTMÁNYÚ NYERSOLAJMOTOROK
Benzin és nyersolajlokomobil cséplőkészletek = **JÉGGYÁRTÓ és HŰTŐBERENDEZÉSEK**
FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK.

Szakmában jártas képviselők kerestetnek.

Mindenki olvassa el

A kolera

és a kolera elleni védekezés

cz. füzetet. A nagyközönség és a nép használatára írta: **DR. OLÁH GYULA**

A FÜZET TARTALMA

Bevezetés. A kolera lefolyása. A kolera lényege. A fertőtlenítés. Életmód és táplálkozás kolera idejében és a járvány tartama alatt. A kolerafelelem. A kolera-nyerőanyag vagy kolera beteg körüli eljárás. Az orvosok. A kolera-kórházak. A halott-kamra. A kolera-ban meghaltak eltakarítása.

ÁRA **30** FILL.

35 fill.-nyi levélbélyeg beküldése esetén portómentesen megküldjük a füzetet. — Kiadta az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. (Budapest, VII., Rákóczi-ut 54.).

A fiataljaldonosoknak,
szedőknek és állatkezelőknek!
Most jelent meg!

NE BÁNTSD AZ ÁLLATOT!

Az állatvédő törvények példákban. 80 képpel.

Írta **K. Nagy Sándor.**
Második kiadás.
Ára 8 kor.

Kiadja a Franklin-Társulat Bpest.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése, (Wodianer F. és Fiai) részvény-társaságnál, Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

A Bosznia—hercegovinai orsz. vasutak igazgatósága.
18.363.1910. számhoz,

A Bosznia—hercegovinai országos vasutak üzemkimutatása

*1910. évi augusztus hóra. — Üzemhossza 940 km.

Időszak	Szállított		Bevételek		Osszehasonlítás az előző 1909. évvel.
	Személy mennyiség	Áruk Tonna	bevételek	különbözet	
			korona		
1910. január 1-től 1910. július 31-ig.	1,595.567	812.745	7,951.485	8,359.114	407.629
1910. augusztus 1-től 1910. augusztus 31-ig.	363.824	120.916	1,231.119	1,229.369	+ 1.750
Összesen	1,959.391	933.661	9,182.604	9,588.483	405.879

Serajevó, 1910. szeptember 12-én. Az igazgató.

Telkek a Hűvösvölgyben

Vizgazdag területen, közutak a telepen, villamos végállomás közelében előnyös fizetési feltételek mellett, olcsó áron kaphatók. Felvilágosítás nyerhető a Balázs-féle vendéglőben, a villamos végállomásnál. — Azonkívül telkek kaphatók 1 koronától feljebb — évenként a Szilágyi telepen 5 éves lefizetésre. Vonatközeledés közvágóhídról. Felvilágosítás nyerhető a Szilágyi telepi vendéglőnél. — Bővebb felvilágosítással a Budapest III-ik kerületi takarékpénztár Lakos-sz. 183. szolgálat.

MAGYAR-HORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Gravosa (Ragusa), Curzola, Casteinovo és Cattaróig. Az utazás tartama Gravosáig csak 20, Cattaróig csak 24 óra.

Fiume-Venecia: hetenként hat gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancora: hetenként három gyorshajó oda és vissza.

Ezen gőzösek közvetlen csatlakozásában közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Velencében és Ancorában az olasz vonatokkal csatlakoznak és pedig Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé. A gőzhajók modern kényelmű, hálófülké-vel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellekivel vannak berendezve.

Bővebb felvilágosítást nyújt a **Központi Menetjegy-iroda, Budapest, (V. Vágódó-tér 1.)** és annak összes magyarországi fiókirodái.

KÖLTŐK ÉS ÍRÓK.

A vállalat legújabb kötete:

ALFRED DE MUSSET

Írta **KÖNIG GYÖRGY.**

Az első magyar Musset-életrajz; részletesen, vonzó előadásban tárgyalja a költő szenvedésekben gazdag életét s szoros kapcsolatban mutatja be vele költészetét. A francia romantika nagy lírikusának eleven, hű és jellemző képe ez a könyv, egyaránt érdekes olvasmánya a laikus olvasónak és az irodalommal foglalkozónak.

Ara díszes kartonkötésben 2 kor. 50 fill.

Kapható;
Lampel R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál
Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYÜRÜK, NÁSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEDELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN

ÉKSZERESZ-és MŰVEZŐ

BUDAPEST, Erzsébet körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOM.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit botluktól 4 fillérrel, kompakt botluktól szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit botluktól 4 fillérrel, kompakt botluktól szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktarban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C.

Pozsonyban vagyok tegnap óta. Első dolog nem sikerült, most jön a második. Mi újság Barlanglétben? Beszélnek rólam? Istenem úgy szeretnék inni ezizukámnak, kit milliószor forrón csókolok. 5981

Pénzt akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárokra és mindenféle kereskedelmi árucikre, akkor forduljon bizalommal csak a régi **Tauber** céghez, Baross-tér 15. sz. Telefon 149—00. 29387

Asztalosok új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Olcsó butoreladás! a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig szeptember hó végéig minden elfogadható árban eladó. Patyi Kálmán Lőrincz, Budapest, Rákóczi-ut 19. Uránia színház mellett.

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50 Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ecetben K 8.—; sóslében K 7.— Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírói (Gabelberger-Markovits rendszerű) és gépirás magyar és német tanfolyamaira, különféle rendszerű, látható írású írógépekre, beiratkozhatni naponta. Beiratási díj nincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18—09. GLOGOWSKY és TÁRSA, Andrássy-ut 12. és Révay-utca 6. szám. 28644

Pénzszekrényeket tűz- és betörésmenteseket ajánl olcsó áron budapesti pénzszekrénygyár, Rákos-u. 4/h.

Vérpiros görögdiényének száza 14 től 20 koronáig ananász, turkesztán, Tiszagyöngye mázsája 16.—, paradicsom 12.—, alma, körtének 16—30, Fejeskáposztának száza 16 K, tölthető paprikának 70 fillér, 5 kgr.-ként bármelyikből 1.40, saszella muskotály szőlőből 3.20. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Csemegező saszella, muskotály postakosaraként 3 koronáért, mázsánként 48.—, paradicsomnak 12.—, ananász kajszinbaraczk lekvárnak kilóját 2.60. Császárkörte és csemegealma postakosaraként 2.40.— Gyümölcskivitel Csongrádról.

Ha köhög vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fillérért.

Veres atonya befőtt, szépségi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29317

Terméseredménye ha Zehetmayr művelési módszerével lényeges vetőmag megtakarítás mellett fokozni óhajtja, úgy kérem **Szűcs Ödön** Budapest, Nagymező-utca 66. szám alatti céghez fordulni, mely ismertetéssel és a szükséges gépekre vonatkozó legolcsóbb ajánlattal felszólításra, ingyen szolgál. 29363

SZÜLŐK! Iskolákról, nevelőintézetekről (bel- és külföldiekéről) felvilágosítást ad, iskolai beiratásokat, nevelőintézetben, vagy családoknál felállításra való elhelyezéseket ellát. Mindenféle tanügyet ellát. **Magyar Tanügyi Intézet** Budapest, VII., Rottembiller-u. 5/a. Leányból kitűnő gazdaságot nevel a műszerlevezéssel végzett hől gazdasági, háztartási ipari és kereskedelmi iskola. Hat elemi végzet. Leányokat már felvesz. Az iskola internátussal kapcsolatos. Tanítás kezdete október hó 1-én. Felvilágosítást az iskoláról kizárólag a **Magyar Tanügyi Intézet** ad. Budapest, VII., Rottembiller utca 5/a.

Alkalmi butoreladás 15 szalon berendezés alkalmi vétel által egyszerű és finom eladatnak. **Butoraktár IV., Kristóf-tér 8. l. em.**

Zenekedvelőknek Ingyen és bérmentve küldi most megjelent **képes főárjegyzéket** az összes hangszeréről **Marnitz Frigyes** műhangszerkészítő BUDAPEST, VIII./ József-körút 37-39. Óriási raktár gramofon és lemezekben. **Kérjen külön árjegyzéket.**

Zálogcédulákat vesznek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. **Singer Jakob** ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 27553

Parlament gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiái tanárok által oktatott szaktanfolyamok. Az **Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület** hivatalos tanfolyama. Alapította **Markovits Iván 1863-ban**. Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a **Gabelberger szaksiskola**. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szaksiskolája írógépcégektől s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64—68. Beiratások egész napon át.

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv.-társ. Nagymező-utca E. 46.

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62—80. Alapított 1886-ban.

Csemegezőlöt, legnemesebb fajokban muskotályal 5 kilót 2 1/2 koronáért, őszibaraczkot 3, vékonyhéjú diót 2 1/2, almát, körtét, szilvát, birsöt 2 koronáért szállít **Müller J.** szőlőbirtokos Kiskunhalas.

Harisnyák fejlesztését kötevényen olcsón elvállalom P. Juliska, Vörösmarthy-utca 48. sz., III. em. 25.

A gyermekáldást 2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítással jár. Az erre vonatkozó pontos tájékoztatást, amelyért sok ezer hálaírtat beérkezett, titoktartással küldi 90 fillér magyar levélbéllyel ellenében **Frau A. Kampa, Berlin S. W. 247, Lindenstrasse 51** 28694

+ Soványág + Az egyedül eredménytől kísért háziaszer a **Dr. William Harley** tanár amerikai erőtáp-pora. **Soványág** tartós, szép testidomokat nyerne. — Bőlgök remek köblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jót állást. Verszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszert. Kitéve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 K. Használati utasítással. **Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.** Telefon 156—80.

25 koronáért készülnék saját műhelyemben mórtek után remek szabásban, finom kivitelben divatos férfiöltönyök vagy felöltők **fnom szövetekből, Lichtman Sándor** férfiszabómester Budapest, Rottembiller-utca 4-A. sz. Vidékre postázominták bérmentve helyben szabászatot kívánatra házhoz küldöm. 28693

Vetőgépszükséglet mielőtt fedezné, kérem forduljon a világhírű „**Kincsem**” tolórendszerű vetőgépek kizárólagos képviselőjéhez **Szűcs Ödön**, Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz. a. céghez. Felszólításra ingyen küld árjegyzéket előnyös áron! 29303

ÜGYNÖKÖK Minden szakmabeli egyének tetemes keresetre tehetnek szert törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával. A legmagasabb jutalékok, később esetleg fix általányt fizetünk. Ajánlatok:

Értékpapírbank, Rottem, Budapest, V., Honvéd-utca 4.

3 szó Tiller önkéntesi egyenruha Budapest

3 szó Tiller Breeches-nadrág Budapest

3 szó Tiller diszmagyarruha Budapest

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 télelelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagóni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárak. — Telefon 82—13. 28589

VAN gramofonja? Ha VAN, kérje most megjelent **Riadó** lemezjegyzékünket. Riadó drága, de a legjobb lemez. Ha NINCS kérje ingyen gramofon rendszerünk prospektusát. Bizonyos számú lemez vásárlásánál ingyen kap egy pompás gramofont. Ne vegyen részletfizetésre hatszoros áron! **Szt. László Intézet** beszélőgép-osztálya Budapest, Veres Pálné-utca 16.

Fürdőkádak magy. kir. szab. fűtéssel jégszekrények, foteuil és gyermekkádk kaphatók **Wiesel Adolf** Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sarok. Telefon 91—20. 28793

Szabók részére mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv.-társ, Nagymező-utca E. 46.

„Hungária” beszélő-gépek tölcsernélküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

Technikum Mittweida. Igazgató: A. Holzt, tanár. Magasabb technikai tantervet elektro- és gépészernőkök, technikusok és művezetők ki képzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és gépészeti laboratóriumok. Gyári tanuló műhelyek. 3610 hallgató a 36. iskolai évben. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Tiszviselői kölcsönt köztitiszviselőknök és katonatiszteknek előjegyzéssel és előjegyzés nélkül. **Elzálogkölcsönt** 60 évre. **Váltókölcsönt** kereskedők, iparosok és manáztiszviselőknök gyorsan és előnyösen folyósítat. **Rigócz és Hartmann** bankiroda, Bőza-utca 29. sz. Telefon 94—66. 29100

Nevelőnőket német, francia, angolokat zene nyelvismertéssel, bonneokat azonnali bekapcsolásra ajánlok, magyar okleveles nevelőnőket zene és nyelvismertéssel sürgősen keresek. **Szegheony S. Zuzja** intézete Budapest, VI., Dessewffy-utca 22. 29324

Zálogcédulát, Brillantot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és más értékes tárgyakat. **Alt-Wien** porcellán, régi bronz, osztrák tárgyakat, szobrokat és élelmiszeranyagokat. **Kertész ékszerész és remésegkereskedő Király-u. 85.** — Telefon 95—48. — Meghívásra jövek.

Fogak épsége az egészség fundamentuma. Legelőkelőbb körökben, sőt a szegény osztályban is, mindenütt Sztraka menthol fogszipant használnak. Ennél jobb, kellemesebb és olcsóbb fogtisztítószert nincs. Ára gyógytárakban egy korona, 3 darabot 3 koronáért bérmentve küld Sztraka gyógyyszerész Mohol/IV.

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítése, összes temetkezési cikkek képes árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs, Nagymező-utca E. 46. sz.

Kézimunka himzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-u. 46. szám.

Zálogcédulákat vesznek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736 **SCHILLER IZIDOR** ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. sz.

VALÓSI FRANCZIA GUMMI ÉS HALHÓLYAGOK Lucija 1.75 2.3 10 Kélg 3 db legfinomabb minőségű **STERIL** törvény-ellen legfinomabb **GUMMI-KÜLÖNLEGESSEK** csak csajgémnél kapható **NEUMAYER LIPÓT** BUDAPEST VI. VACZI-KÖRUT 3. SZ. AUERFENYHÁZ